

bukla

Brezplačna revija
o dobrih knjigah.

leto 10/št. 104

oktober 2014

www.bukla.si

Ker zgodbe navdihujejo ...

Intervjuji v BukliPlus: Petra Kolmančič, dr. Alojz Ihan, Marcel Štefančič, jr. in Saša Pavček

buklaplus

Naslovni intervju:

vsestranska umetnica SVETLANA MAKAROVIČ
o svojem delu in novi zbirki pravljic

Naslednja številka izide na dan otvoritve 30. slovenskega knjižnega sejma, 26. novembra 2014.

NOVOSTI iz zbirke

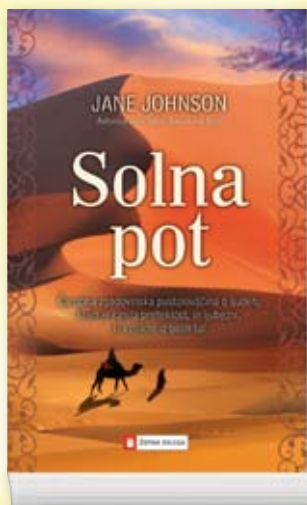

ŽEPNA KNJIGA

16,90 EUR

Izid: 24. oktober

12,90 EUR

10,90 EUR

12,90 EUR

10,90 EUR

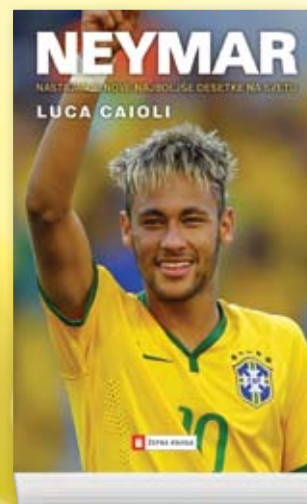
Izid: 24. oktober

12,90 EUR

10,90 EUR

10,90 EUR

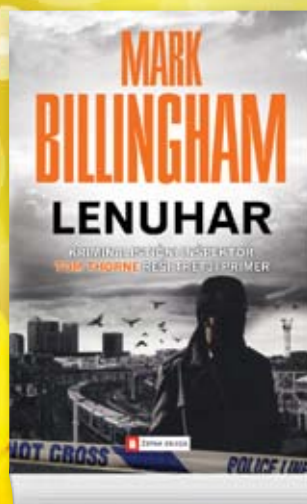

12,90 EUR

Izid: 24. oktober

10,90 EUR

12,90 EUR

10,90 EUR

IZDAJATELJ

UMco, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana
Telefon: (01) 520 18 39,
Faks: (01) 520 18 40
bukla-urednistvo@umco.si
ISSN: 1854-3359

UREDNIŠTVO in PISCI

Odgovorni urednik: Samo Rugelj
Kreativna urednica: Renate Rugelj
Jezikovni pregled: Tine Logar**Pisci:** Sabina Burkeljca, Aleš Cimprič,
Klara Jarc, Maša Ogrizek, Renate Rugelj,
Samo Rugelj, Vesna Sivec Poljanšek,
Neža Poznič, Kristina Sluga, Žiga Valetič**Gostujoči pisci:** Iztok Ilc, Tilka Jamnik,
Manca Košir, Erika Pečnik, Marko Sosič,
Andraž Teršek, Boštjan Videmšek

OBLIKA in PRIPRAVA

Oblikovanje in prelom: Aleš Cimprič
Organizacija tiska: Merima Jular s.p.
Natisnjeno v Evropski uniji.
Fotografija na naslovnici: Borut Krajnc

OGLASNO TRŽENJE

Renate Rugelj
Telefon: (01) 520 18 31,
GSM: 041/670 666Brez pisnega dovoljenja izdajateljica je vsaka
javna priobčitev, predelava ali uporaba
vsebine prepovedana. Vse pravice pridržane!
Pisci in kolumnisti izražajo svoja mnenja in ne
nujno mnenja uredništva.

LEGENDA KRATIC

m. v. – mehka vezava
t. v. – trda vezava
pt. v. – poltrda vezava

Brezplačna revija o dobrih knjigah.

Izdajo te publikacije je financirala Javna
agencija za knjigo Republike Slovenije.Sofinancer projekta »Berimo Slovence v
BukliPlus« je Ministrstvo za kulturo RS.

ŠOLA IN BRANJE KNJIG*

Novo šolsko leto je že v polnem pogonu, s tem pa tudi obveznosti učencev in dijakov v zvezi z branjem knjig. Glede na to – o tem smo v preteklosti že pisali –, da so nekatere šolske knjižnice v vse slabšem stanju in da mnoge od njih že dlje časa niso kupile novih knjig, je aktivno usmerjanje v branje, tako v obvezno kot izbirno, v veliki meri prepuščeno pedagoškemu kadru in njegovi pobudi. Šolski kurikulum je v smislu obravnavane in priporočene literature dovolj širok, da učiteljem omogoča sestavo komunikativnega, a hkrati tudi kakovostnega literarnega obveznega branja. Kljub temu pa se še vedno pogosto srečujemo z očitki staršev, da so obvezna domača branja naravnana preveč staromodno, kar otroke dejansko odbija od nadaljnega branja v dobi odraslosti, saj si v povezavi z branjem v mladosti preprosto ne naberejo dovolj pozitivnih izkušenj.

To potrjuje tudi dinamika neobveznega in prostočasnega, a s šolo vseeno do neke mere povezanega branja, ki se med šolanjem izraža skozi izpolnjevanje bralne značke. Medtem ko, tako kažejo neuradni podatki Društva Bralna značka Slovenije, v obdobju po letu 2010, v prvem triletju osnovne šole pogoje za pridobitev posamezne letne bralne značke izpolni kar petindeset odstotkov vseh učencev, začne ta delež v nadaljevanju šolanja močno padati. Ob koncu drugega triletja, ko učenci že sami začnejo spoznavati, da tovrstno branje ni obvezno, število tistih, ki opravijo bralno značko, pade že na šestdeset odstotkov, do konca osnovne šole pa že na skrb vzbujajočih štirideset odstotkov. Pri tem se je treba zavedati, da je za pridobitev značke treba prebrati samo pet knjig v enem šolskem letu in da je preverjanje prebranega zelo ohlapno.

Ogromne so tudi razlike med posameznimi šolami. Če med seboj, denimo, primerjamo bralne »uspehe« ljubljanskih šol, potem lahko vidimo, da v Ljubljani obstajajo šole, kjer bralno značko zaključijo samo petnajst odstotkov devetošolcev, na drugi strani pa obstajajo tudi šole, ki imajo skoraj 75-odstotno uspešnost. Skupno povprečje, ki je za deveti razred ljubljanskih osnovnih šol dvainštirideset odstotkov, je tako v načelu zelo varljivo.

Vse to pomeni, da sta »navajanje« mladih na branje knjig in njihova dolgoročna zavezanost branju in knjigam zelo povezana s konkretnimi učitelji in njihovim individualnim pristopom do razširjanja ljubezni knjig med učence. Če ti v drugem in tretjem triletju osnovne šole te pozitivne izkušnje v povezavi z branjem ne razvijajo, je le malo možnosti, da bodo svoje bralne sposobnosti razvijali še naprej ter postali pravi, reflektirani bralci. Dejstvo je namreč, da so, tako kot med običajnimi ljudmi, tudi med učitelji ogromne razlike, in tako obstajajo eni, ki imajo sposobnost navdušiti in/ali prepričati skoraj celotne razrede otrok za vsaj minimalen nivo branja, na drugi strani pa so učitelji, ki lahko mirno gledajo, da ob koncu šolanja v njihovih razredih bralno značko opravlja samo dobra desetina otrok.

Ravno zato so tako dragoceni tisti starši in učitelji, ki v (svojih) otrocih uspejo prebuditi strast do knjig.

To pa še posebej velja tudi pozneje, v srednji šoli, ko dijaki osebno doživljajo. Branje v teh letih lahko postane vrednota, ki jo potem zasledujejo tudi v svoji odraslosti, lahko pa se v tem času izkristalizira kot neobdiga-treba, od katerega bodo v prihodnjem življenju večinoma bežali ter se ga oprijemali samo v nujnih primerih.

Pregled bralnega programa obveznih domačih branj v prvem letniku ene od ljubljanskih srednjih šol (znotraj enega šolskega leta so bile to štiri klasične domače in tuje drame ter knjiga *Zgodbe Svetega pisma*) hitro pokaže, da pri takem izboru ni prisotna nikakršna želja po tem, da bi učitelj slovenščine mladim bralcem na začetku srednje šole skušal predstaviti raznoverstnost in tudi privlačnost slovenske in svetovne literature ter jih želel potegniti vanjo. Še več, izbor je ostal skoraj povsem zamejen v samo eno, dramsko literarno zvrst, ki je že po definiciji precej nepriljučna za branje tudi pri veliki večini odraslih, v prvi vrsti pa je seveda namenjena gledališkemu uprizorjanju (žal potem niti ni prišlo do tega, da bi dijaki kakšno od

teh branj v istem šolskem letu videli tudi uprizorjeno na gledaliških odrih). Na vprašanje učitelju, kako to, da ni v vsem šolskem letu za domače branje na voljo niti enega romana, je ta odgovoril, da je to na vrsti v naslednjem šolskem letu. Kot da je časa za oblikovanje bralca neskončno in leta sama po sebi ničesar ne pomenijo. Kot da ni jasno, da se je s tako nepriljučnim bralnim izborom

znotraj enega šolskega leta za zmeraj izgubilo še nekaj dotedanjih bralcev. Namesto resnih bralcev je tako še več možnosti, da ti bralci zaradi takih »ravnanj« postanejo nebralci.

Na svoj način to potrjuje poročilo raziskave *Bralna kultura in nakupovanje knjig v Republiki Sloveniji*, ki sta jo spomladi naročila naše ministrstvo za kulturo (še pod ministrom Urošem Grilcem) in Javna agencija za knjigo in ki jo je raziskovalna ekipa oddala ob koncu septembra. Rezultati jasno kažejo (moja interpretacija): a) za približno stalno vpetost v bralni proces je treba prebrati vsaj eno leposlovno knjigo na dva do tri mesece, b) da ljudje, ki berejo, večinoma berejo domače in prevedene leposlovne romane, preostale literarne zvrsti so bistveno manj zastopane, zato bi morale biti v tem smislu strukturirane tudi šolske bralne zahteve, in c) šola je, poleg staršev in domačega okolja, še vedno najpomembnejši dejavnik, ki vpliva na (dolgoročno) branje, pri čemer pa, tako je vidno iz rezultatov, ta vpliv ni vedno samo pozitiven.

Komaj čakam, da se bo naročnik odločil za javno predstavitev rezultatov te raziskave. Na temo bralne kulture in nakupovanja knjig se bo tako lahko razvila (konstruktivna) razprava. Morda je 30. knjižni sejem, ki nas čaka za nekaj vogali, več kot primerna priložnost za to.

* Del uvodnika je pravejen iz knjige *Izgubljeni bralec*; slovensko knjižno založništvo v času krize, ki jeseni izide pri založbi *Litera*.

Foto: Borut Krajnc

Veronikina nagrada za najboljšo pesniško zbirko leta P(l)ast za p(l)astjo je letos romala v roke Petre Kolmančič, filozofinje in sociologinje kulture ter dolgoletne sodelavke Mladinskega kulturnega centra Maribor. V naš pesniški prostor je vstopila na začetku dvajsetih let z zbirko Luknja (1994), ki sta ji v študentskih letih sledili še Šus v glavo (1995) in Slina (1999), nato pa je desetletje po prvencu na plan privrel Uvod v poželenje (2004) s povsem drugačno poetiko. Še desetletje po tem je pred nami nova zbirka odrasle ženske, katere temeljno gibalno sta še vedno Ona in On.

»Redno darujem Veneri in kdaj pa kdaj še Marsu.«

P(l)ast za p(l)astjo

Petra Kolmančič

Pivec, zbirka Branje, 2014, pt. v., 124 str., 20 €

Bukla: Po prvih treh zbirkah, ki so si sledile dokaj hitro, sta zadnji dve izšli v daljših časovnih razmikih in upesnjujeta bistveno drugačno poetiko: temačnost, strastnost in telesnost so zamenjali nežnejši in bolj umirjeni toni. Kako je prišlo do takšnega, precej radikalnega preloma?

Kolmančič: Do neke vrste preloma je res prišlo, saj sem spoznala, da napisati pesem ni dovolj – napisati moraš tudi tisto, kar leži v senci te pesmi. Prava resnica, ki je skrita v tej senci, je pogosto precej grša, kot smo si pripravljeni priznati – vendar, če tega ne upoštevaš in želiš, da ostane prikrito, pesem ne more biti prepričljiva.

Bukla: Rdeča nit vseh vaših zbirk ostaja ženska oz. upesnjevanje odnosov med njo in njim. Prvoosebno strastno upornico, ki čustva dobesedno bruha, je zamenjala odrasla ženska, ki si bližine želi, hkrati pa se ne pusti ukalupiti, medtem ko bralce nagovarja v tretji osebi. Zakaj je prišlo do takšne pripovedne distance in koliko upornice je ostalo v vas?

Kolmančič: Spremenile so se okoliščine, spremenili so se skloni, še vedno pa je ostalo isto tisto neukročeno in nezauzdano v meni, kar se nikoli ne bo sprijaznilo z obstoječim redom stvari, zunanjih ali notranjih.

Luknja, Šus v glavo in Slina, pesniške zbirke iz študentskih časov, slikajo mlado dekle pri dvajsetih letih, ki mora še vse doživeti, pri tem pa že dobiva prve praske od sveta, ki ji bo, to vemo, slej ko prej zavdal težje rane. Njen upor je seveda povezan s spoznanjem, da življenje ni fer, da je vržena v svet, ki mu vladajo nemoralni imperativi, v svet, kjer imajo vrednote, kot so vest, čast, krepost, prepričanje, ljubezen, mir, svojo tržno ceno, kjer ima svojo ceno celo neprecenljivo. Zbirka Uvod v poželenje slika samozavestno mlado žensko pri tridesetih letih, ki je razčistila z ideali (Who ever said life is fair, where is that written?). Vsekakor je življenje lahko lepo, čudežno in skrivnostno, in to je tudi nekaj, pravzaprav precej, a ne? Z grdimi, brutalnimi, nelogičnimi in neobvladljivimi platmi življenja pa se bo pač treba slej ko prej nekako sprijazniti ... P(l)ast za p(l)astjo slika odraslo žensko, ki je doživela že vsega dovolj in si zna oskrbeti rane sveta – kdo pa bo to storil, če ne ona sama? Žensko, ki se zna samoobnavljati kot kakšna matična celica, žensko, katere notranji viri so na videz neizčrpni, žensko, ki radodarno daje in daje, se odziva na zahteve otrok, moža, službe in družbe, se razdaja na vse strani, vzdrži pritiske in gre pogumno nasproti novim dogodivščinam, ranam in izzivom sodobnega sveta. Odraslo žensko, ki pa se vendarle ne more sprijazniti s tem, da se je sprijaznila, uklonila, da je obvladana in kolonizirana in da je v tem mučnem procesu že večkrat izdala lastno naravo, zdravo pamet, svoje telo, svoja prepričanja ... Na tej točki pač v govorici mora priti do spremembe iz prve v tretjo osebo, ki vzpostavi distanco, ki uzre reči morda še drugače, ker bi sicer iz poezije, zdi se mi, velo preveč cinizma in ironije.

Bukla: Že naslov zbirke nakazuje tudi odnos med moškim in žensko, ki se vseskozi zblížujeta, oddaljujeta, si odstirata plasti in ob tem padata v pasti. Resničen ljubezenski odnos ni nikoli povsem brez sence, zdi pa se, da človek v sebi še vedno nosi utvaro popolne ljubezni. Kaj pomeni ljubezen danes in kako jo živeti oz. še posebej, kako naj jo živi žen-

ska, razpeta med vloge žene, matere, uslužbenke itn.?

Kolmančič: Glede na to, da v sebi, kot ste rekli, še vedno nosimo utvaro popolne ljubezni, je to zagotovo nekaj, kar je s stališča evolucije za nas dobro – bodisi popolna ljubezen bodisi utvara popolne ljubezni. Sama prepričanje in vero v obstoj usodnega moškega in, ah, v moč in obstoj resnične in večne ljubezni gojim že od rosnih let – najprej so seme te vere zasejale pravljice pri sedmih in osmih letih, nato je rasla s pomočjo ljubavnih, doktor in vikend romanov pri enajstih in dvanajstih letih, v cvet pa je končno pognala pri trinajstih ali štirinajstih letih s pomočjo Nabokove Ade in njegovega junaka Vana Veena, ki je usoden moški po moji meri. In kot sem nekeje že zapisala, kljub konkretnim več kot dvajsetletnim izkušnjam na tem področju v ljubezen še vedno neusmiljeno verjamem. Z njo se spoprijemam na najrazličnejše bolj ali manj uspešne načine, pri čemer uporabljam tudi nedovoljene rokoborske prijeme, zlasti ponoči. Pa redno darujem Veneri in kdaj pa kdaj še Marsu.

Bukla: Od samega začetka imajo v vaši poeziji pomembno vlogo živali (volk, ribe, snežna sova itn.). Kakšna je njihova simbolika?

Kolmančič: Ne vem natančno, v to se nisem nikdar preveč poglobljala. Če pomislim, so ribe, sova, volk verjetno tisto starodavno, kar je ostalo v nas iz naše davne preteklosti, ko smo še nemo plavali v vodah, jadrali po nebu in zavijali v luno. Smo iz tega tukaj – smo družba, v kateri živimo, smo brezno, v katero gledamo, in smo lepota, ki jo srkamo. Seveda je v nas tudi nekaj od nekega drugod ... odsevi lepote in brezen, v katera so gledali naši daljni predniki.

Bukla: V zadnji zbirki je opaziti, da se včasih z besedami tudi poigravate (Ikšom jovt ej mesep at), iščete različne pomene. Je to posledica vašega »mojstrenja« pesmi oz. odstiranja plasti ali gre za bolj sproščen odnos do samega ustvarjanja?

Kolmančič: Jezik je čudovito igrišče in nekateri dogodki so možni samo na teritoriju tega igrišča. Z njegovo pomočjo lahko razpravljamo ne le o tem, kar je, ampak tudi o tem, česar ni. Privlačijo me pasti, plasti in zanke, ki so v jeziku in govorici. Napišeš besedo in ta pritegne drugo, besede se privlačijo, Les mots font l'amour, je zapisal Breton, začne se drama, besede se samouprizarjajo.

Bukla: Nam lahko za konec zaupate, kaj pripravljate v prihodnje?

Kolmančič: Dokončujem besedilo za otroke, ki si ga že živo predstavljam v obliki slikanice s čudovitimi ilustracijami Alenke Sottler, to je za zdaj še pobožna želja, daleč od realizacije ... Ravno danes sem dokončala spremeno besedo k pesniški zbirki Zdravilo za Ano Roka Vilčnika. Takšnim opravilom sem se dolgo uspešno izogibala, Rok pa me je prepričal, da sem pripravljena tudi za kaj takega ... Nove pesmi pa tudi nastajajo, bolj počasi, nič preveč se jim ne mudi.

Foto: Branimir Ritonja

Petra Kolmančič

Eh, srce ti moje ljubljen

Izbrane pesmi

prevod: Tone Pavček

Mladinska knjiga, zbirka Kondor,

2014, t. v., 416 str., 29,95 €, JAK

»V življenju mi je bila pesem dar, rad sem šel za njo in bil srečen, kadar me je poklicala. Beseda mi ni bila zmeraj pokorna, bila pa mi je stalna sopotnica in prijateljica. Z njo mi je bilo lepo in v hudič časih manj hudo.« Tako piše Pavček v besedilu O sebi iz prve roke, ki je bilo objavljeno v izboru njegovih pesmi *To je, kar je* iz leta 2008, hkrati pa zadnjem tekstu pred spremno besedo dr. Matjaža Kmecla, ki jo je akademik napisal k pričujočem izboru Pavčkovih pesmi. Da, Pavček (1928–2011), je eden tistih slovenskih poetov, ki je s posthumno izdano zbirko pesmi *Angeli* dokazal, kakšna je lahko moč poezije, če jo spiše poet, ki je vraščen v slovensko kulturno zavest, ob tem pa ves čas piše o ključnih življenjskih temah, ljubezni in zemlji. Čeprav morda bolj znan po svojih knjigah otroške poezije, pregled Pavčkovih izbranih pesmi za odrasle kaže, da je imel jasen ustvarjalni lok. Ta se je začel s soavtorstvom pri *Pesmi štirih* leta 1953, nadaljeval pa s prvo samostojno zbirko *Sanje živijo dalje* (1958), v kateri je nadaljeval poetiko in navezavo na *Pesmi štirih*. Z njo (in s pesniškimi tovariši) je prekinil že v svoji drugi samostojni zbirki *Ujeti ocean* (1964), kjer že v uvodni *Tovariški pesmi* pove, da mora po (pesniški) poti naprej sam.

... pretanjen izbor najboljših pesmi ...

Zbirka *Zapisi* iz leta 1972 vsebuje pet melanholičnih premišljevalnih ciklov, o sebi, o smrti, o zemlji, o igrah in o sinu, *Poganska hvalnica* iz leta 1976 pa predstavlja nekakšen zaključek prvega Pavčkovega pesniškega obdobja. Leta 1979 mu je namreč odšel sin Marko, kar občutimo v zbirki *Dediščina* (1983), utapljanju v obupu pa smo priča tudi v *Goličavi* (1988). *Temna zarja* (1996) in *Upočasnitve* (1998) so spomin na dneve pretekle sreče in umik v pomiritev, podobno tudi *Darovi* (2005), ki so elegično umirjene pesmi, medtem ko so pesmi v *Starozitjih* (2004) in *Ujedankah* (2006) domišljeno zazrte v preteklost, bodisi v običaje ali pa poklice. Zbirka *Same pesmi o ljubezni* (2008) prinaša 74 sonetov, ki so bili tudi po Pavčkovem mnenju nekakšen čudež ustvarjalnosti in jeseni življenja, sklepni *Angeli* (2012) pa predstavljajo Pavčkovo vesoljno združenost mrtvih in živih. *Eh, srce ti moje ljubljen* je pretanjen izbor najboljših pesmi našega najbolj vitalističnega pesnika. > SAMO RUGELJ

Lasa pur dir

Erika Vouk

Pivec, zbirka Branje. Poezija,

2013, pt. v., 94 str., 20 €, JAK

Večkrat nagrajena pesnica tudi v novi zbirki v središče postavlja kamen. Le da je okrasni rubin iz prejšnje zbirke zamenjal naravni kamen »kot kulisa in srž sredozemskega sveta«, ki je avtorici pogost navdih. Kamen je Voukovi osrednje »orodje« za slikanje barvitosti in opojnosti obalne pokrajine, denimo v pesmi: »SKOZ BELE zavese jasmína, / zélenslap kaprovecv, / vzduh rožmarína, / spuhtevanje figovcev, / žamet pelína ...« Vendar ne gre le za upešnjevanje ruralne ali urbane (Piran) ikonografije, ampak tudi za soočanje z nemočjo pesniške besede in dvomom v lastno ustvarjanje, iz katerega izhaja pesnica še močnejša: »ROJSTVO pesmi / v brazgotini / prve črke na papirju. / prva misel na praznini / lista dá pomen besedi.« > KRISTINA SLUGA

Roman *Maj, november* je Jančar prvič kratko predstavil na odprtju Modrijanove knjigarne v Škofji Loki 24. septembra 2014, prva literarna večera z Jančarjem in njegovim novim romanom pa bosta decembra v Ljubljani in Škofji Loki.

Drago Jančar MAJ, NOVEMBER

Maj, november, deseti roman Draga Jančarja, se začne kot šala, nadaljuje se kot ironija in satira, sčasoma pa začne postavljati globlja vprašanja o življenju mladega Cirila Kraljeviča in o svetu, v katerem živi.

Vrt

Meta Kušar

KUD Sodobnost International,
2014, t. v., 88 str., 19,60 €

Meta Kušar

V rokah imam zadnjo, peto po vrsti, pesniško zbirko Mete Kušar. Že s platnic nabere nekaj rož, potem jih nabiram še vse od pomladi do zime

in še en celoleten šopek »za povrh«. Berem in puščam, da besede padajo vame kot semena – globoko, široko. Kakšno vzklije zares hitro in zraste v trenutku, v katerem pobere besedni šopek: »v bogati pomladi sem, ne v mrliški vežici« ali: »verz je moja koža in tišina« in »Po črki tečem iz srca v srce. Z jezikom prečkam galaksije!« In še: »gozdna bitja govorijo 7707 jezikov in se razumejo«.

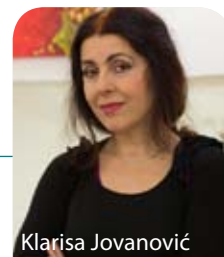
... verz je moja koža in tišina ...

Pristranska sem kot vsak bralec poezije, ki jemlje zase, kar hoče in kakor hoče. Besede razprostiram v vazo, v srce, jih obrežem po svoje, prebiram in puščam, da padajo v zemljo ali na skalo, zaklepam vase in jih prepuščam še drugim. Ne drznem si odpirati vrtnih vrat ali iskati imen nenavadnih rastlin, jim zakoličiti gredic. In takole pod večer sedem na vrtno klop, da na štiri oči pokramljam s pesnico (kar je ob tem nujno): »Črka vrne čute.« O, pa še kako. > SABINA BURKELJCA

Kimono, na otip

Klarisa Jovanović

Pivec, zbirka Branje. Poezija,
2014, pt. v., 120 str., 20 €

Klarisa Jovanović

Pesnica, pevka in prevajalka je svojo drugo pesniško zbirko v celoti posvetila tradicionalni japonski pesniški obliki – haikuju. Čeprav je zvesto sledila metrični zgradbi, jo je napolnila s povsem »neklasično« vsebino, ki izhaja iz evropske kulturne dediščine. Pa tudi tu ni sledila ustaljenim predstavam,

ampak je mitske (ariadna), biblične (lazar), slovenske ljudske (desetnica) osebnosti povsem predrugačila. Tako v haikuju ariadna zapíše: »navijam klobčič. / vse dlje od njega. nazaj / k črni pošasti.« Ciklu Obrazi sledita cikla Njih dela in reči (detomor) ter Njih dežele, ki še poudarita brezčasnost in pogubnost – srebrenica: »gomila brez dna, / in vendar tesna vsem tem / votlim ramenom.« > KRISTINA SLUGA

Zamahi med belo, rdeče

Bojan Sedmak

Pivec, zbirka Branje. Poezija,
2014, pt. v., 152 str., 18,90 €

Ne pesniška zbirka, ampak *pesnitev za dnevno rabo*, kot jo podnaslavlja avtor, sicer profesor slovenščine, pesnik in glasbenik, je več kot 100 strani dolga

kača, strogo zgrajena iz dveh kitic, ki ju sestavlja sedem verzov. Pesnitev, ki v silovitem eruptivnem zamahu na papir izlije vse: težave sodobnega sveta, tudi tiste iz domačih logov, lastna občutja, spomine, vtise iz evropskih in čezoceanskih mest, literarne asociacije, vse skupaj pa je pregneteno s sočnim in igrivim jezikom, humorjem, sarkazmom. Čeprav je primerjava z Whitmanom in Ginsbergom pisca spremne besede Möderndorferja morda izrečena s prevelikim zanosom, je Sedmak ustvaril svojevrstno hvalnico življenju. Za okus: »sem nihče počestni pomorec bloom / blodim hitim zgubljen skozi mesto / moja moly oranžna na zmečkani rjuhi.« > KRISTINA SLUGA

Dan, ko se svet ni končal

Denis Hass

Ved, 2014, m. v., 266 str., 29,95 €

Čeprav se je avtor knjige v življenju posvečal že marsičemu, v resnici živi za pisanje. Že v svojih najstniških letih je napisal priredbo *Županove Micke*, pozneje pa je začel občutenja, poglede na svet in razmišljanja skrbno beležiti v svojem blogu in v raznih člankih. Njegov prvenec *Dan, ko se svet ni končal* postavlja v ospredje mladeniča, ki se, da bi ubežal pred napovedanim vsesplošnim razpadom sveta, kakršnega poznamo, poda na najbolj oddaljene konce našega planeta. Tam spozna, da je vse, po čemer hrepeni, v resnici ves čas na dosegu roke, v njem samem. Denisova knjiga z močno avtobiografsko noto se bere kot kratkočasni potopisni roman, ki pa obenem prinaša tudi odgovore na številna (samo)spraševanja. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

www.mohorjeva.com
www.mohorjeva.si

Mohorjeva
Celovec

Ilija Trojanow

Odvečni človek

Prevod:

Ana Jasmina Oseban

90 strani
mehka vezava
€ 19,90

Mohorjeva Celovec

Z izvrstnim esejem o človekovem dostojanstvu v dobi poznega kapitalizma avtor romana Zbiralec svetov zavzame jasno politično stališče. Kdor ničesar ne producira in ničesar ne konzumira, je odveč – to je morilska logika poznega kapitalizma. Največji problem je prenaseljenost našega planeta, trdijo mednarodne elite. A če naj se število ljudi zmanjša, kdo je tisti, ki naj izgine? polemizira Trojanow v pričujočem humanističnem zapisu o odvečnosti človeka.

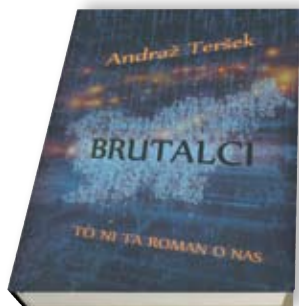
Prodaja: Družina d.o.o., Krekov trg 1, Ljubljana,
tel: (01) 360 28 28, narocila@druzina.si

Brutalci

To ni ta roman o nas

Andraž Teršek

UMco, 2014, m. v., 431 str., 24,90 €

Andraž Teršek, brez dvoma najbolj glasen, jasen, artikularan in družbeno angažiran (sorazmerno) mladi slovenski intelektualca, sicer ustavni pravnik in profesor, je skozi vso svojo dosedanjo »javno« kariero dajal slutiti, da za strokovnim jezikom skriva tudi močan literarni potencial.

V *Brutalcih*, knjigi, ki govori »izključno in samo o nas«, se je Teršek, prvovrstni obsesivec – brutalca – na številnih ravneh, zavestno lotil rušenja vseh knjižnih pravil.

In uspel.

Brutalci so družbeno-politično-ekonomska psihoanaliza Slovenije in slovenstva. Teršek je neizprosno tako do sebe kot do okolice. Njegovo pisanje, ki se na prvo žogo morda zdi hektično, je v resnici boleče strukturirano čutenje nepovratnosti, v kateri se je znašla naša država. Nepovratnosti, ki jo avtor ves čas spremlja iz neposredne bližine in ji (do)pusti, da mu pride do živega, saj je po njegovih besedah, tako kot maksimalna intimna izpoved, to del njegove družbene vloge. Naloga.

Brutalci so hibrid številnih, na videz nepovezljivih in nekompatibilnih žanrov. Hibrid, ki deluje. Strokovni eseji se uspešno zlivajo s skoraj liričnimi zasebnostmi. Politična satira se druži z znanstveno fantastiko, ki diši po Douglasu Adamsu. Družbeno angažirana besedila, gnana s stotinami in stotinami kolesarskih kilometrov in teniških udarcev, so sestavni del romana, ki se na vsak način skuša brez varovanja prebiti prek spolzkega cankarjanskega vaginalnega previsa. Na trenutke se zdi, da je vse skupaj le velika gledališka igra, a to so tudi edini trenutki, ko avtor bralcu sprostih dihalnih poti in mu ponudi kanček upanja, te metafizične kategorije.

Andraž Teršek je s svojim literarnim prvencem opravil temeljno nalogo javnega intelektualca. Opozoril je na ključne probleme in ob odprtih vprašanjih ponudil celo nekaj sila konkretnih odgovorov, ki bodo verjetno izzveneli v prazno, glava pa bo od udarcev v zid neomejene omejenosti le še bolj otekala.

Dokler je ne bo razneslo. > **BOŠTJAN VIDEMŠEK, DELO**

Škržati z Lavande

Roman Kukovič

Artius, 2014, t. v., 227 str., 25 €

Si predstavljate, da v agenciji rezervirate počitnice v samotnem zalivu, kjer bi radi prebili svoj letni dopust v tišini, sami s seboj, nato pa se ob vas pojavi še ena oseba, ki so ji v isti agenciji prodali popolnoma enak aranžma? Kaj storiti v takšnem primeru? Pred takšno zagato se znajdetajulija in Odisej, junaka tega romana, ki ga lahko beremo kot nadvse prikupno ljubezensko zgodbo ali pa v njem zagledamo prefinjeno odstiranje tančic s številnih, včasih tudi banalnih skrivnosti. Julija, ženska srednjih let na pragu ločitve, in šarmantni Odisej, ki v sebi nosi ogromno bolečino, drug drugemu počasi razkrivata svoj notranji svet in ob tem odmetavata maske. Bosta »plesala le eno poletje« ali pa bosta skupaj odšla v jesen? Roman, zavrt v vonj »lavande«, se pretanjenopotaplja v globine posameznikove duše. > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

VSAK ČLOVEK JE ZASE SVET ...

402 strani, 12 x 18 cm
Cena: 29,95 €

Kondorjev izbor iz vseh zbirk pesnika *zemlje in luči*, Toneta Pavčka, slovenskega literarnega klasika in »ljudskega« pesnika, ki s svojo poezijo nagovarja tudi tiste, ki sicer po poeziji redko posežejo. Od začetkov s Kovičem, Menartom in Zlobcem preko intimizma in številnih pesniških faz do zadnje zbirke *Angeli* – izbor in spremna beseda Matjaž Kmecl.

Da, vsak človek je zase svet, čuden, svetel in lep ...

Najhitreje do knjige: v knjigarnah

www.emka.si 080 12 05

Umetnica, ki ji ni para. Vsestranska ustvarjalka, ženska stoterih talentov, ki so ji prišli prav pri vsem, kar je počela v svojem življenju. Pisateljica, pesnica, ilustratorica, režiserka, igralka, šansonjerka, komponistka ter še in še. Svetlana Makarovič. Edinstvena in neponovljiva. Takšna, kot so njene najboljše pravljice. Prav tiste, ob katerih so zrastle generacije otrok, tiste, ki jih radi prebirajo tudi odrasli in ki so te dni izšle v čudoviti zbirki Zlata mačja preja.

»Razjezi me, ko me kdo želi učiti, kaj je zame dobro.«

Zlata mačja preja

Svetlana Makarovič

ilustracije: Suzi Bricelj et al.

Mladinska knjiga, 2014, t. v., 384 str., 39,90 €

Bukla: Zdaj, ko je zbirka *Zlata mačja preja* izšla, ste mi rekli, da se počutite kot vaš pravljичni lik Škrat Kuzma, ki je dobil nagrado. Vas ob izidu knjige vedno preveča tako vesel, zadovoljen občutek?

Makarovič: Ne, kje pa, redkokdaj, ko pa se to zgodi, je občutek res prazničen. Zgodi se, recimo, napačna izbira založnika ali pa ilustratorja, toda tokrat je vse krasno in celo nekaj mojih ilustracij je v knjigi, zato sem prava važička (*smeh*).

Bukla: Ilustrirali ste kar nekaj svojih pravljic, z risbami ste opremili tudi svojo pesniško zbirko *Zeliščarka*, toda vseeno ste menda prepričani, da ne znate risati rok, zato jih vaši liki skrivajo za hrbtom. Ampak *Vila Malina*, recimo, jih v najnovejši zbirki pravljic vendarle ima.

Makarovič: Ja, ona jih res ima, ampak če sem odkrita, pri njej sem malo go-lju-fala, malo sem jih prerasala. Grozno mi je namreč risati roke. No, če sem čisto odkrita; jaz sploh ne znam risati, mene samo veseli risati, nimam pa znanja, ne obvladam perspektive. Ko sem začela ilustrirati, bilo je za *Sapramiško*, je ilustracijo videl moj brat Gorazd, pa me je vprašal, zakaj sem narisala povoženo miš (*prešeren smeh*). Rekel mi je, da je treba najprej dobro poznati skelet, šele potem ga namreč lahko oblečeš. No, saj priznam, moja prva Sapramiška je bila res malo povožena, pa tace so ji rasle iz napačnega mesta (*se veselo muza*).

Bukla: Ko ravno omenjate Sapramiško, eno vaših najbolj prepoznavnih pravljичnih junakinj, me zanima, koliko vaši junaki še danes živijo z vami. Se vas dotaknejo vedno znova, ko se srečate z njimi?

Makarovič: A veste, da ogromno svojih knjig sploh nimam?! Ko izidejo, jih podarim, nekaj knjig so mi izpulili iz rok tudi prevajalci. Vedno znova si rečem, ah, saj jih bom še kupila, pa potem na to kar pozabim. In tako se je zgodilo, da sem šla ob zbiranju tokratnega gradiva precej svojih pravljic po dolgem času na novo brat. In sem v tem prav uživala. Ko sem s časovno distanco prebirala, denimo, *Korenčkovega palčka*, sem začutila, da je to v resnici baladna pravljica. In sem si na koncu potem rekla: »Ja, madonca, saj tole je pa prav dobro napisano (*smeh*).« Ja, kaj bi se sprenevedala, če je pa res!

Bukla: Večkrat poudarjate, da so vaše pravljice v resnici namenjene odraslim, tistim, ki čutijo in imajo v sebi otroško dušo. Ampak vendarle so vaše pravljice odlično sprejete tudi pri otrocih.

Makarovič: To bo verjetno zaradi čustvenega elementa. A ne začutijo ga vsi otroci, saj so si tako kot odrasli med seboj zelo različni. Med njimi so tudi takšni, ki so zlobni, privoščljivi, zahrbtni. In otroška hudobija me najbolj prizadene. Zame ni hujšega od otroka, ki se posmehuje drugemu otroku. To je nekaj, kar me prizadene. Še bolj pa me prizadene iskreni, grenki otroški jok, ob katerem se mi kar grlo stisne. K takemu otroku nagonsko stečeš, da mu pomagaš. Ker, veste, mi smo eni veliki štori; pozabili smo, kako je včasih hudo biti otrok, kako hudo je, če te je strah, če te nihče ne potolaži, če stiskaš zobe, tolčeš po zidu in ne vidiš nobene rešitve.

Bukla: Ste vse te strahove, bolečine in tegobe, ki jih omenjate, prav zato v svojih pravljicah raje prenesli na živalske like? Da bi jih morda malce »omehčali«, a le do te mere, da bi jih bralec še vedno lahko prepoznal in jih potem »predelal« pri sebi?

Makarovič: Ne vem, preprosto ne znam pisati o otrocih. Poleg tega sem zelo zadovoljna, da sem se v življenju odločila ne imeti otrok, ker se mi zdi ta svet preprosto strašen. Tudi nisem prepričana, da bi bila dobra mama. Sem preveč sebična, ne vidim se v vlogi matere, še manj v vlogi družinskega človeka. Jaz sem samotar. Jaz se le prisrčno srečujem s ljudmi, potem se pa spet vrnem v svojo samoto in tam samotarim. Lahko se zgodi, da po cele tedne ne spregovorim niti besede, razen z mojimi mačkoni. No, z njimi se pa tudi kregam (*smeh*).

Bukla: V njihovem jeziku?

Makarovič: Tudi, ja. Ampak saj me ne vzamejo resno. No, kadar muc ni lačen in kadar je vse urejeno, se pride podrgnit obte, pride se »posmrčkat«. Takrat me spreleti občutek, da se imamo prav radi – na tak »živalski način«.

Bukla: Ko sva ravno pri mačkih, ki kot junaki nastopajo v številnih pravljicah v zbirki *Zlata mačja preja* in tudi drugje, me zanima, kako je bilo pa z drugimi pravljичnimi junaki: je res, da ste navdih za nekatere od njih včasih dobili v jutranjem spancu, v tistem ne več najbolj trdnem?

Makarovič: Res je, Kosovirji so me obiskali prav na tak način. Ko sem sanjala o njih in se mi je »pripeljala« beseda »kosovirji«, sem se začela smejati kar v spanju. Zbudila sem se in si jo takoj zapisala, da je ne bi pozabila. Če dobim navdih tik pred spanjem ali pa celo vmes, si moram načečkati vsaj par besed, da ne bi pozneje pozabila nanje.

Bukla: Bi katere od svojih likov zdaj, ko ste ponovno prebirali svoje legendarne pravljice, morda spremenili?

Makarovič: Ne, ne bi jih, je pa res, da obstaja nekaj takšnih pravljic, ki sem jih kasneje, naknadno, ko sem jih že napisala, skrajšala. Nekaterim pa sem celo tudi kaj dodala. Recimo v *Pekarni Mišmaš* sem naknadno dodala mačka; preprosto se mu nisem mogla upreti in zdi se mi, da je tako čisto prav.

»Sicer me pa vedno zelo razveseli, kadar mi kdo reče, da bere pravljice. Sploh zato, ker je pravljica kot literarni žanr porinjena v ozadje, češ, to je samo nekaj za zamotiti otroke.«

Bukla: Kako se počutite, ko vam odrasli zaupajo, da še vedno radi prebirajo vaše pravljice? Boris A. Novak, ki je napisal spremeno besedo za *Zlato mačjo prejo*, je zapisal: »Svetlanine pravljice mi pomagajo, da se boljše najdem v svetu, v katerem se sicer čutim izgubljenega. Da se namej samemu sebi in mi smeh da korajžo. Da se razjezim na hudobijo in mi jeza pokaže, kaj je prav in kaj je narobe. Da me lepota gane. Da se zganem in grem na pot.«

Makarovič: To je pa najlepši kompliment, kar sem jih kdaj dobila, moj najboljši honorar. To je najlepše darilo mojega »brata po poeziji«. Sicer me pa vedno zelo razveseli, kadar mi kdo reče, da bere pravljice. Sploh zato, ker je pravljica kot literarni žanr porinjena v ozadje, češ, to je samo nekaj za zamotiti otroke. Takrat, ko odrasel človek dobi v njej kakšno idejo, ko v pravljici prepozna svojo osebno situacijo, osebno bolečino, radost ..., to je pa tisto. Saj ne, da bi takrat, ko pišem, pisala prav s tem namenom, a ko kaj takšnega, kar se me dotakne, doživim in nato ubesedim, takrat potem vem, da sem delala dobro, ja, kaj dobro, odlično!

Bukla: Omeniti je treba tudi, da niste spretni le z besedami, ampak da ste v resnici umetnica stoterih talentov. Kako je živeti z njimi? Se je kdaj zgodilo, da so se tepli za vašo pozornost?

Foto: Borut Krajnc

Svetlana Makarovič

Makarovič: Ne, vsi so se med sabo odlično ujemali. To se je izkazalo, recimo, pri ustvarjanju songov, kot so *Čuk na palici*, *Mali kakadu*, *Coprnica Zofka* ... Z veseljem sem te pesmi tudi komponirala, jih odpela, nastopala z njimi. Tudi ilustrirala sem zelo rada. Če pa mi je kakšna ilustracija spodletela, kot tista povožena miš, sem osramočeno sklonila glavo in jo vtaknila pod peruti.

Bukla: Pa vam je bilo kdaj žal, da niste kakšnega od svojih talentov še bolj razvili, morda zato, ker vam je zanj preprosto zmanjkalo časa?

Makarovič: Ne, ne zaradi časa, bolj zaradi moje lenobe. Recimo, lahko bi se vpisala na risarski tečaj in se naučila risati. Ampak da bi nekaj mesecev risala samo stol, nee, raje sem potem narisala povoženo miš (smeh).

Pa saj lahko čisto iskreno rečem, da je ogromno stvari, ki jih obvladam; naučila sem se, recimo, igrati klavir, pa šivati na šivalni stroj in še marsikaj. No, in potem sem si rekla, vsega pa res ne moreš znati, in tako se vseeno nisem nikdar naučila voziti avta. Preprosto sem si dala potuho.

Bukla: Ne samo v preteklosti, še danes ste na moč aktivni. »V življenju je preprosto treba nekaj početi. Naj čakam na smrt, če pa ta zamuja,« ste v svojem slogu neke izjavili letos ...

Makarovič: Ja, res je, jaz celo pravim, da ima smrt »alzheimerja«. Verjetno je že namenjena k meni, a potem na to kar pozabi, pa se napoti h komu, ki si tega sploh ne zasluži. In potem, ker nočem posedati in čakati nanjo, raje sédem in še kaj napišem. Ali pa nastopim s kakšnim recitalom. Tudi v tem uživam. Takrat preprosto začutim kontakt s publiko; ne samo zaradi aplavza, med recitalom čutim, kako smo povezani. Ne vem, kaj se zgodi, ampak vse to spominja na čarovnijo. Ko pa zastor pade, sem spet (malo pomislil) ... stara Svetlana, no, takrat se grem potem malo podružiti s prijateljicami, prijatelji.

Bukla: Jih spuščate v svojo zasebnost?

Makarovič: Seveda, seveda, ne bi pa mogla stanovati s kom in ne bi mogla biti poročena; če bi bila, bi bila verjetno že tretji dan vdova (smeh), možki bi namreč hitro ugotovil, da s tako žensko ne more živeti. In obratno. No, ne bom pa rekla, da erotična ljubezen ni nekaj lepega. Seveda to pogrešam, zdaj, ko sem stara. Samo potem si vedno rečem, dovolj je bilo, nisem stradala tega (nasmeh). Ta lok se je nekako zaključil, zdaj sem pač na koncu. Zdaj je pač zima.

Bukla: Ampak tudi zima nosi v sebi lepoto ...

Makarovič: Ne, mislim, da starost ni lepa, je polna bolečin, skoraj ne mine dan brez bolečine, telo razpada, se kviri, lepota je šla že zdavnaj v maloro, vse je blizu razpada. No, saj se ne bojim umreti, ampak včasih mi je pa res že vsega dovolj.

Bukla: Tudi samih sebe?

Makarovič: Včasih tudi. Čeprav sem si, iskreno, tudi čisto zabavna. Znam se, recimo, nasmejati na svoj račun, ko prepoznavam prve znake demence. Zgodi se, da grem kuhat govejo juho in jo grem potem precedit v pomivalno korito, namesto v lonc. Kasneje debelo gledam, kje je moja juha. Najprej veselo zakolnem, potem se pa sama sebi nasmejem in si rečem: »Ja, Makarovič, ma, si prav mona« (pove s tipičnim primorskim naglasom).

Bukla: Je ta vaša grenkoba, ki jo je čutiti, ko omenjate starost in starostne težave, povezana tudi s tem, da, odkar vas je zadela lažja kap, že nekaj časa živite v varovanem stanovanju?

Makarovič: Ah, tam sem samo nekaj dni, preostale dni sem pa pri mojih mucah, v Mačjem kalifatu, kot imenujem svoj kraj v Poljanski dolini. Kadar me ni tam, mojim mucam ni nič hudega, tam imam čudovite sosede, ki odlično skrbijo zanje. Ko se vrnem mednje, so muce site, debele, še bolj razvajene. Vidim pa, da jim je kar prav, da se vrnem k njim. Najprej, ko mi pritečejo naproti, mi v mačjem jeziku izrečejo kakšno psovko v smislu »A se zdaj pride?«, zato se jim moram opravičiti, pa kakšno smetano jim odprem. Fino mi je, ko se pogovarjajo z mano. Malo že razumem mačji jezik.

Bukla: Nam bo ta fascinacija nad mačjim svetom prinesla še kakšno vašo novo pravljico?

Makarovič: Mislim, da ne. Tisto, kar me ta hip fascinira, ko me napade kakšna ideja, je baladna pravljica. Zdaj, ko sem izbirala pravljice za v *Zlato mačjo prejo*, sem ugotovila, da je ogromno baladnih elementov že v *Sapramiški*, pa v *Mišmašu* in *Korenčkovem palčku*. Baladna pravljica je tudi *Saga o Hallgerd* pa *Mesečinska struna*, ki bo izšla pri isti založbi kot moja najnovejša zbirka pravljic. Gre za zelo grenko pravljico, je pa zelo lepa. Takšnih, kot sem jih pisala prej, pa ne bom več ustvarjala. Preprosto nisem več igračkasta, kot sem bila.

Bukla: Bi lahko s kakšno pravljico ali s kakšnim likom ponazorili stanje v zdajšnji družbi?

Makarovič: Lahko bi, a ne morem napisati pravljice o jazbecu z imenom nekega poslanca, ker se to ne spodobi. Lahko bi bil užaljen ta poslanec, lahko pa celo jazbec (smeh).

Bukla: Toda še vedno ste kritični do dogajanja v družbi ...

Makarovič: Še vedno pobesnim ob gledanju poročil, želodec se mi obrača. Je pa prav, da spremljaš dogajanje, da veš, kje živiš, da veš, kakšni ljudje te obdajajo, te izkoriščajo, zlorablajo. Umetnik v tej državi je zlorabljen.

Bukla: Bi mladim umetnikom, ki šele dobro stopajo na svojo ustvarjalško pot, svetovali, da se vendarle spleča vztrajati?

Makarovič: Spleča se ne! Ampak kdor vidi zvezdo nad goro in simbol zvezde nad njo, bo tej poti sledil. Če pa kdo želi postati bančnik ali bankir, naj pač postane to. Ampak s takšnim človekom se nimam česa pogovarjati, z njim nimam kaj početi. In kakšen jezik se zdaj uporablja: kaj pomeni »dvig gospodarstva«, pa »mednarodni denarni sklad«, kakšni abstraktni pojmi so to? Jaz teh besed preprosto ne vidim, ne v barvah ne v zvoku, v ničemer, zame je to nekaj strašnega. Kaj naj se torej pogovarjam z nekom, pri katerem je njegov življenjski interes ustvarjanje in večanje dobička? Včasih se vprašam, le zakaj potrebuje ves ta denar. Kje pa je radost?!

Bukla: Kakšne stvari pa vas radostijo? Morda dober recital z dobro publiko (pogovarjava se takoj po koncu recitala *Zeliščarka* v prostorih KUD-a v Ljubljani, op. pis.)?

Makarovič: Ja, zagotovo, pa recimo trenutek, ko bolan muc ozdravi. Ali pa (malo razmišlja) ..., no, saj je v življenju veliko lepih stvari ... Nekoč me je moja prijateljica, igralka Ivanka Mežan, po predstavitvi neke moje pesniške zbirke vprašala, zakaj je v mojih pesmih toliko hudega in žalostnega, če je pa na svetu vendarle toliko lepega. Sem ji rekla, res je, so lepe stvari, a hudega je na svetu žal več kot dobrega. Za to hudo uporabljam eno samo besedo: »srebrnica«. Z njo ne mislim le kraja s tem imenom, ampak zame ta srebrna beseda v sebi nosi mnogo več.

Bukla: Naj skleneva pogovor v slogu vaše najnovejše zbirke pravljic *Zlata mačja preja*: kdaj je Svetlana takšna, da bi svetu najraje pokazala kremplje, in kdaj je takšna, ko, ovita v zlato prejo, od ugodja kar prede?

Makarovič: Razjezi me, ko me kdo želi učiti, kaj je zame dobro. Ali ko se ljudje čutijo poklicane, da mi razlagajo, kako bi morala živeti, pa koliko sem v življenju zamudila, ker si nisem ustvarila družine ..., no, pa saj ob takih rečeh v resnici še ne dam krempljev ven, ob tem se samo smejim. Me pa razjezi, če kdo laže o meni. Neki novinar jih je zaradi tega pred leti celo skupil od mene. Hmmm, predem pa ..., no, malo pred tem pogovorom sem dobila eno veliko lešnikovo čokolado, ki jo obožujem. Zdaj bo morala zaradi moje trenutne viroze in razbolenega želodca še malo počakati. A vem, da je tam, in že samo ob misli na to predem od zadovoljstva.

Bela dama

Jasmina Kozina Praprotnik

UMco, 2014, m. v., 231 str., 20 €

Je lahko maraton, celo »samo« polmaraton dolg kot življenje? Odgovor na vprašanje je da, če o svojem zadnjem, letošnjem polmaratonu govori neutrudna Helena Žigon, 86-letna »bela dama« iz naslova knjige in ena najbolj prepoznavnih tekačic na slovenskih tekaških prireditvah. Na istrski maraton se je odpravila v svojem značilnem, skrajšanem tekaškem koraku letos spomladi, to pa je storila ravno na svoj rojstni dan z železno voljo in zdržljivostjo ženske, ki teče že skoraj vse življenje. Tudi tokrat se je odločila, da je ne bo nič odvrnilo od tega, čeprav je imela ravno tokrat vse razloge na svetu, da tega ne bi storila. Ne odvrne je dejstvo, da si je samo nekaj tednov pred tekmo zlomila dve rebri, ne ustavi je žalost, ker ji je manj kot tri tedne poprej umrl mož, s katerim je bila srečno poročena šestdeset let. To jo, nasprotno, navdaja z mislijo, da bi morda stekla kar za njim. Ne ustavi je nič. Gre za železno damo z belimi lasmi, ki nas v 21 poglavjih (ta dihalo v ritmu kilometrov) spusti v lastno življenje. Tega je v obliki literarizirane biografije zapisala in romaneskno oblikovala še ena nenavadna tekačica, Jasmina Kozina Praprotnik, s katero sva lani skupaj stekla začetne metre Ljubljanskega maratona. Tedaj se je, noseča že več kot devet mesecev, s svojim možem Urbanom pogumno odpravila svoji tekaški preizkušnji naproti. Kaj dobimo v tej knjigi, tem romanu v 42 tisoč korakih? Roman *Bela dama* je preprosto najbolj dramatična maratonska polovička, po kateri boste kadar koli stekli. Je briljantno izpisana zgodba o življenju ter gibanju in literarni prvenec, ki nas na nepozabnem emocionalnem vrtljaku pelje od mladosti, ki jo Helena preživela brez svoje matere, do starostne modrosti in sprjaznenosti s svojo preteklostjo. Vmes pa je gibanje, vse življenje gibanja, od plesa in planinstva do kolesa in teka. Knjiga, ki zadene že s prvim stavkom in je do konca intimno izpovedna hvalnica aktivnemu življenju. > **SAMO RUGELJ**

Foto: Marko Praprotnik

Grozote vojne

Zgodba po resničnih dogodkih

Ana Češnovar

Družina, 2014, m. v., 232 str., 19,90 €

Doživeto napisan roman Ane Češnovar je označen kot povest, tudi zato, ker zahtevni vojni čas in trpljenje v njem opisuje skozi oči otroka. Deček Stanko spremlja krut boj za preživetje, ki ga sredi revščine in vojaškega kaosa bijejo odrasli, še posebej mama, o kateri Stanko ves čas govori v tretji osebi, torej s starinskim spoštovanjem, v katerem ne izgubi kančka empatije. Stalno prisoten je tudi element vere, ki Stanku pomaga pri soočanju z grozotami, ki jih vidi in o katerih sliši – s streljanjem talcev, pomanjkanjem živeža, skrivanjem ubežnikov, z bodečimi žicami in negotovo odsotnostjo očeta. Priča pa je tudi drugi plati vojne: medčloveški povezanosti in dobroti, ki pride na plano v odnosih znotraj večštevne družine, med obiskovanjem šole ali z rojstvi novih otrok sredi vojne vihr. > **ŽIGA VALETIČ**

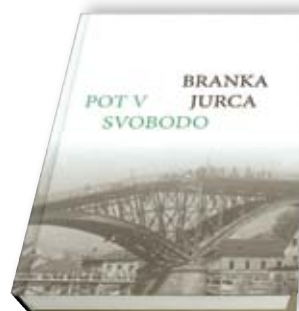
Pot v svobodo

Branka Jurca

Litera, zbirka Piramida,

2014, t. v., 320 str., 23,60 €, JAK

Branka Jurca, ki je večini znana predvsem kot mladinska pisateljica, se tokrat predstavlja z zbirko kratkih zgodb. Prve od njih so bile objavljene tik pred drugo svetovno vojno; v njih realistično, s poudarjenim občutkom za socialne stiske in prepričljivim vživljanjem v notranji svet svojih junakov oziroma junakinj, slika težko življenje na obrobju, kjer se znajdejo iz različnih razlogov – emigracije ali pijančevanja moža, prisilnega (političnega) izгона ... Še bolj skrajne, nečloveške razmere so bile v koncentracijskih taboriščih, kar je na lastni koži izkusila tudi avtorica in jih popisala v svojih taboriščnih novelah. Knjiga se sklone s povojnimi novelami, v katerih je ponovno v ospredju žensko doživljanje, povezano predvsem s (spodletelimi) partnerskimi odnosi. > **MAŠA OGRIZEK**

Partija

Boštjan Narat

Pivec, 2013, t. v., 128 str., 18 €

Partija je prva knjiga Boštjana Narata, filozofa, televizijskega voditelja ter kitarista folk-rock zasedbe Katalena. Ne preseneča, da gre za zbirko petnajstih esejev, katerih osrednja nit je umetnost. Nastali so ob različnih priložnostih in za različne medije, z gibko in nepredvidljivo formo pa se včasih prebijajo tudi na drugo stran, torej v fikcijo, kot denimo v uvodnem zapisu *Pesnika v ringu*, kjer spremljamo titanski spopad Majakovskega in Goetheja. Narat izbira spontano, a premišljeno. Z enakim zanimanjem ga premakne ostarela Rezijanka in njen izginjajoči svet kakor vrhunski skakalec ob palici, ki je celotno kariero preživel v sencih Sergeja Bubke. S protislavij Ravelovega Bolera zlahka preide na šahovsko-filozofsko partijo med starima prijateljema, na bosanskega rock-performerja-poeeta Damirja Avdiča, na iskreno pismo umetniškemu sodelavcu Janezu Janši, na samorefleksijo Kataleninega ustvarjanja, na proces zapisovanja pesmi in tako dalje. Eseji so minimalistični, a intimni in dovolj surovi, da vzbudijo premislek, narišejo nasmeh. > **ŽIGA VALETIČ**

Kameno seme

Veronika Simoniti

Litera, zbirka Piramida,

2014, t. v., 235 str., 22,90 €, JAK

Veronika Simoniti je diplomirana romanistka, znana predvsem po prevajanju del iz italijanščine in francoščine. Čeprav smo je bolj vajeni kot pisateljice kratke proze, izdala je namreč že kar dve zbirki, *Zasukane storije* in *Hudičev jezik*, nas je tokrat prijetno presenetila z daljšim delom. Roman *Kameno seme* je pripoved o več družinah, za katere se na prvi pogled zdi, da jim je skupen le kraj, kjer preživljajo poletje – nekateri kot turisti, drugi kot domačini. Zgodbo spremljamo skozi oči posameznikov, ki jih bremenijo izkušnje iz preteklosti in skrbi sedanosti. Njihove poti se prekrizajo in najdemo se v vrtincu zapletenih družinskih odnosov ter skrivnosti, ki vse začnejo prihajati na plano, ko ženska pod vplivom močnih čustev vrže kamen med skupino ljudi. Dogodki se začnejo odvijati z neznansko hitrostjo in vprašanje je, kako bo resnica spremenila življenja ljudi, ki se jih bo dotaknila. > **NEŽA POZNIČ**

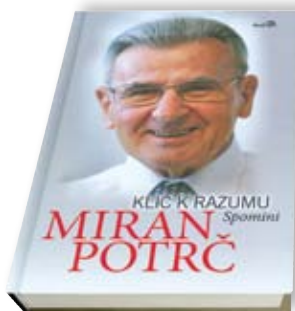
Klic k razumu

Spomini

Miran Potrč

Modrijan, 2014, t. v., 320 str., 27 €

Miran Potrč je dolgo zavračal zamisel, da bi se lotil pisanja spominov na svojih petdeset let dela. A potem je usoda hotela drugače: ko si je letos spomladi med vsakodnevnim sprehodom na Ljubljanski grad zvil gleženj in je moral zato počivati, je doma sédel za računalnik, začel brskati po svojih spominih in obsežni dokumentaciji in tako je nastala pričujoča knjiga. Ta, kot poudari njen avtor, ni življenjepis, ampak bolj izbor dogodkov, ki so krojili njegovo življenjsko pot in (iz)oblikovali njegovo osebnost. Potrč se na začetku najprej pomudi pri nekaterih utrinkih iz otroštva in mladosti, nato pa nadaljuje z opisom svoje poklicne kariere, vse od pravnika pripravnika na okrajnem sodišču v Mariboru do svojih poznejših političnih funkcij. Knjiga razkriva ozadja številnih družbenopolitičnih dogodkov, ki so krojili življenje v Sloveniji v zadnjih desetletjih, zraven pa niza avtorjeva osebna razmišljanja. > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

Moji časi, kraji in ljudje

Berta Jereb

Celjska Mohorjeva družba, 2014, m. v., 183 str., 18 €

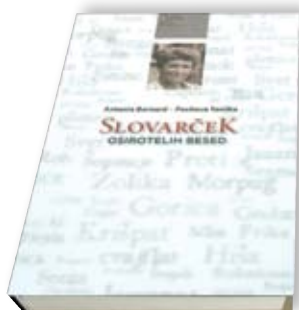
V knjigi so zbrana krajša razmišljanja priznane onkologinje prof. dr. Berte Jereb, v katerih se na jedrnat, dnevniško sproščen način sprehaja med različnimi temami. V spominih na velemesti New York in Stockholm, v katerih sta s soprogom vrsto let živela in delala kot zdravnika, ter Moskvo, ki jo je študijsko obiskala, se drobne anekdote prepletajo z opažanji o različnih ustrojih družb, ki jih kritično primerja z domačo. Zapisi o prijateljih in sorodnikih, ki odpirajo vrata tudi v domačo intimo, avtorico pogosto vodijo v preteklost in obenem organsko priklicujejo temo minevanja; razmisleki o slovenski družbi pa kritično izpostavljajo šibke plati tako nacionalnega karakterja kot (zdravstvenega) sistema, a so zmehčani s smislom za humor. > **MAŠA OGRIZEK**

Antonia Bernard, po domače Povhova Tončka (1942–2010), se je rodila v Lovrencu na Pohorju, večino življenja pa je preživela v Franciji kot francoska državljanka, kjer je s svojim kulturnim delom, med katerim so tudi prevodi romanov Borisa Pahorja v francoščino, pustila pomemben pečat tako v francoski kot slovenski kulturi. Pričujoči *Slovarček izginulih besed* je dopadljivo izpisana kolekcija slovenskih besed iz njenega otroštva, ki so sčasoma začele izgubljati na pomenu in v vsakdanji uporabi, Barnardova pa je o vseh teh besedah naredila približno enostranske etnološko-jezikovno-esejistične zapise, s katerimi občuteno osvetljuje tudi življenje v njenem otroštvu. Osrednjemu besedilu je dodan tudi njen biografski oris (Franc Verovnik) in osebne impresije (Antonija Verovnik). Izvirno. > **SAMO RUGELJ**

Slovarček osirotelih besed

Antonia Bernard

Občina Lovrenc na Pohorju, 2014, t. v., 125 str., 10 €

Hotel Dubrovnik

Žarko Petan

Mladinska knjiga, 2014, pt. v., 199 str., 24,94 €, JAK

»Teško je biti slovenski pisatelj v Sloveniji. Tudi slovenskim pisateljem, ki pišejo v tujih jezikih daleč stran od svoje domovine, se ne godi nič bolje. Skratka, slovenskim pisateljem se tako ali drugače slabo piše.« Tako piše v svoji zadnji knjigi pisatelj, esejist in aforisti Žarko Petan (1929–2014), ki je največji del svoje kariere delal kot polklicni gledališki režiser, s svojim pisanjem in delom pa se je uveljavil tudi mednarodno. Petan je v svoji memoarskih knjigah že obdelal poznejša obdobja svojega življenja, v *Hotelu Dobrovnik*, ki ga je končal malo pred smrtjo, pa se je povrnil v zgodnja leta in mladost. V svojem jasnem jeziku, s katerim brez odvečnega balasta pripoveduje svojo zgodbo, nas popelje najprej v čas pred drugo svetovno vojno, ko se je njegov oče Josipa, rojen podjetnik, uveljavil kot kavarnar v Zagrebu, kjer je vodil t. i. Veliko kavarno (z več kot sto zaposlenimi) in hotel Milinov, ki je zdaj znan kot Hotel Dubrovnik. Ko so Josipa, potem ko je prišlo do menjave lastništva objekta, po hitrem postopku vrgli iz kavarne, se je hitro znašel, kupil Kavarno Astoria (o njej je bil posnet tudi film) ter ponovno začel s poslom. Tega je naprej prekinila druga svetovna vojna, potem pa povsem zaključila nacionalizacija, pri kateri sta na dan N ob pol sedmih zjutraj vanjo vstopila na pol vojaško pripravljena mladenka in moški v civilu ter izročila odločbo, da je od zdaj naprej, skupaj z denarjem v blagajni z izkupičkom od dneva poprej, kavarna v občeljudski lasti. Petan kot iskrivo grenkobni pričevalec naše polpretekle zgodovine. > **SAMO RUGELJ**

... iskrivo grenkobni pričevalec ...

... iskrivo grenkobni pričevalec naše polpretekle zgodovine. > **SAMO RUGELJ**

GOVORITE RUSKO?

Univerza v Ljubljani
FILZOVSKA FAKULTETA

MARINA SPANRING-POREDOŠ:
Я И ТЫ ...
... МИ И ВИ
185 str., 19,90 EUR

TATJANA KOMAROVA:
УРОКИ РУССКОГО 1
(Vaje iz ruščine 1)
104 str., 11,90 EUR

NOVA IZDAJA S POSNETKI BESEDIL ZA POSLUŠANJE!

Vse knjige **ZNANSTVENE ZALOŽBE FF** lahko naročite na:
T: 01/ 241 11 19 in E: knjigarna@ff.uni-lj.si.
Več informacij na: <https://knjigarna.ff.uni-lj.si/>
Knjige so na voljo tudi v ostalih večjih knjigarnah po Sloveniji.

Letos mi je bilo toplo (pri srcu in telesu) tudi v jami Vilenica, čeprav nagrajenec, imenitni László Krasznahorkai, v svoj dolgi, zanimivi in pomenljivi spisec zabval ter njihovih utemeljitev ni uvrstil tudi festivala, ki ga je nagradil ...

Temelj kolektivne kritične refleksije in dialoga

Prvič sem bil navzoč vse dni festivala in užival v pogovorih s kolegi ter v obnavljanju nekaterih starih, a zabrisanih vezi. Tudi sam festival je po mojem mnenju letos presegel samega sebe v smislu ustvarjanja dobrih pogojev za vzpostavljanje svežih stikov in utrjevanje starih odnosov. Potem ko sem govoril skoraj z vsemi avtorji iz tujine – tako s pisatelji iz Luksemburga, ki so bili ob svoji dobri in precej »temni« literaturi izjemno duhoviti, ironični in avtoironični, kakor tudi s preostalimi pesnicami in pesniki ter pisateljicami in pisatelji, ki so bili letos na festivalu gostje (tudi imenitni Patrick deWitt) –, se je v moji zavesti seveda izluščila njihova literatura. To sem v tistih dneh prebiral in poslušal na javnih nastopih, na katerih je bilo med drugim vedno prijetno, ne nazadnje tudi zaradi imenitnega voditelja Janka Petrovca, ki s svojo kozmopolitsko držo še dodatno osmišlja dejstvo, da je Vilenica resnično velik dosežek za slovensko, prepogosto vase zagledano srenjo.

gova bližina me je povrnila v čas mojega potovanja na festival v Albanijo, kjer sem spoznal množico nekdanjih disidentov, ki so bili zaprti cela desetletja, ker po mnenju oblasti niso povelečevali moči in lepote albanskega človeka. Bili so pisatelji, dramatik, slikarji, pesniki – tako kakor Visar. Pomislil sem, kako se iz nepismenosti lahko tudi danes rodijo diktatorji, kako je treba danes znova vlagati v izobrazbo, ki predstavlja temelje za ohranjanje demokracije – če ima ta beseda v tem zastrašujočem kapitalističnem ustroju sveta sploh še kakšen smisel! (Ravno zato se moramo truditi, da jo vedno znova osmišljamo.) Pomislil sem na nekatere ustvarjalce z različnih koncev sveta, kako so se imeli za disidente, čeprav so njihova dela ves čas tiskali, uprizarjali in so za svoje delo tudi dobili honorarje. Primerjal sem jih s tistimi, ki so bili resnično desetletja zaprti, in sram me je bilo za tiste lažne disidente, ki bi jih utegnil tudi poznati.

Sicer pa je bil zame vsak izmed avtorjev izjemno zanimiv, a kot se zgodi verjetno vsakemu »običajnemu« bralcu, za kakršnega se imam, nekoga vendarle moraš imeti raje, nekdo se te s svojo literaturo vendarle mora drugače dotakniti. Morda tudi zaradi pronicljivega odnosa, ki ga ima do časa, v katerem živimo, zaradi prefinjene sinteze o stanju človekovega duha, njegovih strahov in poizkusov, da premaga ostrino samote in izgubljenosti. In še bi lahko našteval, pa ne samo v temnih tonih, temveč tudi v tonih, polnih trpke vedrine in zdrave ironije.

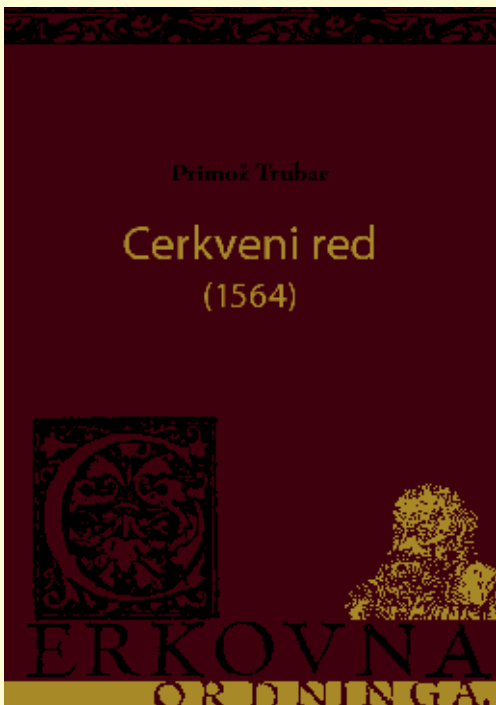
Dejstvo, da slišiš besedo drugega, da slišiš njegovo razmišljanje, da spoznaš njegovo občutljivost, je po mojem najpomembnejše, saj postavlja temelje kolektivni kritični refleksiji in dialogu, ki ju je treba kar naprej obnavljati in paziti, da znova ne pademo v brezno enoumja, ki ga je utrpel tudi eden izmed avtorjev na letošnjem festivalu, izjemni albanski pesnik Visar Zhiti. Žal sem prišel z njim v stik šele proti koncu festivala. Nje-

Ludwig Hartinger (O, dragi Ludwig, ki si nam med drugim še bolj približal Kosovela!) mi je v tistih dneh v Vilenici povedal, da pozna albanskega pesnika, ki v zaporu ni mogel pisati, ker mu niso dovolili imeti papirja in peresa, in ko je po padcu režima prišel na prostost, je objavil poezije, ki se jih je v dolgih letih zapora naučil na pamet in jih ohranjal zaklenjene globoko v svojem spominu.

V jami mi je s kapnikov tu in tam kapnila kaplja vode na glavo, in ker moje lasišče zanjo ni predstavljalo zapreke, mi je gladko spolzela po čelu navzdol, čez obraz, kakor solza, in to v trenutku, ko je na prizorišče stopil Visar Zhiti in prebral, ne spomnim se več, katero poezijo, morda pa tudi naslednjo:

*Čas
kako mi polzi med prsti
in mi nanje ne natakne prstana,
jaz pa kar ostajam njegov ljubimec.*

v Trstu, septembra 2014

Znanstvenokritična izdaja Trubarjeve
Cerkovne ordninge s prevodom v sodobni
slovenski knjižni jezik

Uredil: Kozma Ahačič

Izdajatelj: Inštitut za slovenski jezik Frana
Ramovša ZRC SAZU in Združenje Trubarjev forum

14 × 21 cm, 560 strani

cena: 39 €

narocanje@zrc-sazu.si

<http://zalozba.zrc-sazu.si>

S pomočjo zemljevidov do smešnih,
žalostnih in srhljivih zgod in nezdod
94 slovenskih književnikov v Ljubljani

Avtorji: Marjan Dolgan, Jerneja Fridl, Manca Volk

Izdajatelj: Inštitut za slovensko literaturo
in literarne vede ZRC SAZU

21 × 29,7 cm, 296 strani

cena: 44 €

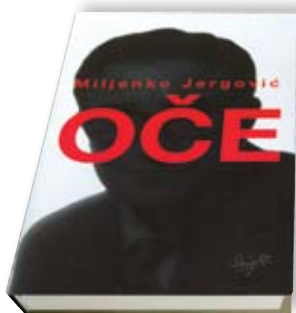
Oče

Miljenko Jergović

prevod: Aleksandra Rekar

Sanje, zbirka Sanje.Roman,

2014, m. v., 160 str., 10 €

Jergovića (1966), v Sarajevu rojenega hrvaškega pisatelja, pri nas že dobro poznamo po prevodih njegovih romanov pa tudi esejev. Zdaj smo v slovenščino dobili še njegovo mešanico teh dveh žanrov, avtobiografski roman *Oče* iz leta 2010, ki ga je avtor začel pisati neposredno po očetovi smrti. Redkokdaj mi pride pod roko knjiga, s katero se tako zlahka poistovetim po samo nekaj straneh, kot se mi je to zgodilo pri tem delu. Delno družinska kronika in kopanje po lastni preteklosti in značajih in dejanjih svojih staršev, predvsem očeta, delno pa občutljivo in inteligentno izpisan osební leksikon (post)jugoslovanske mitologije in družbenopolitične realnosti je roman *Oče* sicer

... odkriva tako družinsko kot hrvaško preteklost ...

so to duhovite podrobnosti iz najstniškega življenja v času socializma, kot denimo to, kakšen je bil pravi pristop pri zauživanju Evrokrema, priljubljene jugoslovanske čokoladno-lešnikove kreme, na drugi strani pa smrtno resna (psih)analiza hrvaškega naroda in iskanje vzrokov za vzpon ustaša Anteja Pavelića. Ta je z Neodvisno državo Hrvaško aprila 1941 ustvaril tudi morilski režim, ki je, tudi s koncentracijskimi taborišči, kot je bil Jasenovac, kmalu začel s kampanjo množičnega morilskega uničevanja srbskega, judovskega ter romskega prebivalstva na svojem ozemlju. *Oče* je roman, s katerim Jergović brezkompromisno odkriva tako družinsko kot hrvaško preteklost. > **SAMO RUGELJ**

Čigavo življenje?

Maurice Béjart

prevod: Marjan Poljanec

Modrijan,

2014, m. v., 232 str., 24,60 €, JAK

Četudi morda niste brali prvih avtobiografskih spominov Maurica Béjarta (1927–2007) z naslovom *Trenutek v življenju drugega* (iz leta 1979, sl. prevod 2013), naj vas to ne ustavi pri branju pričujočega drugega dela, ki je nastal sedemnajst let zatem in izšel leta 1996. V prvi knjigi se je Béjart posvetil formatiranju svoje baletne kariere, zato so ti spomini zanimivi predvsem za tiste, ki se navdušujejo nad plesom, medtem pa se nam v *Čigavem življenju?* kaže tudi kot občutljiv in razgledan umetnik. Mimogrede

... artikulirana refleksija umetnika v jeseni svojega življenja ...

popelje skozi umetniška dela od filmov prek baletov do knjig, ki so se ga dotaknile v taki meri, da so vplivale na njegovo doživetje sveta, pa tudi na njegovo ustvarjanje. Artikulirana refleksija umetnika v jeseni svojega življenja, ki se ozira na svojo preteklost, ko se je trudil svoje kreacije prepojit z duhovnimi spoznanji največjih umetnikov, ki so mu tako ali drugače prišli na pot. > **SAMO RUGELJ**

Mož z imenom Ove

Fredrik Backman

prevod: Uroš Kalčič

Mladinska knjiga, zbirka Oddih,

2014, t. v., 400 str., 32,96 €

Ove je možakar, ki bi ga lahko najlaže predstavil tako, da bi rekel, da gre za švedsko različico Clinta Eastwooda iz filma *Gran Torino*. Star okoli šestdeset let, racionalen, zoprn, neprilagodljiv in prava nadloga za svoje sosede. Prezira tiste, ki ne znajo skrbeti zase, vse tiste, ki niso vsestransko usposobljeni hišni mojstri, in tudi tiste, ki po nepotrebnem razmetavajo s časom, dobrinami ali pa tudi ogrevanjem. Ove kljub negotovanju žene tudi pozimi brezkompromisno zapira radiatorje, saj noče porabljati denarja za energijo, si vsakodnevno zapisuje registracijske številke avtomobilov na 24-urnem parkirišču, da preverja, ali je tam kdo parkiral dalj časa, kot je dovoljeno, in je

... knjižno presenečenje ...

zvzišen nad novodobnimi napravami, kot je iPad. Vendar pa ima Ove tudi drugo, neznajšo plat, za katero ne ve skoraj nihče ... Roman *Mož z imenom Ove* je knjižno presenečenje iz Švedske, ki je izšlo leta 2012, in njegovega avtorja, sicer znanega blogerja, torpediralo v literarno orbito, kjer se je še zasediral s svojim drugim romanom *Babica pošilja pozdrave in se opravičuje*. > **SAMO RUGELJ**

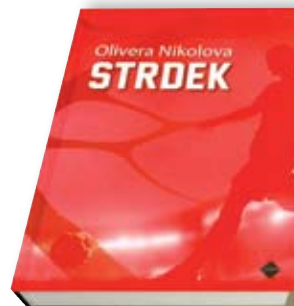
Strdek

Olivera Nikolova

prevod: Sonja Dolžan

Cankarjeva založba,

2014, t. v., 352 str., 29,95 €

V prestižnem dubrovniškem hotelu se znajdeti perspektivni makedonski nogometaš Ordan in njegov trener Niko. Na recepciji se prijavi pod lažnim imenom, a ne zato, da bi v miru uživala v morskimi počitnicah, ampak ker morata razmisliti, kako naj pred očmi javnosti prikrijeta Ordanovo poškodbo noge, ki jo je nogometaš staknil v nedavnem pretepu. Bolečine v nogi so vedno hujše, zdi se, da se Ordan ne bo mogel udeležiti prihodnjih tekem. Mu je vse to zakuhal kar njegov trener? Ali pa je šlo za splet nesrečnih okoliščin? V tem slogu je zastavljen samo okvir zgodbe, v kateri odigra drugega glavnega protagonista krvni strdek, ki raste in se masti v krvi mladega nogometaša in ki mu je priljubljena makedonska pisateljica namenila povsem »človeško« vlogo. Tako se pred očmi bralcev nenadoma odvija večplastna zgodba s simbolnim končnim sporočilom. > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

35 let po izidu knjige
Mi, otroci s postaje Zoo

“Komaj kdo je verjel, da bom doživela 52 let. Ampak tu sem. Christiane F., Christiane Felscherinow.”

Izide 20. oktobra 2014

Cena v prednaročilu: 24,50 €
Cena po izidu: 29,50 €

080 23 64 www.modrijan.si Modrijan

Knjiga Prebujanje zdravnikov Mateje Hafner in Alojza Ihana je nekaj posebnega. Po eni strani gre za medicinski priročnik, ki pomaga pri odkrivanju, analiziranju in zdravljenju bolezni sodobnega časa, ki pogosto koreninijo v raznih oblikah stresa. Po drugi strani pa gre za priročnik zdravega življenja, ki skuša celovito pokazati, kako lahko preobremenjeni posameznik v naši družbi vseeno (za)živi polno, kreativno in zdravo življenje. Unikatna po pristopu, biblijska po obsegu in epska v svoji ambiciji je knjiga Prebujanje strokovno, pa tudi poljudno delo, ki kar kliče po branju in upoštevanju. Z dr. Alojzom Ihanom, enim od avtorjev knjige, tudi znanim slovenskim pesnikom, pisateljem in lanskim Rožančevim nagradjencem, smo ob izidu opravili kratek pogovor.

»Slovinci ne znamo pristno izražati svojega jaza!«

Prebujanje

Mateja Hafner, Alojz Ihan

Alpha Center, 2014, t. v., 824 str., 69 €

Bukla: Kaj počnete na Inštitutu za preventivno medicino? Kdo prihaja tja in s kakšnimi težavami?

Ihan: Inštitut za preventivno medicino je zasebni neprofitni zdravstveni zavod, ki je bil ustanovljen leta 2001. Poleg svoje raziskovalne in izobraževalne dejavnosti Inštitut za preventivno medicino vključuje tudi Psihosomatsko ambulanto za zdravljenje neinfektivnih kroničnih bolezni, za katero je podeljena koncesija. V njegovem okviru delujejo tudi samoplačniške posvetovalnice, ciljna skupina pa so kronični bolniki, ki potrebujejo kontinuiran, individualen in interdisciplinaren celosten pristop za spremembo svojega življenjskega sloga.

Bukla: Zakaj naslov *Prebujanje*?

Ihan: V medicini se kljub novim in novim spoznanjem utapljam v kroničnih boleznih, ki jim ne vidimo konca. Tudi predvidevanja Svetovne zdravstvene organizacije niso ravno spodbudna in po njihovih smernicah tudi ne rešljiva samo z zdravili. Prebujanje je sinonim za zavedanje, ki je čustveno popotovanje in ne intelektualno razglabljanje, kot prepogosto meni večina. Zavest je nekaj, kar omogoča naši duši (psihi), da usmerja naša telesa, in samo človek, ki to spozna in se tega zaveda, je lahko srečen in zdrav. Najprej moramo biti to, kar smo, in iz tega delovati, da imamo lahko to, kar želimo v življenju. Večina žal vozi vzvratno.

Bukla: Komu je namenjena ta knjiga?

Ihan: Knjiga sodi v strokovno literaturo na področju psihonevroimunologije. Pisana je predvsem kot delovni priročnik za zdravnike in druge zdravstvene delavce, s poljudnim načinom pisanja v njej pa tudi zainteresirani ljudje v težavah lahko dobijo informacije o tem, da obstajajo načini, kako se lahko izkopljejo iz njih. Obogatena je z vložki vsakodnevnih pripetljajev resničnih posameznikov, kar jo dela privlačno tudi za širšo javnost.

Bukla: V knjigi in v profesionalnem življenju zagovarjata celovit pristop k obravnavi pacienta in njegovih težav. V čem so problemi in omejitve sodobne zdravniške prakse?

Ihan: Posledica neustrezne, neučinkovite obravnave mnogih problemov je ta, da bolniki sami, brez potrebne kritičnosti in veččin begajo med posameznimi storitvami zdravstvenega sistema, kjer si zdravniki podajajo odgovornosti in ljudje namesto zdravlja utrjujejo svoj položaj kroničnega bolnika, iz katerega brez kontinuiranega strokovnega vodstva ne zmorejo priti. To zagotovo ni krivda zdravnikov, temveč neustrezne organiziranosti zdravstvenega sistema. Ta ni prilagojen posamezniku – pacientu, kajti v tem primeru bi moral denar slediti pacientu, da bi ta imel možnost izbirati zdravnika na podlagi referenc in rezultatov, ne pa vključevanja v zdravstveno mrežo, kjer se ne ve, kdo pije in kdo plača.

Bukla: V knjigi s soavtorico dr. Hafnerjevo postavljata hormonsko neravnotežje za izvor mnogih bolezenskih težav, ki jih z analizo nivojev hormonov in variabilnosti srčnega ritma (HRV) lahko locirata relativno preprosto. Od kje ideja za tako metodo in katere so njene glavne značilnosti?

Ihan: Za obvladovanje življenja mora biti človek odziven in aktiven pri prilagajanju na spremembe – z eno besedo vitalen. Za vitalnost je potrebna primeren količina vzburjenosti, ki jo odraža primerna aktivacija adrenalinskega dela živčevja. Po drugi strani je za vitalnost potrebna dovolj velika življenjska sila,

ki jo najbolje odraža primerna količina hormona DHEA, testosterona in estrogena. Obe hormonski osi imata tudi svoj antipod, ki ju uravnateži. Na osi adrenalin–acetylholin se nenehno spreminja razmerje med aktivnostjo enega in drugega pola glede na potrebe za našo dejavnost in glede na potrebe po regeneraciji. Hormonska os DHEA–kortizol pa odraža naš potencial in varnost glede na zunanji svet. Kortizol je hormon ogroženosti, DHEA je po drugi strani hormon potenciala. Ideja izhaja iz dejstva, da se vse dejansko dogaja na nivoju celice, in ker gradijo tudi človeka v naravnem harmoničnem ravnotežju, je tudi človekovo zdravje skupek nežnih ravnotežij v telesu.

Bukla: Stres se kaže kot ena ključnih težav sodobnega časa, ki pa ima tudi svojo pozitivno, produktivno in ustvarjalno plat. Kje se njegovi pozitivni učinki prevesijo v svoje nasprotje?

Ihan: Ločujemo pozitivni in negativni stres. Občutje pozitivnega stresa prevlada, kadar so sposobnosti za obvladovanje stresnega doživljanja večje od zahtev. Takrat nas preplavljajo vznemirljivi občutki, v nasprotju z učinki negativnega stresa, ko občutimo nezadovoljstvo, zaskrbljenost, napetost in je posledica prevelikih zahtev glede naših sposobnosti. Kako se človek odzove na stres, ni odvisno le od zunanjih vplivov, temveč tudi od osebnostnih lastnosti posameznika. Osebnostno stabilne osebe imajo občutek smisla svojih dejanj ter ne doživljajo sprememb kot breme, ampak kot normalno sestavino življenja.

Bukla: Nekateri tipi osebnosti so bolj nagnjeni k stresu, kot denimo osebnost tipa D. Katere so njene značilnosti?

Ihan: Značilnosti osebnosti tipa D sta visok negativni afekt (NA) in socialna inhibicija (SI), zaradi česar je ta oseba bolj podvržena kroničnemu stresu. Posamezniki z visokim NA pogosteje občutijo disforijo (neprijetno psihično stanje), so zaskrbljeni in vznemirjeni; imajo slabo samopodobo in doživljajo, da jim v okolici stalno pretijo težave. S SI opisujemo težnjo posameznika, da potlači čustveni izraz in s tem vedenjske vzorce, s katerimi bi požel neodobravanje okolice. Posamezniki z visoko SI se počutijo zavrte, napete in negotove v interakciji z drugimi. Bolniki z osebnostjo tipa D so podvrženi večjemu tveganju za vrsto kroničnih bolezni, vključno z mortaliteto in morbiditeto, postravmatskemu stresu in kronični utrujenosti. Fiziološka hiperaktivnost, imunska aktivacija in nezadovoljiv odziv na zdravljenje bolezni srca in žilja so samo nekateri mehanizmi, s katerimi lahko opišemo škodljiv vpliv osebnosti tipa D. Ne nazadnje je tip D rizični dejavnik za celo vrsto psiholoških tveganj, kamor prištevamo depresivno razpoloženje, anksioznost in razdražljivost, nizko samopodobo ter slabo zaznavanje pozitivnega afekta. Tako negativni afekt kot socialna inhibicija povezujemo z večjo odzivnostjo kortizola na stres.

Bukla: K stresu prispevajo tudi splošne družbene okoliščine. Kakšne so po vašem mnenju specifične socialne obremenitve v Sloveniji?

Ihan: Zgodovinsko in kulturološko Slovence določa statičnost življenjskega prostora ter provincialnost brez lastne države, vojske in ekspanzionističnih vladarjev. Življenjski položaj Slovencev je bil večinoma določen s krajem rojstva in socialnim statusom ob rojstvu. Ravno ta kombinacija zgodovinske statičnosti in hribovite pokrajine je povzročila, da Slovenci ne znamo pristno

dr. Alojz Ihan

izražati svojega jaza, ampak se boječe in simbiotično identificiramo z mikroskupinami – zlasti z družino. Zato je za Slovence značilen občutek podrejenosti mnenju neposrednega okolja. Slovenec v težavah se zaradi odstopanja njegovih težav od norm okolice raje samoizloči, kot da bi prosil za pomoč.

Bukla: Težave s spolnostjo so pogosto povezane s stresom in/ali izgorelostjo. Zakaj?

Ihan: Spolnost in spolna disfunkcija pri pacientih s kroničnimi obolenji je pogosto spregledana s strani medicine, ki pozablja, da so tudi pacienti spolna bitja. Povsem nekritično je iz obravnave kroničnega bolnika izključiti glavni človekov gon – spolni gon, ker predstavlja osnovno vitalno moč, ki se jo človek mora naučiti usmerjati v svojem življenju in ne tlačiti.

Bukla: V knjigi opredelujeta tudi splošnejše vidike človekovega socialnega zdravja, pri tem pa kažeta na vse večje izkrivljenosti v arhetipskih vzorcih obnašanja. Kako se je v zadnjih desetletjih spremenila vloga matere in očeta?

Ihan: Treba je vedeti, da imata partnerja vedno različne šablone življenja, ki jih vsak partner prinese iz primarne družine. In namen partnerstva v naši kulturi je, da z izjemno veliko komunikacije in porabe lastne spolne energije ustvarita novo, obema ustrezno šablono, torej t. i. partnerstvo. V tradicionalni kulturi je bilo drugače – šablona moškega je bila tista, ki je dejansko predstavljala novo partnersko življenje – ženska jo je sprejela, se ji prilagodila in nadaljevala patriarhalno šablono. Zdaj je drugače, vendar so arhetipi zakoni narave, ki jih moramo tudi upoštevati, kar pa ne pomeni, da so vloge toge in zacementirane in povzročajo nesmiselno borbenost v smislu feminizma ali šovinizma, kjer izgubljata oba partnerja.

Bukla: Kako pa v pacientu sprožiti spremembo? Kakšna je psihologija in praksa spremembe?

Ihan: Instant rešitve pri spreminjanju življenjskega sloga niso učinkovite. V tem primeru je učinkovito le dolgotrajno, strokovno, neposredno delo s posamezniki, ki imajo težave in so sposobni prevzeti odgovornost za svoje zdravje. Bistvo je v ponavljanju drugačnih vedenjskih vzorcev in ne samo v dajanju nasvetov s strani zdravstvenega osebja, ki se je v preteklosti izkazalo za povsem neučinkovito. Telo je namreč naš nezavedni um. Tako kot je naš zavedni um zelo dober pri postavljanju ciljev, je povsem neučinkovit pri njegovi izvedbi. To naredi naš nezavedni um, kar je izrazito prisotno v slovenski družbi, ki neslavno podira vse negativne statistike, tudi v evropskem in svetovnem okviru (samomori, kronična obolenja, korupcija itn.).

Bukla: Kakšno vlogo ima pri zdravljenju stresa in izgorelosti telesna aktivnost?

Ihan: Gibanje je najbolj učinkovita večšina za premagovanje dnevno nakopičenih skrbi in razreševanja akutnega stresa. Glavna determinanta kroničnega stresa pa je osebnost in v tem primeru telesna vadba ni zadosten način soočanja s kroničnim doživljanjem.

Bukla: Kako nam pri zdravljenju stresa lahko pomaga prava prehrana?

Ihan: Naša prebavila niso samo sredstvo za pridobivanje energije iz hrane, so dejansko senzor za stres. Naše odločitve o tem, kaj nosimo v usta in kakšen življenjski slog živimo, so sila pomembne za naše vitalno zdravje. S preučevanjem vedenjskih vzorcev lahko zelo dobro sledimo tudi epigenetskim vplivom na posameznika. Temu je v knjigi namenjeno posebno poglavje.

Bukla: Lahko poveste še kaj o vajinih nadaljnjih načrtih?

Ihan: Trenutno je v teku predstavitev psihonevroimunologije kot najmlajše medicinske vede v slovenskem prostoru. S tem je več kot dovolj dela (smeh).

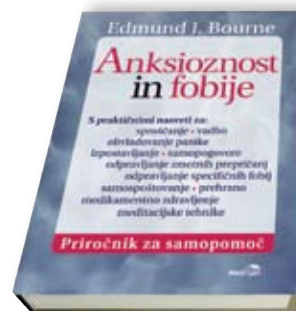
Anksioznost in fobije

Priročnik za samopomoč

Edmund J. Bourne

prevod: Urška Pajer

Modrijan, 2014, m. v., 480 str., 44,90 €

Bourne je ameriški psiholog in avtor knjig za samopomoč, pričujoči priročnik pa vsakih nekaj let izhaja v novih in prenovljenih izdajah.

V njem gre za temeljito obravnavanje dveh pogostih psihičnih težav. Prva je anksioznost kot tesnoba, pri kateri za razliko od strahu – ta je običajno usmerjen proti določenemu objektu ali situaciji – ne morete natančno ugotoviti, kaj vas muči, saj ta tesnoba izhaja iz vaše notranjosti, izdajajo pa jo bolj ali manj očitni znaki, kot so oteženo dihanje, potenje, tresenje ali drhtenje, omotica, otrplost itn. Druga so fobije, denimo strahovi pred paničnimi napadi – agorafobija, strah pred osramočenostjo in ponižanjem pri raznoraznem javnem nastopanju – socialna fobija in druge specifične fobije. Priročnik ponuja širok pregled tehnik, ki blažijo te težave, od (dihalnih) vaj za sproščanje do namernega privajanja na telesne simptome in premagovanja zastrašujočih misli do postopnega izpostavljanja situacijam pri fobijah, spremembi načina življenja ter smotrni uporabi zdravil. Priročnik za odklanjanje težav, ki občasno mučijo kar petino Američanov. > SAMO RUGELJ

Pišes pesmi?

Pridruži se *Beletrinini pesniški literarni šoli 2014*, ki bo pod mentorstvom pesnika Davida Bedrača potekala v novembru in decembru. Program bo temeljil na usmerjanju pri pisanju, svetovanju, analizi in diskusiji mentorja z udeleženci programa.

Prijavo + nekaj svojih pesmi
+ svoje podatke (elektronski naslov, telefonska številka),
pošlji do 30. oktobra 2014 na:

Beletrina
Borštnikov trg 2
(za Literarno šolo)
1000 Ljubljana

info@zalozba.org
(s pripisom v naslovu
za Literarno šolo)

Več informacij na
www.beletrina.si

Beletrina*

Vabljeni k vpisu!

NE, OVE NI SENILEN STAR PRDEC

AMPAK JUNAK, KAKRŠNIH
NE DELAJO VEČ.

Ove je star 59 let. Menda je zagrenjen tečnež in prava mora. Umika nepravilno parkirana kolesa in preverja vsebino kontejnerjev za ločeno zbiranje odpadkov. Ko pa se v hišo nasproti njegove priselijo novi sosede ter za začetek po nesreči polomijo Ovejev poštni nabiralnik, se začne zabavna in pristržna zgodba, ki korenito spremeni tako zagrenjenega tečneža kot skupnost stanovalcev.

MOŽ Z IMENOM OVE
398 strani, 14 x 20 cm
Cena: 32,96 EUR

Najhitreje do knjige: v knjigarnah
www.emka.si 080 12 05

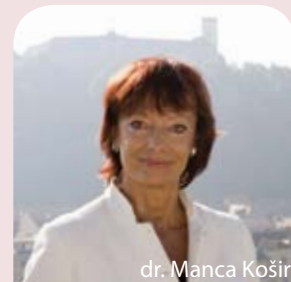

Krhkost

Jean-Claude Carrière

prevod: Danica Geršak

Enajsta šola-šala, 2014, m. v., 237 str.

dr. Manca Košir

Jean-Claude Carrière (1931) je velik med velikimi, eden zadnjih resničnih francoških in svetovnih intelektualcev. Slovenijo je osvetlil z ostrim umom, ko so v Drami SNG Maribor pred tremi leti postavili njegovo priredbo znamenitega *Zborovanja ptic* perzijskega pesnika Attarja iz 12. stoletja. Delo je prevedla legendarna mariborska profesorica francoščine Da-

nica Geršak, ki je takrat Carriera tudi pripeljala v Maribor. In zdaj je prevedla še njegove imenitne eseje pod naslovom *Krhkost* in jih izdala v samozaložbi.

J. Carrière je napisal več kot sedemdeset knjig: romanov, potopisov, dram in filmskih scenarijev. Leta 1964 je začel sodelovati z režiserjem Buñuelom in podpisal z njim vse njegove filme od takrat naprej; naj spomnim le na *Lepotico dneva* pa na *Diskretni šarm buržoazije*. Sodeloval je s Formanom, Waydo, Godardom, pa tudi z znamenitim režiserjem Petrom Brookom, s katerim je enajst let predeloval Mahabharato; pet ur trajajoči film je plod tega veličastnega projekta. Več mesecev se je z dalajlamo pogovarjal v njegovem templju, njun dialog lahko berete v uspešnici *Moč budizma*. Knjiga *Krhkost* je v Franciji izšla leta 2006, potemtakem smemo reči, da je zgodovinar, ki je prepotoval svet po dolgem in počez in zbral kar 2.000 mitov, legend in zgodb številnih ljudstev in plemen, svojo modrost strnil v tej knjigi ter jo poslal v svet kot »sporočilo v steklenici«.

V sodobnem svetu iluzij, slepil in metanja peska v oči si je Carrière izbral perspektivo nežnosti. Piše namreč o naši ranljivosti. O človekovi krhkosti: »Lahko sem jo povezal z oblastjo, zgodovino, z našim ogroženim planetom, z našimi religijami, z našimi zastavami, s starimi spori med vedenjem in nevednostjo, s sodobnim terorizmom, z vsem, kar mi je prišlo na misel.« Sledil je tistim, ki so že prehodili to pot: Shakespearu in Dostojevskemu, indijski Mahabharati in »domačim«: Corneillu, Chateaubriandu, Balzacu, Proustu. Nevernika Carriera, ki strastno veruje v literaturo, saj ta sega globlje in udari močneje kot filozofske analize, so ti sopotniki naučili, »da neka oseba ne more ganiti ne nas samih ne drugih, če nismo v njej odkrili tiste 'steklene esence', o kateri govori Shakespeare«. Steklena krhkost je namreč tisto skupno vsem ljudem, kar poganja izražanje, čustvovanje in pogosto tudi vso lepoto.

Carrière razmišlja, kako smo ljudje tehnološko napredovali, kako se zunanji svet zaradi t. i. »napredka« spreminja, a človek ostaja isti: krhek, ranljiv in preplašen. Ne zmore se soočiti s svojo minljivostjo, boji se staranja – starost je sovražnik in sramota! – in smrti. Negotovi smo, zato iščemo trdnost. A nismo je sposobni vzreti znotraj, kot je niso bile sposobne v sebi prepoznati romarske ptice. »Vse prihaja iz tebe, vse si le ti sam,« nalaga človeku prepoznanje svoje resničnosti. A mi bežimo pred njo: »Slepilo je naše pribežališče prav povsod. Laž nepogrešljiva, najprej laž o samem sebi.« Slepil je ogromno: moč in oblast, fanatizem, iluzije takšne drugačne vrste, vojne, denar, različne organizirane nevednosti (sem Carrière uvršča vse religije), zlagana zgodovina, vsiljene identitete, nacionalizmi, egoizem, narcisizem ... Mi pa smo nepreklicno minljivi. Saj prav zato je biti v tukaj in zdaj najbolj pomembno in je neponovljivo človekovo življenje tako dragoceno! Potrebujemo glas, ki nas bo prebudil iz slepila: »Nam predlagal, da si izmenjamo vprašanja, namesto da nam po visoki ceni prodaja cel rožni venec odgovorov. Bolj bi nam prišel prav novi Montaigne kot pa novi Marx, glas, ki ne bi zagovarjal ničesar, ki se ne bi skliceval na nikogar, ki bi govoril brez vnaprej skovanih idej, ki se ne bi skrival za razum, ne skliceval na vzvišene avtoritete in ki bi nam govoril o resničnih stvareh.« Tak glas želi biti Carrierova hvalnica ranljivosti, zato je *Krhkost* ozaveščajoče branje za vsakogar in za vse.

Rezervno življenje

Lidija Dimkovska

prevod: Aleš Mustar

Modrijan, zbirka Bralec,

2014, m. v., 432 str., 27,10 €

Obsežen roman Lidije Dimkovske je izrasel iz občutnega, detajlnega vživljanja v vsakdanji, intimni svet siamskih dvojčic. Kako spiš, če v sencih čutiš tudi utrip sestre dvojčice? Kako hodiš na stranišče, se kopaš? Na katero fakulteto se vpišeš, če so želje različne? Kako se ljubiš z možem, če na zakonski postelji počiva tudi sestrično telo? Prvoosebna pripovedovalka Zlata iskreno, brez vsakršnih tabujev spregovori o vseh neprijetnostih, povezanih s trajno izgubo individualnosti in zasebnosti, ki jih dnevno občutita z dvojčico Srebro. Njuno stisko še stopnjujeta neljubeča, večno nezadovoljna in pretirano varčna starša ter robata, predsodkov polna okolica. Avtorica v osebno pripoved spretno vpleta tudi družbeno stvarnost, pri čemer vleče vzporednice med gorečo željo dvojčic po ločitvi in razdruževanjem nekdanjih jugoslovanskih republik; oboje je terjalo pretakanje krvi in žrtve. > **MAŠA OGRIZEK**

Lidija Dimkovska

Obsežen roman Lidije Dimkovske je izrasel iz občutnega, detajlnega vživljanja v vsakdanji, intimni svet siamskih dvojčic. Kako spiš, če v sencih čutiš tudi utrip sestre dvojčice? Kako hodiš na stranišče, se kopaš? Na katero fakulteto se vpišeš, če so želje različne? Kako se ljubiš z možem, če na zakonski postelji počiva tudi sestrično telo? Prvoosebna pripovedovalka Zlata iskreno, brez vsakršnih tabujev spregovori o vseh neprijetnostih, povezanih s trajno izgubo individualnosti in zasebnosti, ki jih dnevno občutita z dvojčico Srebro. Njuno stisko še stopnjujeta neljubeča, večno nezadovoljna in pretirano varčna starša ter robata, predsodkov polna okolica. Avtorica v osebno pripoved spretno vpleta tudi družbeno stvarnost, pri čemer vleče vzporednice med gorečo željo dvojčic po ločitvi in razdruževanjem nekdanjih jugoslovanskih republik; oboje je terjalo pretakanje krvi in žrtve. > **MAŠA OGRIZEK**

Deset zgodb o kajenju

Stuart Evers

prevod: Lili Potpara

Modrijan, zbirka Bralec,

2014, m. v., 214 str., 21,50 €

Kajenje so s posebnim zakonom marsikje sicer pregnali iz javnih prostorov, vsekakor pa ni zakona, da bi ga lahko pregnali tudi iz literature. Cigarete in vse, kar je (in je lahko) povezano z njimi, si je za rdečo nit svojega literarnega prvenca izbral mlad angleški avtor (1976), sprva knjigotržec in urednik, ki pa se sedaj preživlja kot pisatelj in literarni kritik. Pričujoča zbirka kratkih zgodb je izšla leta 2011 in prejela nagrado London Book Award, v njej pa se kajenje in cigarete pojavljajo v različnih, včasih bolj prikritih, včasih pa osrednjih motivnih oblikah. Od poročne priče v Las Vegasu, ki odide s fantovščine in se znajde v kazinoju sredi puščave, ki se zdi kot iz drugega časa, saj je tam kadilec, ki umetelno izpihuje dimne like in filozofira, do samotnega in introvertiranega programerja, ki redno tedensko nakupovanje ilegalne šteeke cigaret izkorišča za postopno približevanje ukrajinski prodajalki Coco (Coco kot Chanel, ne kot klovn). Da o zadnji zgodbi, ki govori o zadnji cigareti in je poklon mojstru Raymond Carverju niti ne govorimo. Življenje, kot ga pišejo cigarete. > **SAMO RUGELJ**

Dvanajst pred dvanajsto

Ali za norost je zdravilo le modrost –

Eseji o iskanju svetlobe

Marko Pavliha

UMco, 2014, m. v., 200 str., 19,90 €

Marko Pavliha je morda najbolj poznan kot univerzitetni profesor prava, ki pa se je v zadnjih letih dokazal tudi kot izzivalen, načitan in artikuliran esejist z vsestranskimi življenjskimi, tudi političnimi izkušnjami. Esejistična knjiga *Dvanajst pred dvanajsto* prinaša sedem esejev, ki se berejo kot nekakšno navodilo za moralno in etično življenje v današnjem svetu. Po uvodu, v katerem Pavliha raziskuje in analizira dejstvo, da se mnogi tuji, pa tudi domači pravniki odločajo za pisanje knjig s precej raznovrstno vsebino, skuša v nadaljevanju z različnih perspektiv in s pomočjo različnih strokovnih, poljudnih in drugih knjižnih virov osvetliti in razjasniti očiten upad etike bivanja v vsakdanjem zasebnem in javnem življenju. Pavliha nas z iskrivim premišljevanjem bombardira z dokazi za svojo tezo, včasih pri tem poglobljeno uporablja tudi lastno introspekcijo, rezultat pa so eseji eruditske narave in poskus vseobsežne sinteze moralnega etosa. Knjiga, ki ima moč, da vpliva na svojega bralca in ga spremeni. > **SAMO RUGELJ**

Marko Pavliha

Marko Pavliha je morda najbolj poznan kot univerzitetni profesor prava, ki pa se je v zadnjih letih dokazal tudi kot izzivalen, načitan in artikuliran esejist z vsestranskimi življenjskimi, tudi političnimi izkušnjami. Esejistična knjiga *Dvanajst pred dvanajsto* prinaša sedem esejev, ki se berejo kot nekakšno navodilo za moralno in etično življenje v današnjem svetu. Po uvodu, v katerem Pavliha raziskuje in analizira dejstvo, da se mnogi tuji, pa tudi domači pravniki odločajo za pisanje knjig s precej raznovrstno vsebino, skuša v nadaljevanju z različnih perspektiv in s pomočjo različnih strokovnih, poljudnih in drugih knjižnih virov osvetliti in razjasniti očiten upad etike bivanja v vsakdanjem zasebnem in javnem življenju. Pavliha nas z iskrivim premišljevanjem bombardira z dokazi za svojo tezo, včasih pri tem poglobljeno uporablja tudi lastno introspekcijo, rezultat pa so eseji eruditske narave in poskus vseobsežne sinteze moralnega etosa. Knjiga, ki ima moč, da vpliva na svojega bralca in ga spremeni. > **SAMO RUGELJ**

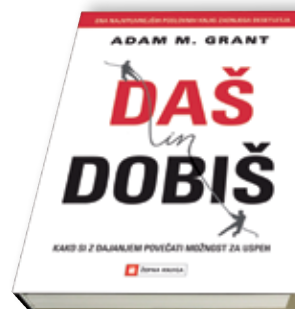
Daš in dobiš

Adam M. Grant

prevod: Samo Kuščer

Učila International,

2014, t. v., 352 str., 32,90 €

V poslu običajno velja paradigma, da lahko »profitiraš« zgoj na tak način, da nekdo drug pri tem izgubi. Je to res edina pot? Adam Grant, znani profesor motivacije in tehnik doseganja (poslovnega) uspeha, v svoji odmevni poslovni knjižni uspešnici iz lanskega leta, (hitro smo dobili prevod) trdi, da temu ni tako. Grant v svoji knjigi streže z mnogimi življenjskimi in poslovnimi primeri, kako lahko uspevajo tudi tisti, ki z okolico vzpostavijo vzajemen odnos dajanja in prejemanja, saj uspeh sočloveka pozitivno vpliva na lastni uspeh, plusi se seštevajo in množijo, altruizem v poslu pa niti približno ni recept za poslovno stagnacijo, temveč v mnogih primerih celo zdravilo zanjo. Več kot aktualna knjiga za slovenski gospodarski prostor, ki nesporno kaže na to, da si pot iz krize lahko utremo z medsebojnim sodelovanjem ter najbrž najresnejši kandidat za nagrado za najboljšo poslovno knjigo na letošnjem jubilejnem knjižnem sejmu. > **SAMO RUGELJ**

Misija London

Alek Popov

prevod: Eva Šprager

Cankarjeva založba,

2014, t. v., 224 str., 27,96 €, JAK

Duhovit, ironično popopran roman priljubljenega bolgarskega romanopisca voajeristično kuka v bolgarsko ambasado v Londonu, natrpano z zdolgočasenimi birokrati, katerih ležerno hibernacijo zmoti nepričakovan prihod koleričnega novega veleposlanika. Osnovni paradoks je, da v

tujini predstavljajo svojo državo, v katero pa se za nobeno ceno ne želijo vrniti, zaradi česar spletkarijo drug proti drugemu. Ker pretnja vrnitve visi tudi nad veleposlanikovo glavo, mora ustreči kapricam tranzicijske povzpeticne, zaslužne za njegovo imenovanje. In ta si želi osebno spoznati nikogar drugega kot Njeno veličanstvo. Začne se burleskna komedija zmešnjav, ki doseže vrhunec v slavnostni večerji, ki se je udeležijo najeti igralci, lažni predstavniki angleške aristokracije, ki jim postrežejo z pečenimi racami, ukradenimi v bližnjem parku. Izza satiričnih tonov špikata tudi evroskepticizem in kritika pokroviteljske »dobrodelnosti« Zahoda. > **MAŠA OGRIZEK**

... burleskna komedija zmešnjav ...

čerji, ki se je udeležijo najeti igralci, lažni predstavniki angleške aristokracije, ki jim postrežejo z pečenimi racami, ukradenimi v bližnjem parku. Izza satiričnih tonov špikata tudi evroskepticizem in kritika pokroviteljske »dobrodelnosti« Zahoda. > **MAŠA OGRIZEK**

Marcel Štefančič, jr.

»Vse opravi sproti.«

Kdor prej umre, bo dlje mrtev

Eseji o Sloveniji, Slovencih in svetu v času krize

Marcel Štefančič, jr.

UMco, zbirka Angažirano, 2014, m. v., 222 str., 19,90 €

Bukla: Kakšna je delovna rutina človeka, ki je v četrto stoletje napisal več kot 70 knjig, ob tem ves ali vsaj večino časa pisal še druga besedila za *Mladino* ter druge medije, vodil *Studio City*, urejal razne revije in pogledal vse filme, ki jih je lahko dosegel?

Štefančič: S pisanjem in temi reči je približno tako kot z nogometom. Treba je trenirati – najboljši trening so seveda tekme, toda ne moreš hoditi le na tekme. Zato moraš trenirati vsak dan, dokler vsak trening ne postane tekma. Potem lahko pišeš hitro in natančno. Pri nogometu velja: če nimaš kondicije, tudi natančen nisi, saj te po teku in preigravanju na koncu pri strelu na gol zmanjka, tako da zgrešiš ali pa žogo le oplaziš. Pri pisanju velja isto. In seveda: če imaš kondicijo, so tudi goli lepši, privlačnejši, lucidnejši.

Bukla: Če se prav spomnim, si imel pred časom predavanje o tem, kako čim bolj izkoristiti čas. Kaj so bili tu glavni poudarki? Kako nam, po tvojem mnenju, spolzi največ časa?

Štefančič: Bistveno je, da ne počneš tega, kar počnejo vsi drugi. Če hočeš dobro organizirati svoj čas, potem ne smeš početi tega, kar počnejo vsi drugi – ne smeš živeti tako, kot živijo vsi drugi, ne smeš spati, tedaj ko spijo vsi drugi, ne smeš hoditi tja, kamor hodijo vsi drugi. Ne smeš stati v vrsti. Ljudem, ki stojijo v vrsti, čas vedno organizira nekdo drug. Če sprejmeš to, da ti čas organizira nekdo drug, potem ne boš imel nikoli časa.

Bukla: Če pogledamo tvoj knjižni opus zadnjega desetletja, potem vidimo, da se bolj ali manj stalno v njem izmenjujejo filmske in družbeno aktualne teme. Je to naključno ali posledica tvojega notranjega ritma, v katerem tudi v svojem siceršnjem življenju kombiniraš pisanje o teh dveh temah?

Štefančič: Eno gre z drugim. Kar se zgodi v filmih, je v nekem smislu vedno res. Ali bolje rečeno: vse se vedno najprej zgodi v filmih, šele potem pa v realnosti. Filmi so nekakšni eksperimenti, testi: če je nekaj dobro za film, potem bo dobro tudi za realnost. Kdor razume filme, lažje razume svet.

Bukla: Pred dobrim desetletjem si pisal knjige o Bushevi Ameriki, zdaj jih pišeš o (ameriškem) neoliberalizmu. Kaj je (bila) večja nevarnost za svet, Bush ali neoliberalizem, in zakaj?

Štefančič: V času 11. septembra in naslednja leta, vse tja do izvolitve Baracka Obama in izbruha krize, sem obdeloval neokonservativizem, ideologijo, ki je svet – v imenu širjenja svobode – odpeljala v vojno, od izbruha krize pa obdelujem neoliberalizem, ideologijo, ki je svet – v imenu širjenja svobode – odpeljala v krizo. Neokonservativizem in neoliberalizem sta ideološka dvojčka, orožji za množično uničevanje.

Bukla: Že nekaj let si urednik revije *Global*, ki prinaša izbor najboljših svetovnih člankov. Je branje in iskanje teh člankov vplivalo tudi na tvoje pisanje in na strukturiranje tvojih esejev? V čem? Ali človek po 70 knjigah še napreduje kot pisec, je še fasciniran nad tem, kako zna zgodbo podati kdo drug?

Štefančič: *Global* smo začeli izdajati leta 2010, sredi najhujše krize. Nismo ga začeli izdajati zato, ker bi mislili, da je kriza priložnost, kot nas učijo, ampak zato ker je kriza priložnost, da se ljudje malce razgledajo – in da dobijo sliko sveta, v katerem živijo. In dolgi, epski teksti, ki jih objavljamo, dajejo prav to: sliko sveta, ki je blogi, tviti, kratki portalski članki, 30-sekundni šumi, tabloidni fleši ter he-

Marcel Štefančič, jr. se veseli prejema Rožančeve nagrade.

tično spletno brskanje, panično srfanje, klikanje in skakanje z ene spletne strani na drugo ne dajejo. Ljudje neskončno uživajo v tem, da so zelo informirani, da imajo na voljo več informacij kot kadarkoli, toda problem je v tem, da ne vidijo več slike – in jaz v svojih esejih počnem prav to: dajem sliko sveta, v katerem živimo. Ljudem rečem: ko vse te informacije vržem ob steno, na njej ostane tole! *Action painting!* Iz vseh teh tujih člankov, ki sem jih v zadnjih štirih letih objavil v *Globalu*, pa tudi iz množice tistih, ki jih nisem, sem se očitno kar veliko naučil, navsezadnje, dobil sem Rožančevo nagrado.

Bukla: Katere so po tvojem mnenju odlike dobrega eseja? Kaj je pomembnejše: vsebina ali forma? Kako se naučiti pisanja dobrih esejev? Veliko brati ali veliko pisati?

Štefančič: Ko pišeš esej, ga moraš napisati tako, da bi ga tudi sam bral. Ali bolje rečeno: pisati moraš take eseje, kakršne bi hotel brati tudi sam. Esaj se mora zato brati kot film. Vsebina mora teči kot slika, forme pa se ne sme videti. In ko bralec bere tvoj esej, mora slišati tvoj glas. Branje je v nekem smislu pisanje – in pisanje branje. Priti moraš do točke, ko tekst piše tebe, ne pa ti tekst. Kajti na koncu vedno ugotoviš, da so tvoji teksti pametnejši od tebe. Pišemo vedno bolje, kot govorimo.

Bukla: Zweigov *Včerašnji svet* navajaš kot eno svojih najljubših knjig. Zakaj? Po katerem piscu esejev si se najbolj zgledoval in zakaj? Pod katero knjigo, ki jo je napisal kdo drug, bi bil najraje sam podpisan kot avtor?

Štefančič: *Včerašnji svet* je v resnici izjemno dolg esej o koncu sveta – o svetu, ki ga je uničila, odpihnili, izbrisala prva svetovna vojna. O svetu, ki je nenadoma izginil. In v *Včerašnjem svetu* sta esejistična forma in apokaliptična vsebina v popolni rimi: esej napišeš, ko nekaj izgine. Zweig je eden izmed mojih herojev. Esaj je najboljši, če ga pišeš na *deadline*, ki te zgosti in tempira – *deadline* ti daje občutek, da to ni le generalka, ampak da gre zares. In Zweig je *Včerašnji svet* res pisal na *deadline*: na dan, ko ga je končal, je naredil samomor.

Bukla: Nekako sprijaznili smo se s tem, da najbrž ne boš napisal scenarija za celovečerni film. Boš morda kdaj napisal roman in zakaj ne?

Štefančič: Ja, vsi me to sprašujejo in vsem bi se zdelo to povsem logično, toda logične stvari so po navadi najbolj nelogične, še posebej za tistega, ki bi se mu morale zdeti najbolj logične.

Bukla: Kolikor imam s teboj izkušenj kot urednik, so tvoji oddani teksti, ne glede na to, kako dolgi so, tudi po milijon znakov ali več, bolj ali manj brez napak. Kako se jih znebiš – namreč napak? Kolikokrat greš skozi tekst, preden ga oddaš?

Štefančič: Po navadi niti enkrat. Vse opravi sproti. Ne vem, če sem že kdaj prebral kako svojo knjigo.

Bukla: Bo tvoja naslednja knjiga filmska ali družbeno kritična? Kdaj bo izšla?

Štefančič: Moja naslednja knjiga sploh ne bo moja. Uredil sem spomine velikega slovenskega cineasta Petra Zobca, tako da sem bil po malem tudi njegov *ghost*, toda ne brez razloga – njegovo življenje je bilo tako dober film, da mu celovečernega filma sploh nikoli ni bilo treba posneti.

Bukla: Kaj pa naslednja za njo?

Štefančič: To vedo le na založbi UMco ©.

V trenutku, ko založba zasnuje novo zbirko, še sluti ne, kako dolgo bo njeno življenje. Bo izšlo deset, dvajset, petdeset naslovov? Marsikatera zbirka ugasne v letu ali dveh, nekatere ugasnejo skupaj z založbo, so pa tudi takšne, ki izhajajo desetletja.

Modrijanova literarna zbirka BRALEC – v letih 2008–2014 je izšlo 82 del

Zbirko Bralec smo zasnovali leta 2008 in prva knjiga, roman *25. ura* Davida Benioffa, je izšla skoraj hkrati z zbirko Euroman, verjetno prvo in zadnjo literarno zbirko na Slovenskem, ki je izšla v enem dnevu in je obsegala kar 27 naslovov. Tako izjemnega uredniškega in prevajalskega dosežka ne bo lahko ponoviti, vsekakor pa je Euroman dokaz, da je mogoče.

Zbirka Bralec je literarna zbirka, v kateri je doslej izhajalo najmanj osem knjig na leto. V prvem letu so bila vsa dela prevodna, že leta 2009 pa smo objavili prvo izvirno besedilo – kriminalni roman *Mož, ki je bral Disneyjeve stripe* Sergeja Verča. Bralec je dobil v tem trenutku zelo jasen profil in mu ostal zvest vse do zadnje, 82. knjige: v zbirki lahko vsakdo, ki bere kakovostno leposlovje, poišče knjigo po svojem okusu, naj prisega na ta ali oni žanr, naj posega po prvencih ali pa zaupa le izkušenim piscem, naj ga zanimajo nagrajeni romani in uspešnice ali pa ima raje kaj »še neodkritega«. Prelomni sta bili leti 2010 in 2011, ko je izšlo kar 18 oziroma 17 knjig, s čimer se je število knjig v zbirki že povzpelo na 50. Letos je v zbirki izšlo osem naslovov.

Bralec je zbirka romanov in kratke proze sodobnih tujih in domačih avtorjev in avtoric; večina jih še vedno ustvarja, mnogi imajo za seboj več nominacij in uglednih literarnih nagrad, kot so Bookerjeva, Pulitzerjeva, PEN/Faulknerjeva in Goncourtova nagrada, nagrada Doris Giller, irska književna nagrada, nemška književna nagrada, nagrada Evropske unije za književnost, nagrada za najboljši azijski roman pa nagrade Nike, Médicis, Femina, Orange, Kiklop ... Pri zbirki sodelujejo književni prevajalci iz najrazličnejših jezikov, tudi iz poljščine, češčine, nizozemščine, norveščine, hrvaščine, ruščine, makedonščine, skratka jezikov, ki po številu literarnih prevodov pri nas močno zaostajajo za »večjimi« jeziki, zlasti za angleščino. Zbirka prinaša tudi dela iz slovenskim bralcem povsem neznanih književnosti – take so, denimo, libijska, južnokorejska in palestinska književnost.

Nekaj avtorjev se je v zbirko prebilo več kot le enkrat: David Benioff, Philip Roth, J. M. Coetzee, Erlend Loe in celo dva Slovenca: Željko Kozinc in Borut Golob; ena največjih uspešnic v zbirki je *Beli tiger* Aravinda Adige (Bookerjeva nagrada 2008); med najbolj brani pri nas je uspešnica kanadsko-ameriške pisateljice Sare Gruen *Voda za slone*; najbolj »posebni« knjigi doslej se zdita roman poljske pisateljice Dorote Masłowske *Poljsko-ruska vojna pod belo-rdečo zastavo*, ki smo jo opremili z ilustracijami Iztoka Sitarja, in prvenec Boruta Goloba *SMREKA BUKEV LIPA KRIŽ*, ki ga je opazila tudi žirija Delove nagrade Kresnik in ga uvrstila med deset nominirancev ...

Zbirka Bralec – nobena skrivnost ni, da smo ji ime naredili po izjemno popularnem romanu nemškega pisatelja Bernharda Schlinka, ki je pred več kot desetletjem izšel pri Cankarjevi založbi – pa je po šestih letih izhajanja in 80 knjižnih naslovih dobila še novo preobleko. Bralec bo odslej še privlačnejši za branje; izbrali smo mehkejši in »toplejši« papir ter oblikovali inovativni ovitek s knjižno kazalko, ki bo razveselil zlasti tiste bralce, ki se s knjigami radi odpravijo tudi v posteljo in jih zato kupujejo. Prvi tako opremljeni knjigi sta – ne po naključju – zbirki kratkih zgodb. Obe sta prvenca: avtor *Mučenic* je hrvaški pisatelj Želimir Periš, *Deset zgodb o kaju* pa je napisal Britanec Stuart Evers. Zbirki tudi nakazujeta pot naprej, poslej bo namreč v Bralcu izšlo več zbir kratkih zgodb: za drugo leto tako pripravljamo zbirki *Deseti december* ameriškega pisatelja Georgea Saundersa in *Mundo Cruel* Portoričana Luisa Negróna, zelo verjetno pa se jima bo pridružila še kakšna slovenska zbirka. Izmed romanov lahko napovemo *Tovarno koles* Erice Johnson Debeljak, roman *Črna mati zemla* hrvaškega pisatelja Kristiana Novaka, *Leto petelina* češke pisateljice Tereze Boučkové in roman *Hitreje ko grem, manj me je* norveške pisateljice Kjersti Annesdatter Skomsvold.

Založba Modrijan

Zbirka Bralec • obseg: 82– • format: 13 × 20 cm • število strani: od 88 do 544 • vezava: mehka • oblikovanje: Vesna Vidmar

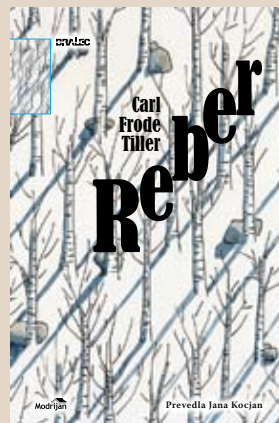
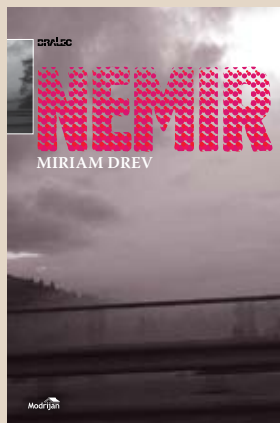
Anne Michaels, *Ubežni delci* (2010), prev. Teja Bivic
Po enem najboljših kanadskih romanov vseh časov je bil posnet tudi istoimenski film z Radetom Šerbedžijo v glavni vlogi. Prizor iz filma krasi tudi naslovnico.

Miriam Drev, *Nemir* (2014)
Med zadnjimi novostmi je tudi *Nemir*, drugi roman slovenske pisateljice Miriam Drev.

Carl Frode Tiller, *Reber* (2012), prev. Jana Kocjan
Reber je eden redkih norveških romanov pri nas, ki je preveden iz jezika nynorsk ali nove norveščine. Za dela, napisana v nynorsku, obstajajo celo posebne nagrade in pohvale. Eno izmed njih je dobil tudi Tiller, in to prav za *Reber*.

Lidija Dimkovska, *Rezervno življenje* (2014), prev. Aleš Mustar
Za Rezervno življenje je Dimkovska kot predstavnica makedonske književnosti lani dobila nagrado Evropske unije za književnost.

Želimir Periš, *Mučenice* (2014), prev. Maja Novak
Mučenice je časnik Jutarnji list uvrstil med deset najboljših hrvaških knjig leta 2013.

Prisotnost japonske književnosti pri nas ni nov pojav, saj so jo posredni prevodi ponujali že od zgodnjih šestdesetih let 20. stoletja. Od l. 1961 do danes je izšlo dobrih trideset naslovov starejših avtorjev, kot so Kawabata, Mishima, Tanizaki, Abe, in sodobnejših, kot so Ōe, Haruki Murakami, Natsuo Kirino, Banana Yoshimoto in drugi.

Haruki Murakami v drobcu japonske književnosti

Iztok Ilc

Tema tega članka pa ni posredno, temveč neposredno prevajanje iz japonščine v slovenščino. Z nekaj redkimi izjemami, kot sta *Pripovedi ob deževnem Mesecu* Akinarija Uede (prev. Maja Milčinski, 1994) in *Hvalnica senci* Jun'ichirōja Tanizakija (prev. Branka Klenovšek, 2002), za mejnik lahko postavimo letnico 2005, ko so izšli trije neposredni prevodi japonskih del: *Norveški gozd* Harukija Murakamija (prev. Nika Cijan), zbirka kratkih zgodb *Najdeno v Tokiu* (več prevajalcev) in *Skoraj prosojna modrina* Ryūja Murakamija v mojem prevodu. Odtlej beležimo redno izhajanje neposredno prevedenih japonskih naslovov. Do konca letošnjega leta jih bo izšlo skupno 25, za katere smo od leta 2002 poskrbeli japonologi ljubljanske Filozofske fakultete.

Pregled kolofonov kaže, da ni veliko tistih, ki bi se s tem ukvarjali redno. Upam si trditi, da sva bila doslej samo midva z Aleksandrom Mermalom tako vztrajna, da sva prevedla več kot knjigo ali dve (če odštejem svoja prevoda dramskih besedil). Preostali se po književno-prevajalskem debiju v to niso več spuščali. O razlogih ne bi razpravljaj, obžalujem pa, da nas ni več. Sprva sem bil mnenja, da bi bilo izdanih več japonskih del, če bi bilo več prevajalcev, vendar so me prijazno opomnili, da je pomemben dejavnik tudi zanimanje založnikov. V idealnem svetu si zamišljam zbirko ali založbo, ki bi sistematično skrbela za to književno področje, a žal nismo Francija, kjer specializirana založba Éditions Philippe Picquier skrbi za izdajanje azijskih del, predvsem japonske, kitajske, korejske, vietnamske in indijske književnosti.

Res je, da si okolje s širšim ciljnim občinstvom kaj takšnega lahko privoščijo, drži pa tudi, da si domači založniški programi zaslužijo kanec kritike o zahodocentričnosti. Deloma je to povezano s sistemom subvencij. Subvencije EACEA (Education, Audiovisual and Culture Executive Agency) se na primer delijo samo za prevajanje med evropskimi jeziki, čemur založbe prilagajajo programe.

Da ne bom preveč kritičen, moji predlogi so pri urednikih lepo sprejeti, zatakne se le pri vprašanih, ki z izvorom dela nimajo zveze in so znana vsem v književni produkciji: umestitev v program, prodajljivost, stroški ... V letih, odkar se ukvarjam s prevajanjem japonske književnosti, sem ugotovil, da je kljub bogatemu viru izbiranje primernih naslovov kompleksno. Po eni strani je treba pretehtati pomembnost avtorja in njegovega dela, potem zanimivost za našo kulturno okolje, sprejemljivost za določeno založbo in seveda osebni okus. Tako se število naslovov kar hitro skrči. Za zdaj se držim preverjenih avtorjev, saj je med klasiki 20. stoletja še veliko belih lis, čeprav bi včasih raje prevajal kaj sodobnejšega ali žanrskega. Paradoksnost mi je to željo izpolnila Mladinska knjiga prav s Harukijem Murakamijem in njegovo *Kroniko ptiča*

navijačca, čeprav sem ves čas razglašal, kako H. M. ni »moj« avtor. Zarečeni kruh, pač.

In smo prišli do Harukija Murakamija, skorajda mitološke figure, večnega kandidata za Nobelovo nagrado (iskreno rečeno ne vem zakaj) in najbolj oh in sploh avtorja sodobne japonske književnosti. Avtor ni brez kvalitet, jezik mu teče, štrane mu ne zmanjka, z marsičem se bralec lahko poistoveti. A vendarle, kaj je na njem privlačnega tako za japonske kot za neajaponske bralce? Neajaponski najbrž v njem poleg napete zgodbe najdejo še ravno prav japonske čudnosti, da daje občutek »eksotičnosti«. O recepciji Japonske bi lahko rekli marsikaj, toda nesporno je, da se od nje samoumevno pričakuje nekaj »drugačnega«. Na prvi pogled se H. M. zaradi pogostega navajanja zahodne glasbe in umetnosti zdi »pozahodnjem« pisatelj. Takšnega označevanja ne sprejemam, saj pozorno branje kaj hitro razkrije, da so navedki o zahodni glasbi večinoma samo dekor, iz katerega ne izpelje ničesar bistvenega. H. M. mi nikdar ni bil blizu, vendar sem se zaradi *Kronike ptiča navijačca* in dolgih mesecev, ki sva jih preživela skupaj, moral z njim podrobneje ukvarjati. Zlasti me je zanimalo vprašanje, kaj je na njem zanimivega za Japonce. In prišel do naslednjih ugotovitev: ena od osrednjih tem japonske književnosti je razkol med posameznikom in

družbo, ki je v konformističnem japonskem okolju veliko ostrejši kot pri nas. Junaki se vsak po svoje (ne) spopadajo z družbenimi konvencijami. Pri H. M. to počnejo na dokaj mehak način in v svojem individualizmu okolice ne vznemirjajo preveč. Nasprotno, so dokaj neopazni. Toru Okada v *Kroniki ptiča navijačca* na primer skoraj nenehno tiči doma. Menim, da je tovrsten individualizem japonskim bralcem blizu. Se pravi, izogibanje družbenim konvencijam na nemoteč oziroma neopazen način. Tak primer je Aomame iz *1Q84*, ki je resda plačana morilka nasilnih moških, a ubija tako, da je umor videti kot naravna smrt. Druga, močno prisotna japonska plat H. M. pa sega globoko v tradicijo klasične japonske književnosti. A o tem kdaj drugič, saj bi argumentacija o »japonskosti« H. M. skozi optiko osrednjih pojmov klasične estetike terjala več prostora.

O splošni sliki prevajanja japonske književnosti bi težko govoril, saj ga je še vedno premalo, da bi se pokazal kak vidnejši vzorec. Do konca leta bo izšel še en moj prevod (Kenzaburō Ōe: *Populite poganjke, postrelite otroke*), kolega Mermal pripravlja zadnji roman H. M., dogovarjam se za nove naslove. Nekaj že bo.

Iztok Ilc se je po diplomu iz francistike in japonologije odločil za pot književnega prevajalca. Prevel je dela Kawabate, Endōja, Mishime, Sōsekija, Abeja, Harukija in Ryūja Murakamija, Yasmine Khadre in markiza de Sada. Včasih razdre tudi kakšno prevodoslovno.

Tihi

Moč introvertnih ljudi v svetu, ki ne zna molčati

Susan Cain

prevod: Aleš Učakar

Mladinska knjiga, zbirka Esenca, 2014, m. v., 403 str., 32,96 €

Knjiga, ki vrača pomen introvertnim (introvertiranim) ljudem. To so ljudje, ki sebe prepoznavajo in opisujejo pretežno z naslednjimi lastnostmi: premišljuje, intelektualen, izobražen, skromen, občutljiv, zbran, resen, ozaveščen, samoopazovalen, vase obrnjen, blag, zmeren, samostarski, zadržan, plašen, nenaklonjen tveganju in rahločuten, kar so lastnosti, ki so nasprotne ekstravertnosti, ki so: energičen, zgovoren, priljuden, družaben, razdražljiv, dominanten, oblasten, aktiven, pozornost zbujujoč, naklonjen tveganju, neobčutljiv, obrnjen navzven, brezskrben, drzen in rad v središču pozornosti. Susan Cain (1968), sicer pravica po poklicu in introvertna po značaju, je že vse svoje življenje opazala, da zahodna kultura (o introvertnosti namreč govori s kulturnega, psihološkega in sociološkega vidika) vse bolj temelji na glasnem, agresivnem in aktivnem izražanju lastnih stališč, ki ravnajo zaradi tega vse bolj pogosto in vse močneje prevladujejo v naši družbi, čeprav glasnost ni tudi sinonim za kakovost izraženega. Javno nastopanje, poglejmo, denimo, samo politično sceno, lahko torej zavzemajo in vodijo predvsem ljudje, ki so v zagovarjanju svojih stališč prepričljivo glasni in karizmatični (kar je tudi koncept spodbujanja samopredstavitve na mnogih ameriških univerzah), četudi vsebina njihovega govorjenja nima kakega globljega pomena. Na drugi strani pa so ljudje, ki jih imamo za tihe, skoraj neopazne, tj. introvertne, zaslužni za nekatere najbolj izpostavljene umetniške stvaritve (Sikstinska kapela), znanstvena dognanja (relativnostna teorija), popkulturne fenomene (Harry Potter) in poslovne inovacije (Google, Microsoft). Cainova je temi introvertnosti posvetila sedem let raziskovanja (neformalno pa seveda vse svoje odraslo življenje) in v knjigi *Tihi*, sprva tihi, potem pa vse bolj glasni uspešnici iz leta 2011, to vrsto značaja (v slovenščini imamo zanjo lep pregovor »Tiha voda bregove dere«) predstavila tako zgodovinsko (dvajseto stoletje ima skupaj s filmom, zvezdami, vzponom migracijskega priseljevanja v Ameriko in drugam itn. za posledico vzpon filozofije in vpliv ekstravertnosti), biološko in psihološko (s citiranjem mnogih raziskav, ki so preučevale vznikanje značaja) kot tudi kulturno (ali imajo vse kulture enak odnos do introvertnosti) ter napisala knjigo, ki se jo bere v tišini, a ima učinek groma. > [SAMO RUGELJ](#)

Neučakani optimist

Bill Gates s svojimi besedami

urejanje: Lisa Rogak

prevod: Peter Berden

Mladinska knjiga, 2014, t. v., 186 str., 16,95 €

Eno najbolj kontroverznih imen moderne dobe po navadi vzbuja mešana občutja, saj gre za računalniškega pionirja, ultrabogataša, drznega in neizprosnega poslovneža ter obenem dobrodelneža, ki s svojo pojavnostjo že več kot tri desetletja narekuje razvoj sodobnega sveta ter kroji razmerja med različnimi deležniki v kapitalizmu. Pred petnajstimi leti je v slovenščini izšel njegov obsežni priročnik *Poslovanje @ s hitrostjo misli*, zdaj pa v knjigi manjšega formata lahko beremo zbrane medijske citate Billa Gatesa, iz katerih je mogoče izslediti miselnost, zaradi katere je tehnologijo, znanost, finance in posel lahko povezal tako učinkovito. Citati (in kratek pregled dogodkov iz njegovega življenja) govorijo sami zase; zgovorni in poučni bodo, tudi če njegovih Oken ne odpirate radi. > [ŽIGA VALETIČ](#)

Sapiens

Kratka zgodovina človeštva

Yuval Noah Harari

prevod: Polona Mertelj

Mladinska knjiga, zbirka Esenca, 2014, m. v., 440 str., 32,96 €

Harari (1978), sicer profesor svetovne zgodovine v Jeruzalemu, v tej knjigi, ki je izvirno izšla 2013 in bila hitro prevedena v slovenščino, izhaja iz vznemirljive premise: pred sto tisoč leti je bil Homo sapiens ena od šestih človeku sorodnih vrst in nič ni bilo videti, da bo že kmalu dosegel takšno prevlado na Zemlji, kot jo ima zdaj. A se je zgodilo. Harari nam v svoji odmevni knjigi pojasni, kako je prišlo do tega, pri tem pa postreže tudi s kar nekaj provokativnimi tezami. Eden njegovih ključnih konceptov je, denimo, t. i. kognitivna revolucija. Ta je človeku omogočila, da si, za razliko od drugih človeku sorodnih opic, zamišlja stvari in koncepte, ki v realnosti ne obstajajo. To pa je omogočilo povezovanje večjega števila človeških osebkov med seboj, kot je bilo do tedaj naravno ravnotežje (evolucijsko je bil človek navajen, da je lahko neposredno komuniciral s samo sto do sto petdesetimi rojaki). Zaradi tega so lahko sčasoma nastali imaginarni, a pravno utemeljeni formalni koncepti, kot je, denimo, podjetje, ki je lahko povežalo in usmerilo telesne in intelektualne sposobnosti več tisoč in celo več deset tisoč ljudi z različnih koncev sveta. To je nedvomno prispevalo k neslutnemu (tehničnemu in drugemu) napredku. Prehod iz lovstva in nabiralstva v t. i. kmetijsko revolucijo za Hararija ni primer pozitivnega razvoja. Kmetijstvo je po njegovem sicer omogočilo preživetje večjega števila ljudi, vendar je imelo to tudi negativne posledice: po eni strani se je zmanjšala količina prostega časa (nabiralništvo naj bi človeku jemalo manj časa), po drugi pa se je s pridelovanjem majhnega števila poljščin – ob vseh težavah, ki jih je obdelovanje zemlje povzročalo človeškemu telesu – močno poslabšala tudi kakovost človekovega prehranjevanja v primerjavi z lovom in nabiralništvom, pri katerem je človek jedel veliko raznolike (in zdrave) hrane. To so ugotovitve, na katerih temelji tudi sodobna paleoprehrana. Zadnjih petsto let, ki jih pripelje vse do današnjih dni ter se zazre tudi v našo prihodnost, Harari vidi kot obdobje, ko se je človeški vpliv na Zemlji povečeval, kot še nikoli poprej. Okoli leta 1500 je živelo približno 500 milijonov Homo sapiensov, samo petsto let pozneje pa jih je že petnajstkrat več. Glavni razlog za ta razvoj in vpliv je po Harariju znanstvena revolucija, ki jo je sprožilo odkritje, da mnogih stvari še ne vemo. To je bilo precej v nasprotju z predmodernimi religijami, ki so trdile, da so vse pomembne stvari, ki jih moramo vedeti o svetu, že znane. A kaj zdaj, ko je, kot sklene Harari, nepomembna živalska vrsta postala Bog, ki ne ve, kaj naj počne s to močjo, in ne ve, kaj bi rada? Vprašanje ostaja neodgovorjeno in je morda tema za naslednjo Hararijevo knjigo. > [SAMO RUGELJ](#)

št. 703-705, 208 str. in DVD, 10 €

BOREC

Revija za zgodovino, antropologijo in književnost

Založba Sophia, Einspielerjeva 6, Ljubljana, tel. 01 434 49 35

narocila@zalozba-sophia.si, www.zalozba-sophia.si, www.revija-borec.si

Spodbudne besede

Pedro Opeka

prevod: Tadeja Petrovčič Jerina

fotografije: p. André-Marie

Celjska Mohorjeva družba,

2014, t. v., 136 str., 15 €

Zadnje delo priznanega slovenskega misijonarja Pedra Opeke združuje misli z njegovih predavanj po Franciji. Opeka, ki si že več kot

25 let prizadeva za boljše življenje najrevnejših (predvsem uličnih otrok) na Madagaskarju, pripoveduje o združenju Dobri prijatelji, s pomočjo katerega je zgradil bivališča, šole, bolnišnice in drugo potrebno infrastrukturo ter ustvaril nova delovna mesta za revne. Poudarja, da so tisti najbolj zaničevani že zdavnaj pokopali vse upe, zato je treba v njih obuditi veselje do življenja. Pri tem lahko pomaga vsak, saj se ravno v solidarnosti, ljubezni in sočutju do bližnjega skriva ključ do mirnega, pravičnega in dostojanstvenega bivanja za vse ljudi tega sveta. > KRISTINA SLUGA

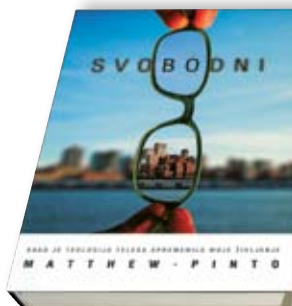
Svobodni

Matthew Pinto; prevod: Ana Vogrinčič

Družina, 2014, m. v., 167 str., 19,90 €

Vse več ljudi se zaveda, da jim sreče in miru ne prinašajo materialne dobrine, uspeh in slava, temveč preprosta, a za marsikoga tako težko dosegljiva vrednota: (notranja) svoboda. Kako jo doseči, kako se dokopati do nje? Tako so se spraševali tudi pisci desetih zgodb, ki zelo neposredno pripovedujejo o svojem življenju, polnem izkušenj. Tudi takšnih nadvse trpkih in bolečih. A preživeli so jih in se iz njih marsikaj naučili prav ob pomoči »teologije telesa«, nauka, ki ga je razvil papež Janez Pavel II. Z njim ni želel poudariti le pomena zakona in spolne ljubezni, ampak predvsem bistvo razumevanja človeka na splošno. Skozi nanizane zgodbe dobi bralec celovit uvid v pomen omenjenega papeževega nauka, ki mu lahko pomaga na poti skozi obup in trpljenje ter ga nežno vodi do njegove samouresničitve in – vse

splošne svobode. > VESNA SIVEC POLJANŠEK

Samo ljubezen ostane

Resnična zgodba ženske, ki rešuje mlade iz pekla ulice

Chiara Amirante

Družina, 2014, m. v., 200 str., 19,90 €

Chiara se je že v mladih letih, vzgojena v duhu krščanskega gibanja fokolarov, čutila poklicano, da odgovori na ljubezen Boga. Kljub zdravstvenim

preizkušnjam, ki jih je prenašala, je pri tem vztrajala. Podala se je v pekel rimskih ulic in najprej z mladimi odvisniki delila veselje evangelija. Čez čas se je odločila, da z ekipo pomočnikov, ki jih je vseskozi privabljala, odpre sprejemni center, kjer se lahko mladim še bolj posvetijo. Kljub številnim preprekam se je skupnost v dvajsetih letih od prve vile v Rimu razširila tudi v tujino. Danes je mednarodna skupnost Nova obzorja organizirana v številne sprejemne centre ter centre za usposabljanje in usmeritev mladih, ki so se na svoji poti izgubili. Chiara s svojo pristno avtobiografsko zgodbo pritegne in za dobra dela navdihne tudi bralce. > KLARA JARC

CVETOČI KLAS PELINA

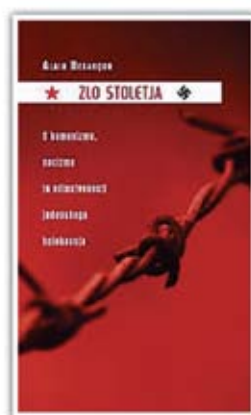
Izšla je fotografska monografija o slovenskih beguncih v Avstriji. Knjiga obsega okrog tristo strani in več sto fotografij. V posamezna poglavja braleca uvedejo umetniška besedila izseljenskih avtorjev.

Monografija vsebuje obširen zgodovinski oris slovenskega povojnega begunstva izpod peresa mag. Helene Jaklitsch. Povzetek spremne študije je preveden tudi v angleški in španski jezik.

eKnjige Družina

Knjige založbe Družina na voljo tudi kot eKnjige

Alain Besançon
Zlo stoletja

Cena: 19,90 €

v košarico

Aplikacija je brezplačno na voljo v App Storu.

Naročila in informacije:
Družina d. o. o., Krekov trg 1, Ljubljana
tel.: 01/360-28-28, www.druzina.si

ZALOŽBA
DRUŽINA

V luninem ritmu

Johanna Paungger,
Thomas Poppe
prevod: Marjana Samide
Mladinska knjiga,
2014, t. v., 376 str., 29,95 €

Ste vedeli, da vam bodo lasje zrasli v pravo »levjo grivo«, če si boste konice strigli v času, ko je luna v znamenju Leva? In da bo trava močnejša, če jo boste kosili v dneh rastoče lune? In morda veste, kdaj se je najpametneje naročiti k zobozdravniku, da vas popravilo zob ne bo preveč bolelo? Upoštevajte moč lune in njene zakone, pa boste živeli mnogo bolj kakovostno in tudi preprosteje, trdita avtorja tega priročnika. V njem boste našli napotke, kdaj se lotiti najrazličnejših vsakdanjih del, od vrtnarjenja in skrbi za telesno nego do učenja, hujšanja, hišnih opravil ter še in še. Izvedeli boste tudi, kateri prehranjevalni tip ste, da se boste odslej lahko prehranjevali bolj zdravo. Pokukajte v priloženi lunin koledar za to in prihodnji dve leti ter začnite (laže) živeti v luninem ritmu! > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

Skrivnosti pisave

Grafologija za vsakogar

Jožica Leskovar
Mladinska knjiga,
2014, t. v., 217 str., 22,95 €

Pokaži mi, kako pišeš, pa ti povem, kdo si, bi lahko poenostavljeno rekli po prebiranju tega celovitega priročnika, namenjenega preučevanju pomena človekove pisave. Njegova avtorica, priznana grafologinja, ki se je izobraževala pri strokovnjakih s področja psihologije in grafologije, v njem pregledno prikaže, kako nam poznavanje pisave lahko pomaga v različnih življenjskih situacijah. Kdor je v dilemi, katerega kandidata naj sprejme v službo, naj, pravi avtorica, preuči kandidatovo pisavo, pa bo takoj vedel, ali ima pred seboj delovnega, ambicioznega človeka. Tudi če želi-

... pomaga v različnih življenjskih situacijah ...

mo izvedeti več o svojih značajskih in drugih lastnostih, prek pisave spoznati svojega partnerja ali pa otroka, bomo s tem priročnikom, ki nas po korakih vodi skozi svet grafološke analize rokopisa, izvedeli ogromno zanimivega. Potrebujemo le senzibilnost in posluš za (so)človeka, pa bomo ob navodilih priročnika lahko vstopili v skrivnostni svet posamezn(ik)ove pisave. > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

Kaj je rekel Bog

Neale Donald Walsch
prevod: Jedrt Maležič
Gnostica, 2014, m. v., 422 str., 31,70 €

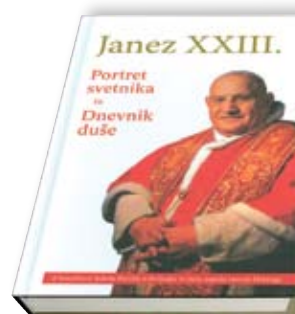

Kogar je navdušila že Walscheva knjiga *Pogovori z Bogom*, bo v tokratni dobil še več: pisatelj je ob njenem snovanju znova »poprosil« Boga, naj mu razodene vse tisto, kar bi morala človeška rasa vedeti, če želi obstati ter polno in svobodneje živeti. Walsch pred bralca strnjeno naniza petindvajset božjih sporočil, ki lahko posamezniku služijo kot odlična popotnica skozi vsakdanjik, kot pomiritev v stresnih situacijah ter predvsem kot smerokaz na potovanju do samega sebe. Vsako od petindvajsetih sporočil avtor knjige podrobno razčleni, predstavitev pa konča z nasveti za uporabo posameznega sporočila v vsakdanjem življenju. Bralec lahko knjigo bere od začetka do konca, lahko pa jo uporablja tudi kot dnevni navdih in jo prebira le po delčkih, tam, kjer se mu v danem trenutku odpre po naključju. Njena sporočila so namreč tako univerzalna, navdihujoča in pomirjujoča, da pridejo prav kadar koli in kjer koli! > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

Janez XXIII.

Portret svetnika in Dnevnik duše

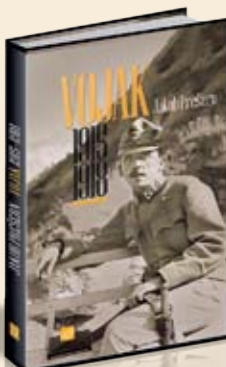
prevod: Silva Trdina
Družina in Društvo Mohorjeva družba,
2014, t. v., 223 str., 22,90 €

Vsi poznamo svetniškega papeža Janeza Pavla II. Kdo pa je Janez XXIII., ki je bil za svetnika razglašen sočasno? Imenovali so ga tudi »dobri papež« in »papež vsega sveta«. Svojo osebnost nam razkriva v dnevniku, ki ga je poimenoval *Dnevnik duše*. Prehodil je pot od kmečke družine do svetega sedeža, presegel stare okove in sklical drugi vatikanski koncil, ki je prenovil Katoliško cerkev in razširil ekumenskega duha. Zanimal se je za znanost in razvoj, hkrati pa veliko molil in meditiral. Prizadeval si je za skromnost, ponižnost in dobroto. Zaradi srčnosti, odprte narave in hudomušnosti je našel pot tudi do src neverujočih in drugače mislečih. V knjigi je izrisan portret sodobnega revolucionarnega svetnika. > **TANJA POVŠNAR**

... tudi kako so vojno in vero dojemali slovenski vojaki

... dnevnik o letih, preživelih na frontah I. svetovne vojne

CELJSKA MOHORJEVA DRUŽBA
Prva slovenska založba
www.mohorjeva.org

Celje
Prešernova 23
T 03/490-14-20

Ljubljana
Nazorjeva 1
T 01/244-36-50

NAJ 10

v slovenskih
knjigarnah

SEPTEMBER 2014

Rekordno

Neymar

Nastajanje nove najboljše desetke na svetu

Luca Caioli

prevod: Niki Neubauer

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 270 str., 10,90 €

»Brazilski nogomet je ustvaril tradicijo, zasnovano na elipsi, slo-gu igre, sestavljenem iz ustvarjanja nelinearnih načinov osvaja-nja prostora in prebijanja obrambe. Za podlago svojega razmišljanja sem vzel to, kar je Pasolini pisal o nogometni poeziji in prozi. Pravimo, da je nogometna proza bolj linearna, premočrtna, taktično bolj odgovorna, kolektivno obrambna; vrti se okoli protinapada, triangulacije, prenosov igre in racionalnega gibanja. Poezija pa predstavlja nogomet, ki ustvarja nov prostor iz nič, na nelinearni način, pri čemer je odločilni dejavnik preigravanje. Lahko je sredstvo za doseganje cilja ali način, da dosežete gol. V zgodovini brazilskega nogometa so bili slavni trenutki, ko so igralci preigrali iz čistega užitka, vendar so bili ob tem tudi učinkoviti,« avtorju biografije mladega brazilskega nogometnega zvezdnika Neymarja Juniorja pove profesor književnosti in esejist Jose Miguel Wisnik, sicer tudi »filozof nogometa«.

Težko bi bolj – skoraj v slogu Alberta Camusa – strnil bit nove brazilske desetke, katere igranje v polfinalu letošnjega »domačega« svetovnega prvenstva je Nemčiji, kasnejšemu svetovnemu prvaku, omogočilo razkosanje domače reprezentance in brazilskega narodnega ponosa, ki je tako močno spomnilo na leto 1950 in »psihološko Hirošimo«. Tedaj je Urugvaj v finalu svetovnega prvenstva na kultni Maracani v Rio premagal Brazilijo in poskrbel za legendarni maracanazo, (neuradno) najbolj glasen množičen molk v zgodovini človeštva.

Neymar, ki ga Luca Caioli, avtor številnih »novinarskopreiskovalnih« nogometnih biografij (Messi, Torres, Ronaldo ...), poskuša predstaviti kot božanstvo v nastajanju in opravi vrsto poglobljenih pogovorov s ključnimi ljudmi njegove kariere in življenja, je na veliki oder stopil kot tragičen lik – s svojim nesodelovanjem v tekmi je v njej sodeloval bistveno bolj pomembno, kot bi lahko s svojim sodelovanjem. Bil je brazilski talisman. In talisman je ostal nedotaknjen – njegova (delna) biografija je zato le začetek veliko večje športne in življenjske, docela knjižne zgodbe.

Ne pozabimo: Brazilija se je po nacionalni tragediji leta 1950 nemudoma pobrala in v naslednjih desetletjih petkrat osvojila naslov svetovnega prvaka. Bo Neymar poskrbel za šesto zvezdico? > **BOŠTJAN VIDEMŠEK, DELO**

Guinness World Records 2015

Jubilejna izdaja

prevod: Katja Berden et al.

Učila International, 2014, t. v., 256 str., 19,99 €

Nekateri ljudje postavljajo rekorde zaradi rekordov, drugi pa jih postavijo zaradi sebe, svojega dela, svojih talentov oziroma prirojenih ali priučenihih sposobnosti in lastnosti. V jubilejni 60. (diamantni) izdaji priljubljene *Guinnessove knjige rekordov* je zbranih na tisoče osveženih in novih rekordov s številnimi fotografski-mi dokazi, ki bralca že ob listanju popolnoma osupnejo. Menda je bilo v zadnjem letu vloženih več kot 50.000 kandidatur za pridobitev ali posodobitev tega laskavega naziva. Med različnimi športniki (športnih rekordov je res veliko) je tekmovalnost že po definiciji vgrajena v njihov način življenja, ni pa mi čisto jasno, kakšni so razlogi, da si neki posameznik želi dvigniti najtežji predmet, pripet na prelučkana ušesa, ročno uničiti največ ponev za peko pala-

čink ali zaužiti največ pekočih čilijev v dveh minutah, a vendar postati »uradno nekaj posebnega«, vedno znova spodbuja nastajanje presežkov vseh vrst. Predstavljenih je tudi veliko rekordov, ki so posledica razvoja tehnologije in znanosti (od največjega observatorija na svetu, najdaljšega predora, najpriljubljenejših aplikacij in sebkov itn.), in tudi takih, kjer si častni naslov zasluži mati Narava sama (največja jezera, najdaljši slapovi, največji naravni kristali itn.). Omeniti je treba še, da je v letošnji knjigi predstavljenih tudi 23 slovenskih rekordov, poleg Tine Maze in Tomaža Humarja je svoje mesto dobil tudi Predjamski grad, največja bujta repa, največje zborovanje harmonik in drugi. Letošnja izdaja pa prinaša tudi izboljšano tehnologijo razširjene resničnosti z animacijami, tako da se lahko bralci s pomočjo aplikacije med drugim postavijo ob bok najvišjemu človeku ali samostojno raziskujejo planete v Osončju. > **RENATE RUGELJ**

ZA ODRASLE

1	Louise L. Hay ŽIVLJENJE JETVOJE Iskanja	12,48 €	↑
2	Gillian Flynn NI JE VEČ Mladinska knjiga	16,99 €; 34,96 €	↓
3	B. Videmšek, S. Rugelj, Ž. X. Gombač ULTRABLUES Umco	24,90 €	↑
4	Cheryl Strayed DIVJA Mladinska knjiga	15,99 €; 29,95 €	↓
5	Elizabeth Gilbert PEČAT STVARJENJA Mladinska knjiga	16,99 €; 34,96 €	↑
6	Arto Paasilinna NA LOVU ZA SPOMINI Mladinska knjiga	11,99 €; 24,94 €	↑
7	Jorge Bucay TI POVEM ZGODBO? Mladinska knjiga	22,95 €	↑
8	George R. R. Martin VITEZ IZ SEDMIH KRALJESTEV Mladinska knjiga	29,95 €	↑
9	Boštjan Napotnik ORODJARNA Cankarjeva	27,96 €	↑
10	Dan Brown INFERNO Mladinska knjiga	16,99 €; 35,96 €	↓

ZA OTROKE IN MLADINO

1	John Green KRIVE SO ZVEZDE Mladinska knjiga	13,99 €; 29,95 €	○
2	Dav Pilkey KAPITAN GATNIK IN STRAHOTNA VRNITEV Mladinska knjiga	11,95 €	○
3	Dav Pilkey KAPITAN GATNIK IN RAZJARJENO ROHNENJE Mladinska knjiga	11,95 €	○
4	Primož Suhodolčan LIPKO IN SVETOVNI PRVAKI DZS	16,95 €	↑
5	NAJLEPŠE PESMI O ŽIVALIH Mladinska knjiga	17,95 €	↑
6	David Walliams BABICA BARABICA Mladinska knjiga	19,95 €	↑
7	Kajetan Kovič MAČEK MURI Mladinska knjiga	12,95 €; 16,95 €	↓
8	Antoine de Saint-Exupery MALI PRINC Mladinska knjiga	19,95 €	↓
9	Dav Pilkey KAPITAN GATNIK - PRIGODE SUPER PLENIČKOTA 2 Mladinska knjiga	11,95 €	↑
10	Dav Pilkey KAPITAN GATNIK - PRIGODE UKA IN GLAKA Mladinska knjiga	9,95 €	↑

Zbrano s pomočjo podatkov knjigotrških mrež in neodvisnih knjigarn, ki jih je zbrala Zbornica knjižnih založnikov in knjigotržcev pri GZS.

Spletne strani: knjigosled.org, http://naj10.gzs.si Sponzor: Bukla

Slaščice iz pečice

s. Bernarda Gostečnik

fotografije: Tomo Jeseničnik

Cankarjeva založba, 2014, t. v., 224 str., 27,96 €

Izvlavimo predpasnik, ogrejemo pečico in postavimo sestavine na pult! Bernarda Gostečnik nas bo z jasnimi navodili in praktičnimi napotki naučila, kako doma

zamesiti različne vrste testa. Ko spoznamo osnove, nam bo predstavila, kako speči izvrstne slaščice iz kvašenega, vlečenega, listnatega, biskvitnega ali krhkega testa. Tradicionalni recepti naših babic so privlačno dopolnjeni s sodobnejšimi in takimi, ki so značilni za kuhinje drugih narodov, vsi pa so pospremljeni s kratkimi nasveti za izboljšavo. Briošji, baklava, jabolčni zavitek, janeževi upognjenci, marelični mafini, makova pogača, medenjaki in vse preostale pekavske slaščice zavzemajo glavino knjige, na koncu pa najdemo še izbor slaščic, za katere pečica ni potrebna in temeljijo pretežno na suhem sadju in oreščkih. Večina receptov je opremljena tudi z velikimi fotografijami, ob katerih se sladkosnedom že ob listanju poredijo sline. > KLARA JARC

Testenine

Antonio Carluccio

fotografije: Laura Edwards

prevod: Katja Jenčič

Narava, 2014, t. v., 224 str., 26,90 €

Ali ste vedeli, da so Arabci vplivali na začetek priprave testenin v Italiji? Ali da obstaja več kot 600 različnih oblik in imen testenin? Ločite mafalde, farfalline in orechiette? Veste, katera vrsta testenin se najbolje poda k izbrani omaki? Poznate zlata pravila? Avtor nam v prvem delu knjige razkriva zgodovino testenin, njihove vrste in uporabo v italijanski kuhinji, predvsem pa nam nazorno pojasni, kako jih izdelamo sami doma. V drugem delu pa poskrbi tudi za tiste, ki se ne bodo posvetili izdelavi domačih testenin, želijo pa uživati v dobrih doma narejenih omakah. Predstavi nam recepte po sklopih: testenine v juhi, testenine z omakami, sveže in polnjene testenine, testeninske solate in ostanke, ter testenine kot sladice. Zbirka receptov, ki jih je izkušeni kuhar nabiral zadnjih petdeset let, je obogatena s fotografijami, ob katerih nihče ne bo ostal ravnodušen. > KLARA JARC

Ali ste vedeli, da so Arabci vplivali na začetek priprave testenin v Italiji? Ali da obstaja več kot 600 različnih oblik in imen testenin? Ločite mafalde, farfalline in orechiette? Veste, katera vrsta testenin se najbolje poda k izbrani omaki? Poznate zlata pravila? Avtor nam v prvem delu knjige razkriva zgodovino testenin, njihove vrste in uporabo v italijanski kuhinji, predvsem pa nam nazorno pojasni, kako jih izdelamo sami doma. V drugem delu pa poskrbi tudi za tiste, ki se ne bodo posvetili izdelavi domačih testenin, želijo pa uživati v dobrih doma narejenih omakah. Predstavi nam recepte po sklopih: testenine v juhi, testenine z omakami, sveže in polnjene testenine, testeninske solate in ostanke, ter testenine kot sladice. Zbirka receptov, ki jih je izkušeni kuhar nabiral zadnjih petdeset let, je obogatena s fotografijami, ob katerih nihče ne bo ostal ravnodušen. > KLARA JARC

Naravne kvačkarije

Modni dodatki in okrasi za dom

Hanna Erhorn

prevod: Sanda Šukarov

Mladinska knjiga, 2014, t. v., 128 str., 22,95 €

Obujan je ročnih spretnosti postaja zadnje čase vse bolj priljubljeno tudi med mladimi. Nemška

oblikovalka tekstilij v pisanem priročniku predstavlja celo zbirko pravih malih umeštin, ki jih hitro in preprosto lahko ustvarijo tudi tisti, ki za kvačkanje niso posebej nadarjeni ali dovolj potrpežljivi. S preprostimi nasveti nam pokaže izdelavo pisanih metuljev, tridimenzionalnih ptičkov in rožic, ki lahko služijo kot unikatni modni dodatki, pa tudi podstavkov za kozarce, bralnih znamenj, belih snežink in neuničljivih rožic v vazi, ki popestrijo naš dom ali oblačila. S kvačko, nekaj ostanki barvne preje, malo truda in veliko domišljije si boste lahko s pisano broško popestrili jopico, pripeli gozdne sadeže v lase, pričarali puhaste oblake v vaš dom ali prijateljem podarili drobno deteljico za srečo. > RENATE RUGELJ

OKTOBRSKA AKCIJA PLANINSKE TRGOVINE PZS

S planinskimi edicijami v akciji do novih planinskih čevljev

Koledar PZS: Nazaj v planinski raj 2015

Ob nakupu planinskih edicij s popusti od 40 do 60 % se vsi oktobrski kupci iz te akcije – ne glede na višino zneska nakupa – uvrstite v žreb za kakovostne planinske čevlje znamke Treksta, model jotunhaim GTX, v vrednosti 169,99 €, ki jih v sodelovanju s PZS podarja podjetje Taurus.

Vsak mesec boste lahko uživali ob fotografijah slovenskih vrhov v vseh letnih časih. Koledarski del je opremljen trimesečno, z luninimi menami. 13-listni koledar z dodanimi razglednicami na podložnem kartonu je tiskan na kakovostnem papirju in vezan s črno spiralo.

Planinski zemljevidi: Ljubljana in okolica 1 : 50 000 (3,24 €), Posavsko hribovje: Boč-Bohor 1 : 50 000 (3,24 €), Jalovec in Mangart 1 : 25 000 (3,24 €), Krn 1 : 25 000 (4,86 €), Stol in Begunjsčica 1 : 25 000 (2,80 €), Storžič in Košuta 1 : 25 000 (4,86 €); vodniki: Karavanke (13,95 €), Po gorah severovzhodne Slovenije (8,68 €), Posavsko hribovje (8,68 €), Jezersko (10,77 €), Bohinj (6,60 €), Kamniška Bistrica (10,77 €), Preddvor (10,77 €), Tržič (4,25 €); leposlovje: Iveri z Grintovcev (Vlasto Kopač) (7,34 €).

Format koledarja: 33 cm x 48 cm.

Možnost dotiska na pasici, višine 5 cm.

TrekSta

Poleg tega vam oktobra pri naročilu nad 10 € podarimo eno od naslednjih knjig: Posušeni rožmarin (dr. Miha Potočnik), Moje gore (Milenko Arnejšek - Prle), Podhladitev, omrzline in druge poškodbe zaradi mraza.

Vabljeni k nakupu in z malo sreče boste v november zakorakali z novimi planinskimi čevlji.

3,90 €*

*DDV je vključen v ceno. Pri pošiljanju z odkupnino plača stroške poštne naročnik. Ob naročilu 50 koledarjev je poština brezplačna.

Informacije in naročila na sedežu PZS: Dvorakova ulica 9, Ljubljana, v času uradnih ur, po pošti: p. p. 214, SI-1001 Ljubljana, po telefonu: 01 43 45 684 v času uradnih ur, faksu: 01 43 45 691, brezplačna telefonska številka: 080 1893 (24 ur na dan, vse dni v letu), e-naročila: narocilo@pzs.si ali spletna trgovina PZS: <http://trgovina.pzs.si>. Uradne ure v Planinski založbi PZS, Ljubljana, Dvorakova 9: v ponedeljek in četrtek od 9. do 15. ure, sredo od 9. do 17. ure, petek od 9. do 13. ure (odmor za malico: 10.30–11.00).

Čudovite ruševine

Jess Walter
prevod: Maja Prevolnik
Učila International,
2014, m. v., 380 str., 12,90 €

Spomladi leta 1962 v Rimu snemajo zadnje kadre *Kleopatre*, kjer sta se usodno zapletla Elisabeth Taylor in Richard Burton, v vasico ob italijanski obali pa slutnjo svoje smrti pripluje mlada ameriška igralka Dee Moray, da bi se tu nastanila v hotelu in počakala na svojega ljubimca. Njen prihod s pogledom spremlja Italijan Pasquale Tursi, ki si prizadeva v tej vasici bogu za hrbtno zagnati svojo zasebno hotelsko dejavnost ter živeti od nje. Ko zagleda igralkin veličasten profil, ve, da je ne bo nikoli več pozabil. Pol stoletja pozneje v Hollywoodu pa mlada in talentirana Claire Silver razmišlja o tem, da kot pomočnica nekdanjega filmskega producenta ni uresničila svojih sanj. Zato je tik pred tem, da odide iz te službe – pusti si samo še en dan, v katerem so načrtovane predstavitve potencialno zanimivih filmskih scenarijev, v upanju, da se bo morda tokrat pojavila kaka res dobra zgodba. Ko na njena vrata potrka ostareli Italijan, ki angleščino lomi samo za silo, ime pa mu je Pasquale Tursi, in želi govoriti z njenim producentskim šefom, je jasno, da je pred nami ambiciozen roman, ki nam bo skozi potovanje po dveh časovnih obdobjih pokazal, kaj se je takrat, pred pol stoletja, res zgodilo v italijanski vasici. Nenavadna ljubezenska zgodba, ki nas s svojim epilogom drži v šahu skoraj do zadnje strani. > **SAMO RUGELJ**

Travnati grad

Karen Viggers
prevod: Nataša Grom
Miš, zbirka Srebrne niti,
2014, t. v., 479 str., 39,95 €

Načeloma je opazovanje življenja in gibanja avstralskih kengurujev precej dolgočasno opravilo, a ne za Abby, doktorsko študentko biologije, ki večino svojega časa z veseljem preživi na terenu med živalmi ali pri obdelavi podatkov, pridobljenih pri svojem samotnem raziskovalnem delu. Nekega dne, po službeni dolžnosti, spozna čednega novinarja Camerona, ki pripravlja prispevek o morebitnem odstrelu preveč razmnoženih kengurujev, kar v javnosti sproža nasprotujoče odzive. Poleg različnih mnenj na to temo, se med mladima kmalu vnamejo tudi iskre ljubezni, ki pa bi za resen plamen morale preskočiti več družbenih in družinskih ovir, saj Cameron za razliko od Abby prihaja iz premožne in izobražene družine. V avstralsko divjino pa prihaja obujat spomine in iskat zasluženi mir tudi ostarela Daphne in po ključnem srečanju postane Abbyjina zvesta zaupnica. Se bosta ženski skupaj znali rešiti iz spon preteklosti in zaživeti svobodno? To je tretji roman (po *Svetilničarjevi ženi* drugi v slovenščini) avstralske pisateljice in veterinarke, ki svoje zanimanje za naravo, živali in rastline spretno vpleta tudi v svoje pripovedi, ki jih z veseljem berejo vse generacije. > **RENATE RUGELJ**

Poželjivec

Šesti roman o Bridgertonovih
Julia Quinn
prevod: Urška Willewaldt
Učila International, zbirka Žepna knjiga,
2014, m. v., 349 str., 12,90 €

Očarljivi Michael Stirling ima strašno skrivnost. Na prvi pogled se je zaljubil v Francesco Bridgerton, žensko, ki je le nekaj dni pozneje postala žena njegovega bratranca Johna, grofa Kilmartinškega. Z zakoncema je v dobrih prijateljskih odnosih, kljub temu da je situacija zanj neznosna. Kmalu pa se zgodi tragedija – John nepričakovano umre, kar silno prizadene tako njegovo mlado ženo kot dobrega prijatelja. Michael podeduje plemiški naziv bratranca, ne prenese pa, da bi bil v Francescini bližini, zato odpotuje v Indijo in prekine stike. Po štirih letih se vrne in ugotovi, da se njegova strast ni ohladila, Francesca pa si išče novega moža. Si bo Michael dovolil postati kandidat? Kako jo bo prepričal? > **KLARA JARC**

Čarobni užitki

Eloisa James
prevod: Katja Jeraj Valentinčič
Učila International, zbirka Žepna knjiga,
2014, m. v., 426 str., 12,90 €

Nerodna, debelušna in neurejena plemkinja Gabby je na poti iz Indije v London, da bi končno spoznala svojega bodočega moža Petra. Na pomol jo pride iskat njegov brat

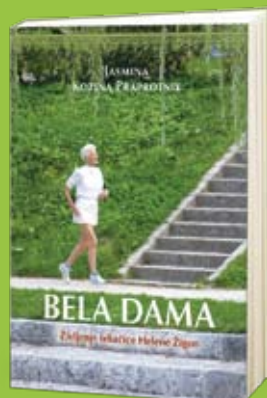
Quill, ki je imel pred leti nesrečo in ga pestijo migrene, domov pa vzameta še malo Phoebe, ki so jo sorodniki pustili čakati. Omičanemu Petru se Gabby nikakor ne zdi primerna žena, resnemu Quillu pa se kljub svojim nerodnim prigodam prav prikupi. Le nekaj vročih poljubov je potrebnih, da se brata dogovorita, da bosta romantično Gabby prepričala, da se je Quill na prvi pogled zaljubil vanjo in se želi z njo poročiti. Kaj ima pri vsem tem mali indijski princ Kaši, ki je odraščal v Gabbyjini družini? Avtorica z zabavnimi prigodami in strastnimi trenutki ne pusti na cedilu ljubiteljev zgodovinskih ljubezenskih romanov. > **KLARA JARC**

Jasmina Kozina Praprotnik

BELA DAMA

Življenje tekačice Helene Žigon
Roman v 42 tisoč korakih

Briljantno izpisana zgodba o življenju in gibanju je literarni prvenec Jasmine Kozina Praprotnik, ki nas na nepozabnem emocionalnem vrtiljaku pelje skozi življenje Helene Žigon, od trpke mladosti do starostne modrosti. Vmes pa je gibanje, vse življenje gibanja, od plesa in planinstva, do kolesa in teka.

231 strani
20 €

Naročila sprejemamo: po telefonu 01/520 18 39 • po e-pošti urednistvo@umco.si • na spletni strani www.bukla.si
UMCo, d. d., Leskoškova 12, 1000 Ljubljana • Knjige založbe UMCo so na voljo tudi v vseh boljše založenih knjigarnah!

Skrivne sestavine ljubezni

Nicolas Barreau; prevod: Maruša Mugerli Lavrenčič
Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 252 str., 10,90 €

Pariz, mesto luči in mesto ljubezni, je več kot primeren prostor za dober romantični zaplet. Majhne uličice, dišeče kavarnе, simpatične knjigarne in nabite pisarne, kjer založniki iščejo dobre zgodbe za svoje knjige. Prikupna Aurélie, lastnica prijetne pariške restavracije, po nesrečnem koncu ljubezenskega razmerja v neki knjigarni slučajno naleti na knjigo, ki se dogaja v restavraciji, ki je na las podobna njeni in glavna junakinja nosi prav tako obleko kot visi v njeni omari, ima dolge kodraste lase in sploh se zdi, da v knjigi nastopa kar ona sama. Kako je to možno? Kdo je skrivnostni angleški pisatelj? In kdaj je obiskal njeno restavracijo? Aurélie se odloči raziskati ozadje nastanka knjige in spoznati pisatelja, pri tem pa v zgodbo vplete tudi nesrečno zaljubljenega urednika knjige ... > [RENATE RUGELJ](#)

Glasba senc

Julie Garwood; prevod: Miro Mrak
Mladinska knjiga, zbirka Oddih, 2014, t. v., 482 str., 32,96 €

Princesa Gabrielle na željo svojega očeta, vplivnega angleškega barona, pristane na poroko s škotskim poglavarjem, s čimer naj bi zagotovila mir v Višavju. A na poti na priprave na poročno slavnje se Gabrielle skupaj s svojimi štirimi stražarji znajde v gozdu, kjer je priča poskusu uboja Liama MacHugha, brata enega od vplivnih škotskih poglavarjev. Pogumna Gabrielle iz skrivališča v gozdu s puščico ustrelj glavnega zlikovca in tako reši Liama. Kmalu zatem se njeno življenje čez noč obrne na glavo: poglavarja, s katerim naj bi se poročila, skrivnostno umorijo, sama pa postane tarča zlobnih govoric. Je možno, da jo bo osovraženosti in klevet rešil prav brat Liama MacHugha, poglavar Colm, ki se ga vsi neznansko bojijo? Zgodba o pogumu, drznosti in moči ljubezni, ki seže do srca. > [VESNA SIVEC POLJANŠEK](#)

Indijska ulica

Samantha Young; prevod: Neža Kralj
Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 320 str., 10,90 €

Po *Dublinski*, *Londonski* in *Jamajski ulici* priljubljena škotska pisateljica prihaja s četrtim romanom *Indijska ulica*, v katerem junakinja Hannah in njen nesojeni fant Marco poskušata pozabiti preteklost in spet zaupati v prihodnost. Zgodba, ki je sicer neke vrste nadaljevanje prejšnjih delov, s spominskimi prebliski osvetli nekaj njune skupne preteklosti in razloži, zakaj je Marc nepričakovano zapustil Hannah in ji tako zlomil srce. Po petih letih pa se jima je ponudila nova priložnost za zблиžanje, in ko je že videti, da bosta uspešno zgladila vse spore, se pred Hannah pojavijo novi dvomi in težave. Romantična zgodba o iskanju smisla in usodni ljubezni je prepletena z vzponi in padci in tudi z veliko strasti. > [RENATE RUGELJ](#)

Tatovi senc

Elizabeth Hoyt; prevod: Ida Sternad
Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 336 str., 10,90 €

V nevarni Londonski četrti ponoči pohajkuje harlekin, duh iz St. Gilesa, ki pomaga ubogim in preganja kriminalce, njegova najnovejša naloga pa je ugotoviti, kam izginjajo zapuščene ali osirotele deklice. Pod masko se skriva Winter Makepeace, upravnik doma za sirote z velikim srcem, ki pa ga želijo nekatere pokroviteljice sirotišnice zaradi neomikanosti zamenjati z novim upravnikom. Vdova Lady Isabel Beckinhal tako dobi nalogo, da neotesanega Winterja nauči olike in vedenja visoke družbe, saj bo le tako lahko še naprej opravljal svoje delo. Med učnimi urami drug v drugem vidita lastnosti, ki so drugim prikrite, med njima pa poskočijo iskricke poželenja. Bosta skupaj ustavila skrivnostna izginotja? > [KLARA JARC](#)

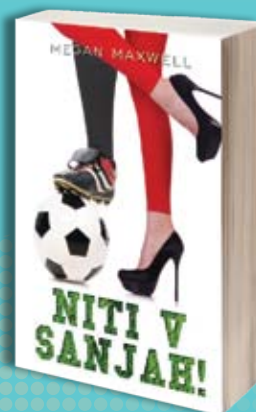
Hiša knjig

Predstavlja

NOVE ROMANE
V NOVEMBRU!

romantično

zvezdniško

čustveno

prikupno

zgodovinsko

strastno

Distribucija Avrora
t: 059 932 107
e: info@galarna.si

WWW.GALARNA.SI

Umor v centralnem komiteju

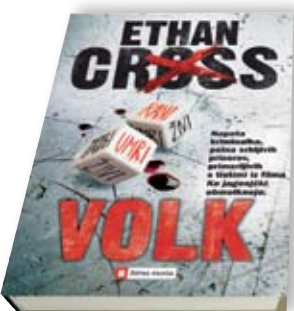
Manuel Vázquez Montalbán

prevod: Ignac Fock

Modrijan, 2014, t. v., 261 str., 23,90 €

Detektivski roman, ki poudarjeno izrisuje politično-zgodovinske okoliščine v Španiji po Francovi smrti, je zelo drugačna detektivka. Okoliščine umora so vezane na sestanek Centralnega komiteja Komunistične partije Španije, na katerem se sestane sto štirideset njenih članov, zastraženih za zaprtimi vrati. A še preden sploh dobro začnejo, je umorjen njen generalni sekretar. Sto devetintrideset prič prisostvuje nenavadnemu umoru svojega člana. Umor raziskuje zasebni detektiv Pepe Carvalho, ki je nasprotje klišejskim, umirjenim detektivom: je strasten gurman – po opisih hrane se zdi, kot bi gledali katero od popularnih kuharskih oddaj, sicer pa živi boemsko, neklišejsko življenje. Detektivka/kriminalka presega svoj žanr v vseh pogledih in je začinjena z izbranim humorjem. > **SABINA BURKELJCA**

Volk

Ethan Cross

prevod: Andrea Potočnik

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 376 str., 12,90 €

Se svet res deli na dobre in slabe ljudi? To je nedvomno vprašanje, ki se nam bo porodilo v glavi ob branju srhljivega trilerja *Volk*. Zgodba se za-

plete, ko se v istem mestu znajdetta serijski morilec Ackerman in nekdanji detektiv Marcus. Ackerman je znan po okrutnih in krvavih umorih, med katerimi se s svojimi žrtvami tako rekoč igra, Marcus pa si zaradi dogodkov iz preteklosti resnično želi dokazati, da sam ne spada med slabe ljudi. Potem ko se naključno srečata, se Marcus poda na lov za pošastnim morilcem, ne zaveda pa se, da ju morda povezuje mnogo več kot le naključje. Gre za napeto pripoved, polno spletk in srhljivih prizorov, ki so primerljivi s tistimi v najboljših grozljivih filmih. > **NEŽA POZNIČ**

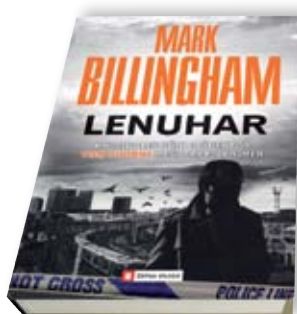
Lenuhar

Mark Billingham

prevod: Petra Anžlovar

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 404 str., 12,90 €

Kaj se zgodi policistu, če jo skupi zločinec? Kaj naj naredi kriminalistični inšpektor Tom Thorn, ko ugotovijo, da je bila v neugledni londonski hotelski sobi brutalno umorjena žrtev dejansko obsojeni posiljevalec? Bo lahko z isto intenziteto lovil storilca tudi potem, ko najdejo umorjenega še enega nekdanjega spolnega prestopnika? Ali pa bo storilcu po tihem dajal prav? Tretji Billinghamov kriminalni roman s Thornom v glavni vlogi iz leta 2003 učinkovito raziskuje moralne dileme inšpektorja, ko ta le težko sočustvuje z žrtvami, ki so obnem hudi prestopniki, hkrati pa nas spet popelje v izprijeno kriminalno podzemlje, iz katere bodo ljubitelji trdih angleških kriminalk le težko prišli pred koncem knjige. Naslednji Billinghamovi romani sledijo. > **SAMO RUGELJ**

Besni

trilogija Čisti, knj. 3

Julianna Baggott

prevod: Andrej Hiti Ožinger

Mladinska knjiga, 2014, t. v., 464 str., 32,96 €

Hitro po izdaji izvirnika se lahko slovenski bralci veselijo prevoda zaključnega dela trilogije *Čisti*, prispevka ameriške avtorice k zadnja leta zelo popularnemu žanru mladinske distopične literature. Baggottina vizija temačne prihodnosti sledi običajnim načelom žanra, da se bralec hitro počuti »domače«, a je dovolj edinstvena, da se ne izgubi med poplavo podobnih serij. Njeno zgodbo iz povprečja dvigujejo razdelani protagonisti, ki so se primorani soočiti s kompleksnimi, družbeno angažiranimi vprašanji o prihodnosti človeštva, a hkrati se spopadajo z notranjimi boji, kjer jih v negotovost silijo nepričakovana razkritja, ljubezenski konflikti ali nizka samopodoba. Spor med »čistimi« (privilegiranci, ki so varno preživeli jedrsko katastrofo v gromozanskem zaklonišču) in preostali-mi iznakaženimi se približuje vrelišču. Je ob zloslutnih namigih sploh še ostalo kaj upanja za mirno sobivanje in nov začetek? Razburljiv konec trilogije, ki naj bi ugledala tudi filmsko platno. > **ALEŠ CIMPRič**

Povezani

trilogija Razcepljeni, knj. 3

Veronica Roth

prevod: Darja Marinšek

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 400 str., 12,90 €

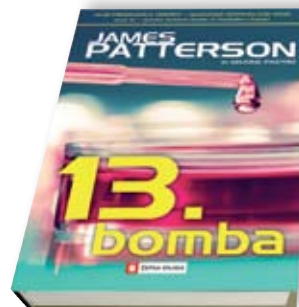
Trilogija *Razcepljeni* mlade ameriške pisateljice je izvrstno ujela val navdušenja nad *Igrami lakote* in tudi po zaslugi dinamično napisane pripovedi, ki združuje prvine distopije, akcije in romance, postala svetovna uspešnica. Svoje je prispevala tudi filmska predelava prve knjige, ki je uspešno prestala past neposrečenega zagona nove filmske franšize (kar se žal pogosto zgodi ob prenosu mladinskih serij na veliko platno), tako da se bo zgodba z drugim delom v kinodvoranah nadaljevala že marca prihodnje leto. Za neučakane pa je medtem prispel prevod zadnje, tretje knjige. Tris in Tobias se po padcu ločin, ki so razdelile prebivalstvo in mu podredile način življenja, soočata z novimi problemi. Novi red, ki naj bi obljubljal enakost za vse, za svoje cilje namesto pravil začne uporabljati ustrahovanje, na preizkusu pa je tudi njuna zveza, saj se je zaradi pretrganih obljub začelo krhati medsebojno zaupanje. Medtem pa ju iskanje odgovorov prvič vodi tudi prek prepovedane ograde mesta. Le kaj se skriva tam? > **ALEŠ CIMPRič**

13. bomba

James Patterson, Maxine Paetro

prevod: Andrea Potočnik

Učila International, zbirka Žepna knjiga, 2014, m. v., 334 str., 10,90 €

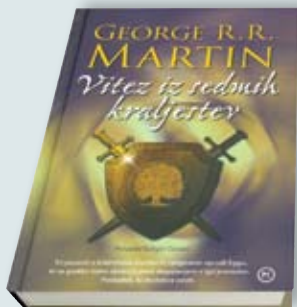
Klub preiskovalk umorov je znova na delu. Detektivka Lindsey Boxer se tokrat sooča z bombami, ki jih storilec podtika v hamburgerje v verigi restavracij s hitro prehrano in se sprožajo v želodcih nič hudega slutečih žrtev. Storilcu namreč vedno večje vsote, ki jih plačuje direktor verige, niso dovolj. Državna tožilka Yuki se medtem z novopečenim možem Bradyjem odpravi na poročno potovanje, križarko, na kateri potujeta, pa zasedejo nasilni pirati. Poleg tega se na morilski pohod odpravi tudi psihopatska Mackie Morales, ki se želi maščevati Lindsey – a na sledi ji je zagnana in pogumna novinarka Cindy. Napeto branje za ljubitelje kriminalk. > **KLARA JARC**

Vitez iz sedmih kraljestev

George R. R. Martin

prevod: Boštjan Gorenc

Mladinska knjiga, 2014, t. v., 326 str., 29,95 €

George R. R. Martin

Ameriški pisatelj (1948), avtor serije *Pesem ledu in ognja*, je eden najbolj poznanih pisateljskih obrazov na svetu. Ko je TV-hiša HBO pred tremi leti začela predvajati po seriji posneto nazivsko *Igra prestolov*, je prodaja njegovih knjig dobila epske razsežnosti.

Ker je znan po tem, da posamezno knjigo iz serije piše več let, je v tem času več kot dobrodošel prevod treh njegovih zgodb s skupnim naslovom *Vitez iz sedmih kraljestev*. Zgodbe se odvijajo slabih sto let pred dogajanjem v seriji, ko je deželi vladala zmajska rodbina Targaryen. Glavni junak je izjemno visok mladenič Dunk, ki ga je kot otroka posvojil ostareli klativitez Arlan, ga izučil za oprodo in ga pred svojo prezgodnjo smrtjo povitezil. Dunk se odloči tudi sam postati klativitez in se odpravi v smer enega največjih viteških turnirjev v deželi. Na poti sreča gologlavega, jezikavega in izjemno bistrega dečka Egga (Jajca), ki želi postati njegov oproda. Kmalu se zapleteta v pustolovščino, ki zna postati zelo nevarna ... Knjiga je po eni strani lahkotnejša in predvsem manj kruta, kot smo od avtorja vajeni, a po drugi strani avtor bralca zasuje z mnogimi kvazihistoričnimi podatki, opisi opreme in novimi lokacijami te dežele, kar zna zvesti tudi dobre poznavalce serije. Nedvomno pa bo navdušila tako stare kot nove ljubitelje Martinovega fantazijskega sveta. > **JURE PREGLAU**

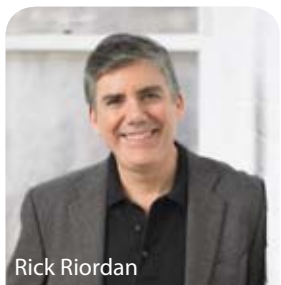
Tat strele

Percy Jackson in Olimpijci, knj. 1

Rick Riordan

prevod: Mojca Žnidaršič

Morfem, 2014, t. v., 374 str., 29,90 €

Rick Riordan

Čeprav se v Sloveniji kljub majhnosti jezika lahko pohvalimo s številnimi prevodi fantazijskih mladinskih uspešnic, smo šele letos dočakali prevod ene najuspešnejših: prigode o polbogju Percyju Jacksonu ameriškega pisatelja Ricka Riordana. *Tat strele* (v izvorniku izšel leta 2005) nam

predstavi fanta Percyja, ki se pogosto znajde v težavah (ne nujno le po svoji krivdi), višek pa dosežejo, ko po nesreči razblini svojo učiteljico matematike ... Nenavadni pripetljaji ga spremljajo na vsakem koraku, zato se kmalu znajde v taboru polkrvnih, poletni šoli za otroke, katerih eden od staršev je nekdo izmed grških bogov ... Toda za Percyja se težave tam šele začnejo. Veliki trije, Zevs, Pozejdon in Had, so si v laseh, ker naj bi Percy ukradel Zevsovo strelco. Da bi Percy dokazal svojo nedolžnost, se skupaj s prijatelji odpravi na veliko dogodivščino, pri kateri ne manjka nevarnosti in srečan z mitološkimi pošastmi. V prvi osebi napisano knjigo odlikuje napeta pripoved, polna akcije in humorja in je odlično branje za vse ljubitelje *Harryja Potterja*. > **ALEŠ CIMPRič**

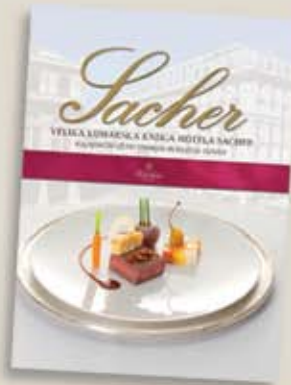
Kulinarični užitki novega in starega Dunaja sedaj tudi v slovenščini

SLADKE SKRIVNOSTI HOTELA SACHER

300 zapeljivih receptov

19,5 x 25 cm, trda vezava, 304 strani, barvni tisk

29,90 €

VELIKA KUHARSKA KNJIGA HOTELA SACHER

Čutna, zlahna, inovativna kuinja

19,5 x 25 cm, trda vezava, 400 strani, barvni tisk

39,90 €

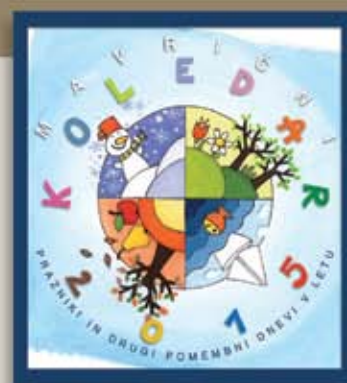
In še nekaj za zdravo življenje ...

500 SOKOV IN SMUTIJEV

Bogastvo pristnih okusov narave v barvitih niansah

15 x 15 cm, broširano, 288 strani, barvni tisk

14,90 €

Za najmlajše

Zvezdana Majhen, ilustracije Urška Stropnik

MAVRIČNI KOLEDAR

Prazniki in drugi pomembni dnevi v letu
Zabaven koledar za vso družino z označenimi prazniki, svetovnimi, mednarodnimi, evropskimi in drugimi dnevi ter pesmicami. S pomočjo priloženih nalepk pa družina oz. otroci koledar opremijo tudi s svojimi osebnimi dogodki.

33 x 24 cm, stenski koledar vezan s spiralo, barvni tisk, 13 listov + 2 lista nalepk 6,90 €

Nova slikanica Igorja Plohla

LEV ROGI NAJDE SREČO

Zgodba o levu Rogiju je zgodba o malo manj običajnem levu, ki po resni poškodbi hrbtnice pristane na invalidskem vozičku. Z vsemi močmi se spopade z novim življenjskim položajem in premaguje oviro za oviro. Zgodba o levu Rogiju pa je še veliko več. To je zgodba o življenjski energiji, optimizmu in življenjskih vrednotah. Je zgodba o vrednosti in smislu življenja.

21 x 29,7 cm, trda vezava, barvni tisk, 24 strani, priložena fotozloženka 14,90 €

Informacije in naročila:

Založba Pivec

Krekova 13, 2000 Maribor, tel. 02 250 08 28

info@zalozba-pivec.com – www.zalozba-pivec.com

f zalozba.pivec

BRANJE KOT IZKUŠNJA VKLJUČENOSTI

RUBRIKO PRIPRAVLJA:

Na bienalnem kongresu, ki ga je tokrat organizirala Mehiška sekcija IBBY, se je zbralo okrog 1000 udeležencev, od tega 400 iz Mehike, 400 iz drugih držav Latinske Amerike in 200 iz drugih držav. Potekal je v angleškem in španskem jeziku, vsi plenarni referati in prispevki na okroglih mizah pa so bili sproti prevajani tudi v španski znakovni jezik!

Tema kongresa je bila branje kot izkušnja vključenosti: La lectura como experiencia de inclusión: Que Todos Signifique Todos/ May everyone really mean everyone. Branje in vključenost sta povezana: ljudje, ki berejo, so v stiku z drugimi, tudi s tistimi, ki so drugačni od njih. Drugačnost nas bogati in povečuje našo empatijo. Literarna besedila vse od otroštva dalje nam omogočajo, da postanemo bolj občutljivi, kritični, pozorni in željni igre, ustvarjanja, širjenja naših vizij. Vključenost pomeni tudi dostopnost literature vsem, zares vsem otrokom, tudi vsem tistim iz najrazličnejših ranljivih skupin. Pomeni pa obenem tudi, da so vsi otroci vključeni v literaturo, nobena skupina s svojimi posebnostmi ni več tabu tema. Toda tudi v sodobnem svetu so še vedno predeli, kjer knjige in literatura otrokom iz različnih vzrokov niso (dovolj) prisotne. Prav tako je v mladinski literaturi še nekaj neobdelanih tem in problemov otrok s posebnimi potrebami. Literatura, še posebej slikanice, bogato ilustrirana besedila in ilustracija so lahko prijazen, raznolik in bogat

prostor branja, kjer se lahko dobro počutijo vsi otroci ne glede na jezikovne in bralne zmožnosti. S plenarnimi referati in na okroglih mizah je sodelovalo okrog 40 vodilnih raziskovalcev in ustvarjalcev mladinske književnosti, med njimi tudi Andersenovi nagrajenci: italijanski ilustrator Roberto Innocenti (2008), britanski pisatelj David Almond (2010), argentinska pisateljica Teresa Andruetto (2012), brazilski ilustrator Roger Mello, letošnji Andersenov nagrajenec idr. Večina jih je bila vendarle iz držav Latinske Amerike.

Iz Slovenije smo se kongresa udeležile prevajalka **Stana Anželj**, dobitnica IBBY častne liste, in pet referentk: **dr. Aksinja Kermauner** (s plakatom pod naslovom Book in a Box = BOOX (Knjiga v škatli), pisateljica **Janja Vidmar** (s posterjem in z referatom o svoji knjigi *Otroci sveta* s fotografijami Benke Pulko), **Božena Kolman Finžgar**, direkto-

rica Knjižnice A. T. Linhart iz Radovljice (pravljice z vsega sveta kot (globalna) motivacija za branje), **Vesna Radovanovič**, mladinska knjižničarka iz Pokrajinske in študijske knjižnice iz Murske Sobote (predstavila je srečanje mladinskih pisateljev *Oko besede*), in **mag. Tilkja Jamnik**, predsednica Slovenske sekcije IBBY (koliko elementi interneta komunikiranja v besedilih vplivajo na motivacijo in razumevanje prebranega).

Udeležbo na kongresu je Slovenski sekciji IBBY delno sofinancirala Javna agencija za knjigo RS. Prispevale pa so tudi založbe Mladinska knjiga, Franc-Franc in Sanje.

Svečane podelitve nagrad IBBY

Svečane podelitve nagrad IBBY

Andersenova nagrajenca 2014 sta pisateljica Nahoko Uehashi iz Japonske in ilustrator Roger Mello iz Brazilije. Slovenski nominirani za Andersenovo nagrado 2014 sta pisateljica Polonca Kovač in ilustratorka Alenka Sottler.

Častne liste IBBY 2014 prejme 150 ustvarjalcev (57 pisateljev, 50 ilustratorjev in 43 prevajalcev) iz 52 držav za knjige v 39 jezikih. Toda le kakšnih 20 ustvarjalcev se je tudi udeležilo slavnostne podelitve na kongresu. Med njimi je bila tudi slovenska prevajalka Stana Anželj, ki je častno listo IBBY prejela za prevod romana Walterja Moersa *Vreščji mojster* (Sanje, 2011). Še dva slovenska ustvarjalca sta prejela to priznanje IBBY:

Slavko Pregl za knjigo *Radovedne pravljice* (Miš, 2011) in Peter Škerl za ilustracije v knjigi *Močvirniki* Barbare Simoniti (Mladinska knjiga, 2012); ker se kongresa žal nista udeležila, jima bosta priznanji izročeni na posebni prirreditvi na letošnjem Slovenskem knjižnem sejmu, 28. novembra.

Dobitnika nagrade IBBY Asahi 2014 sta bralna projekta The Children's Book Bank iz Kanade, ki v Torontu omogoča dostop do knjig otrokom iz socialno šibkejših družin, in PRAESA iz Južne Afrike, ki v Cape Townu organizira dvojezične bralne delavnice za otroke iz revnejših afriških družin, pripravlja in tiska bralno gradivo za njih idr. Slovenska sekcija IBBY je za to nagrado predlagala The Reading Badge is Crossing Boundaries to all kinds Minorities, projekt Društva bralna značka Slovenije – ZPMS.

Udeleženke iz Slovenije in prevajalka Stana Anželj, prejemnica častne liste IBBY 2014.

JESENSKE DELAVNICE ZA ZALOŽNIKE IN KNJIGOTRŽCE

Organizira DSZ

Delavnice, ki so namenjene praktični izmenjavi znanja in izkušenj znotraj branže, bodo potekale ob četrtek, med 13h in 17h v **Trubarjevi hiši literature** v Ljubljani.

Cena ene delavnice je **15 eur**, možen tudi popust v primeru prijave več kot treh udeležencev iz enega podjetja.

Prijave pošljite na: renata.odlazek@rokus-klett.si

Vljudno vabljeni!

UREJANJE KNJIG: TAKO IN DRUGAČE, 6. 11. 2014: pogovor z izkušenimi uredniki (iz založb Modrijan, Mladinska knjiga, Založba /*cf in Cankarjeva založba) in njihov pogled na izbrane primere bo moderiral dr. Samo Rugelj – UMco.

KLJUČ DO USPEHA JE PRAVA NASLOVNICA, 13. 11. 2014: delavnico bo vodil Žare Kerin – Futura.

Vse, česar se loti Saša Pavček, ta vrhunska dramska igralka in vsestranska ustvarjalka, počne s strastjo in predanostjo. To je moč čutiti tako v njenih likih, ki jih je že odigrala, kot tudi pri pisanju esejev, dramskih besedil, gledaliških zgodb (te je nanizala v knjižnem prvencu *Na odru zvečer*, 2005) ali pesmi (zbirka *Obleci me v poljub*, 2010).

Kadar dobi navdih, ga mora preprosto ubesediti. Tako je bilo tudi z njeno pravljico *Zakaj je polje jezero*, ki je izšla pred nedavnim in se odvija ob Cerkniskem jezeru. Prav ob tistem jezeru, ki je Sašo začaralo že kot otroka in jo navdušuje še danes ...

»Življenje brez knjige zame nima smisla!«

Zakaj je polje jezero?

Saša Pavček

ilustracije: Damijan Stepančič

Miš, 2014, t. v., 42 str., 25,95 €, JAK

Bukla: Kot igralka morate večje in spretno vdahniti dušo najrazličnejšim likom, se vživeti v njihova čustvovanja, prepričanja ... Mislite, da vam prav to dejstvo pomaga tudi pri pisanju, pa najsi gre za dramska dela, eseje, poezijo ali pravljice? Ali lahko celo morda rečete, da se obe vaši strasti, igrilstvo in pisanje, v resnici močno prepletata, nadgrajujeta?

Pavček: Kar delam, je o človeku, za človeka, iz človeka. Vse izvira »iz ljubezni ene«, kot bi rekel Prešeren, ali bolje: iz nam nikoli doumljivih globin. Od tam moram povleči lik, ki ga igram, od tam prihajajo besede, ki jih, če sem dovolj disciplinirana, zapišem. A svetova igre in pisanja sta si večkrat v veliko napoto, se izpodrivata in se borita za mojo pozornost. Tako imam občutek, da me dva jokajoča in lačna otroka čakata in da bi ju morala bolje hraniti.

Bukla: Prvo, kar opazi bralec vaših del, je moč vaših besed, lahkotnost podajane. Zagotovo je treba vsaj del tega talenta pripisati genom in tudi vplivu okolja, v katerem ste živeli in se še gibljete, vse preostalo pa je plod vaše lastne, osebne angažiranosti. Kako ste od otroških do odraslih let rasli in se razvijali s pisano besedo in koliko vam ta pomeni?

Pavček: Kot otroka dislektika me je govorjena beseda bolj pritegnila kot branje, sem pa kljub težavam rada pisala. Hočem reči, z lahkoto sem se izražala, manjkajoče črke pa je bilo treba mukotrpno dodajati. Fantazijski svet je bil moje zatočišče. Ko sem se v tretjem razredu končno naučila brati, mi je tudi pisana beseda veliko pomenila. Danes življenje brez knjige zame nima smisla. Imam veliko željo po pisanju, a vsakodnevno delam kot igralka, kar me veseli in sem poklicu predana, pisanje pa čaka na kakšno naključno luknjo, kar mu ni v prid. Zato le prisluškujem sebi in zapisujem. No, takoj napišem kaj kratkega, če me prosijo, ali na novo vzamem v popravilo kaj starega, če me k temu nagovorijo; skušam se umiriti za pisanje in se ne obremenjujem z rezultatom. Oslanjam se predvsem na misel, da me nekateri ljudje spodbujajo in navdihujejo, potem pišem za njih. Tako je bilo tudi s to pravljico, ki sem jo napisala za Izo in Črta Veselka, otroka, ki počitnikujeta v bližini Cerkniskega jezera.

Bukla: A pravljica *Zakaj je polje jezero*, ki je nedavno izšla tudi v knjižni obliki, kot poetična slikanica, ni »samo« pravljica. V sebi namreč skriva globlje sporočilo ...

Pavček: Z globljimi sporočili pravljic se še najraje ukvarjajo psihoanalitiki, kar je odlično, a čar pravljic je preprostost, da jim otrok z zanimanjem sledi. O sporočilnosti vnaprej nisem premišljevala, voda me je kar sama potegnila vase. Ne vem, morda pravljica nosi v sebi misel, da sta še hujši od revščine osamljenost in ignoranca ter da naj bi bilo temeljni potrebi človeka po sprejetju in dajanju zadoščeno. Sicer pa sem o jezeru začela premišljevat, ko me je Ljuba Jenč prosila, naj napišem spremno besedo k njeni knjigi *Sedi k meni, povem ti eno pravljico*. Pozneje mi jezero, ki je in ga ni, ni dalo miru. Ljubini knjigi na pot sem napisala, naj se vrnemo k izročilu dediščine, k zelenim vodam in ljudem. Najbrž je ta misel po čudežu preskočila na Damijana Stepančiča, brez njega bi bila knjiga pusta, on ji je dodal glasbo. Moje trenutno sporočilo je zato zahvala vsem, ki opazite lepoto narave, naše dediščine, ter jo znate po svoje deliti naprej.

Bukla: Besedilo za omejeno knjigo ste napisali že pred štirimi leti v obliki radijske igre. Ste ga morali zdaj, za knjižno obliko, precej spreminjati?

Pavček: Pravljico, napisano za darilo otrokoma, sem drammatizirala za radio in dramtizacijo spreminjala glede na režijsko zamisel Ajde Valcl. Po njeni zaslugi ter zaslugi igralcev in sodelavcev je nastala lepa radijska igra, kjer so prišli do izraza zanimivi podvodni toni. Za založbo Miš, s katero zelo lepo sodelujem, pa sem delo seveda spremenila, a bistvo je enako.

Bukla: Jezik v pravljici je zgrajen v slogu dobrih starih ljudskih pripovedk, takšna sta tudi zasnova in končni nauk. Ste z značaji nekaterih likov želeli ustvariti odsev današnjih časov, ki ste jih nekje opisali kot »grše in ostrejšje od nekdanjih«? Vas vedno večja napetost, nestrpnost, neiskrenost tudi osebno zelo boli?

Pavček: Jezik je nastal spontano, kaj vse je vplivalo nanj, kdo ve? Rada imam slovenske ljudske pesmi, tam je naš izvor, veliko tragične, pretresljive usodnosti, tudi šaljivosti. Zdelo se mi je, da jezero, ki je na Notranjskem od nekdanj, prav kliče po teh koreninah. A vpletel se je današnji čas, ki ljudi po krivici izloča, jih ponižuje, ignorira, slepari, manipulira z njimi. Toda pravljice so zato, da dobro zmaga in ima človek upanje. Koliko je mene v zgodbi, pa je pokazal Damijan Stepančič z ilustracijami, res duhovito, prav smejala sem se na svoj račun.

Bukla: Manca Košir je v spremni besedi vaših gledaliških zgodb z naslovom *Na odru zvečer* zapisala, da ste »senzibilna opazovalka scenfarnega, samotnega časa« in da »ste toliko drzni, da v tem pohlepem svetu še upate v ljubezen in smisel bivanja«. Bi lahko trdili, da ste vse našto spretno ulovili tudi v svojo poetično pravljico, ki se kljub vsemu konča z optimizmom in vedrostjo?

Pavček: Če je spretno, ne vem, osebno verjamem, da je tako stališče danes nujno.

Bukla: Nekoč ste rekli, da »človek, ki ljubi, lahko dá več, več lahko ustvari, takšen človek je nasploh boljši«. Tega ne izražate le skozi svoja dela, sploh skozi poezijo, ampak verjetno tako poskušate živeti tudi v vsakdanjem življenju ...

Pavček: Človek je, kakršen je. Po mojem je enak, ko spi ali ko dela, enovit in mnogoter, poln protislovij in skladen hkrati. V pisanju, igranju, življenju se ne da biti nekaj, kar nisi. Biti neobgledena, se sproti učiti, se čuditi, preprosto biti, nekaj takega zdaj iščem.

Bukla: Glede na to, da ste spretni v opazovanju, izražanju in v (so)čustvovanju, bi marsikateri ljubitelj vaših del zdaj pričakoval od vas še kak roman. S čim nam boste postregli v prihodnje?

Pavček: Presenečenje gledalca v gledališču in na filmu drži v pozornosti, tako da si na vaše vprašanje ne upam odgovoriti. Upam le, da vsaj kaj napišem. Kar koli, samo da me ne bo sram, da ne bo zaman, četudi bo morda zastoj.

Saša Pavček

Foto: Jozef Suhadolnik

Leo, leo je projekt motiviranja za branje, ki spodbuja pridobivanje medkulturne zmožnosti in otroke igraje usmerja v poglobljeno razumevanje literarnega besedila. Zasnovan je bil za otroke v predšolskem obdobju ter v prvem, deloma tudi drugem triletju osnovne šole, ki ne znajo špansko, pa bi se z jezikom radi seznanili. V letošnjem šolskem letu bo potekal med oktobrom 2014 in junijem 2015. K sodelovanju so vabljeni vrtci, osnovne in jezikovne šole, knjižnice ter vsi, ki si prizadevajo za motiviranje za branje, uživanje v dobri mladinski književnosti in dvig bralne pismenosti.

Leo, leo, projekt spodbujanja branja za najmlajše

Kako leo, leo poteka?

Otroci skupaj z mentorji in mentoricami branja ali starši preberejo dve knjigi od predlaganih. Letos so to:

Juan Kruz Igerabide: *Jonova budilka* = *El despertador de Jonás,*

Isol: *Poredni Petit* = *Petit, el monstro,*

Juan Kruz Igerabide: *S prstom na luni* = *Con un dedo en la luna,*

Care Santos: *Prodam mamo.*

Delo poteka z dvojezičnimi literarnimi besedili, ki jih sodelujoči lahko preberejo tako v slovenščini kot v španščini in na koncu v skladu s svojimi zmožnostmi naredijo izdelek, ki ga mentor/-ica branja do 30. aprila 2015 pošlje na naslov organizatorja.

Kaj pridobijo otroci?

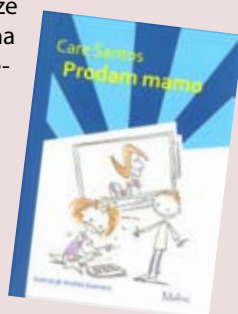
Program je zasnovan tako, da otroke že od predšolske stopnje igraje usmerja v poglobljeno razumevanje besedila. Otroci spoznajo španščino ali ohranjajo stik z njo, obenem pa prebirajo kakovostno mladinsko književnost, ki je v slovenskem prostoru manj poznana, ter razvijajo pozitiven odnos do branja. Vsi otroci, ki dejavno sodelujejo v projektu z dvema izdelkoma, prejmejo priznanje in simbolno nagrado.

Podpora in izobraževanje za mentorice in mentorje

V času trajanja projekta se je mogoče prijaviti tudi na brezplačno bralnomotivacijsko delavnico, na kateri bo mediator branja v skladu s posebej pripravljenim programom aktivnosti uvodoma povedal besedilo v španščini, ga prebral v slovenščini, v nadaljevanju pa izvedel preizkušene, a v Sloveniji nove strategije motiviranja za branje literarnih besedil. Mentorice in mentorjem branja so na voljo tudi že izdelana didaktična gradiva (priročnik, vizualna gradiva na spletni strani založbe). Naslednja delavnica za mentorje bo 1. decembra 2014.

PRIJAVE za sodelovanje v projektu sprejemamo do 29. novembra 2014. Več informacij in prijavnih obrazci so dostopni na www.malinc.si, info@malinc.si, telefonu 01 361 6699 ter 040 170 492.

Potepanje s čarovnikom

Janez Jurca

Skrivnost, 2014, t. v., 277 str., 24,90 €

Trinajstletni Josi ni običajni najstnik: ima namreč nenavadno moč osredotočanja. Vas zanima, kaj, za vruga, je to? S svojo neverjetno sposobnostjo, denimo, lahko uro matematike popestri z želvo, ki se nenadoma znajde na katedru in s tem spravi ob živce učiteljico, mamo pa med kuho razveseli z ogromnim piščancem, ki ga pričara iz malega bedrca, ki je prej samevalo v loncu. A Josijevih sposobnosti v resnici nihče ne ceni. Izjema je čarovnik Mnogoznal, ki ga fant spozna nekega dne. Čarovnik ga povabi v svoj svet, kjer mu življenje greni njegov tekmeč, čarovnik Vseznal. Prav Josijeva moč na koncu reši njegovega novega prijatelja Mnogoznala. Čarobno branje prinaša silno zabavo, pa tudi nauk o moči lastnih misli, če jo le znamo oza-vestiti. > **VESNA SIVEC POLJANŠEK**

Fino kolo

Po zgodbi Manke Kremenšek Križman

Tanja Komadina

Forum, 2014, m. v., 63 str., 7 €, JAK

Strip *Fino kolo* pripoveduje zgodbo o dečku iz Mostarja, ki je med vojno v Bosni sanjaril o kolesu iz trgovinske izložbe. Sredi vojne mu je fantaziranje o svobodi na pedalih pomenilo pobeg iz krute realnosti. Kolo mu je predstavljalo obljubo, da bo nekega dne spet vse lepo in dobro. Kmalu se je deček preselil v Ljubljano, v povsem novo okolje, zato kolesa žal ni dobil, a želja po njem je ostala. Nova prijateljica je nekega dne dobila enako kolo, kot si ga je želel deček, toda bicikel je po nekaj dneh izgubil ... Trpko mladinsko zgodbo o stigmi (balkanske) revščine in zaostalosti je ilustratorica Tanja Komadina narisala po predlogi Manke Kremenšek Križman iz zbirke *Dvoriščna okna* (MK, 2009). Kakovosten stripovski prvenec. > **ŽIGA VALETIČ**

Mumin in morje; Mumin se zaljubi

Tove Jansson

prevod: Nada Grošelj

Sanje, zbirka Sanjska knjigica, 2014, m. v., 58/34 str., 9,95 €/knjigo

Davnege leta 1945 je skandinavskaja umetnica Tove Jansson (1914–2001) svetu prvič pokazala pristrčna in hudo mušna, rahlo debelušna bela bitja, mumine, ki so v naslednjih desetletjih skozi številne nevsakdanje dogodivščine, stopili med klasike mladinske svetovne književnosti. Poleg knjižnih biserov (*Zima v Mumindolu*, *Komet prihaja*, *Nevidni otrok in druge zgodbe* itn.), lutkovnih predstav in animiranih filmov, ki že dolgo grejejo srca po vsem svetu, sta v počastitev stoletnice avtoričinega rojstva v slovenščini izšli še dve barvni stripovski mojstrovini. Prva zgodba govori o ljubezni in zvestobi, druga pa nas popelje na osamljen otok, kjer se belim trolčkom dogajajo res čudne stvari. Njihove izvirne dogodivščine so primerne za mlade vseh starosti. > **RENATE RUGELJ**

Prečudovito darilo; Skrivno sporočilo

Brina Brihta

Sally Rippin

ilustracije: Aki Fukuoka

prevod: Darinka Koderman Patačko

Učila International, zbirka Brina Brihta,

2014, t. v., 96 str., 11,90 €/knjigo

V dveh novih knjigah navihane Brine, so zbrane štiri kratke in zabavne zgodbe za najmlajše bralke. Poletne počitnice so sicer že mimo, a Brina na morju vseeno postavlja peščene gradove in koplje po mivki. V pesku najde majhno zeleno stekleničko, in z njo prijateljicama Čarno in Lučko se spusti v zabavno dogodivščino s skrivnimi sporočili. Nekega dne na izletu v živalski vrt postane čisto prava učiteljica pomočnica, le s poslušnostjo otrok ima težave. V predbožičnem času pa Brina razganja od radovednosti, kaj jo bo pričakalo pod drevescem? Saj mami in oči nista pozabila, da si že celo večnost želi kolo? In nekega dne, ko je vsem punčkam uredila pričeske in se Jan ni hotel igrati z njo, vzame v roke škarje in si ostrže svoje ljubke čopke. Joooj, kakšna žalost, še dobro, da mama pozna frizerko, ki dela prav kul frizure. > RENATE RUGELJ

Prodaj mammo

Care Santos

ilustracije: Andrés Guerrero

prevod: Barbara Pregelj

Malinc, 2014, m. v., 139 str., 20,50 €

Katalonska avtorica (1970), ki v literarnih krogih vzbuja pozornost čisto od začetka svojega ustvarjanja je med mladimi bralci izredno priljubljena predvsem zaradi igrivosti s katero preigrava tudi bolj resne teme. Devetletna prijateljca Oskar in Nora si pomagata skozi težavno obdobje odraščanja, in ker Oskarjeva mama preveč časa namenja enomesičnemu bratcu Rozinkotu in knjigam v svoji knjigarni, skupaj napišeta spletni oglas za njeno prodajo. Ja, Oskar bi prodal svojo mamo in zato je našel cel kup razlogov. Tudi Nora ima nekaj težav s svojim očkom, ki je sicer priljubljen televizijski voditelj in ga vsi občudujejo, le Nora, ki nima mame, se ob njem počuti osamljena. Ampak punce so čudne, si misli Oskar in se pogumno sooči s potencialnimi kupci svoje mame. V kaj vse se zaplete, preden ugotovi, da je njegova mama res najboljša na svetu. Kratak roman, ki je bil uvrščen tudi na seznam Belih vran, je res vreden vaše pozornosti. > RENATE RUGELJ

na predvsem zaradi igrivosti s katero preigrava tudi bolj resne teme. Devetletna prijateljca Oskar in Nora si pomagata skozi težavno obdobje odraščanja, in ker Oskarjeva mama preveč časa namenja enomesičnemu bratcu Rozinkotu in knjigam v svoji knjigarni, skupaj napišeta spletni oglas za njeno prodajo. Ja, Oskar bi prodal svojo mamo in zato je našel cel kup razlogov. Tudi Nora ima nekaj težav s svojim očkom, ki je sicer priljubljen televizijski voditelj in ga vsi občudujejo, le Nora, ki nima mame, se ob njem počuti osamljena. Ampak punce so čudne, si misli Oskar in se pogumno sooči s potencialnimi kupci svoje mame. V kaj vse se zaplete, preden ugotovi, da je njegova mama res najboljša na svetu. Kratak roman, ki je bil uvrščen tudi na seznam Belih vran, je res vreden vaše pozornosti. > RENATE RUGELJ

Žlahtne pravljice

prevod: Nataša Pregl

Učila International,

2014, t. v., 192 str., 24,90 €

Še poznate tisto pripoved o dveh prijaznih škrateščkih, ki sta revnemu čevljarju vsako noč izdelala en par čevljev, da jih je lahko prodal in z ženo nista bila več lačna? Morda poznate pohlepnega Špicparklja, ki je revni mlinarjevi hčeri pomagal do kraljevega prestola, potem pa v zameno hotel njeno prvorojenko? Poleg omenjenih zgodb je v veliki ilustrirani knjigi zbranih skupno petindvajset dobro znanih klasičnih pravljič ki v svoji svetleči, razkošni izdaji vabijo v svoj čarobni svet. > RENATE RUGELJ

NAJLEPŠE PRAVLJICE SVETLANE MAKAROVIČ

Skrbno stkane iz zlatih niti domišljije ...

Dobrodošli v pravljicnem svetu navihanih in zvedavih živali, nabritih škratov, zverinic prav posebne vrste in nenavadnih bitij ... Zbrani so v novi zbirki najboljših pravljič in pesmi prve dame slovenske literature, Svetlane Makarovič. Ilustracije je prispevalo kar 9 odličnih slovenskih ilustratorjev in tudi avtorica sama.

Cena: 39,90 €

Najhitreje do knjige: v knjigarnah

www.emka.si 080 12 05

V petek, 19. septembra, smo s prireditvijo v Parku slovenske reformacije v Ljubljani tudi uradno sklenili letošnji bralni projekt za otroke. Za počitniško branje nam je uspelo navdušiti 782 poletavcev, 26 izmed njih iz tujine (Teslić, Banjaluka, Trst in Berlin). Skupaj s slovenskimi splošnimi knjižnicami, ki tudi sodelujejo v projektu Mestne knjižnice Ljubljana, bomo letošnjim poletavcem podelili več kot 1250 majic in priznanj.

RUBRIKO PRIPRAVLJA:

Dan za Poletavce v znamenju Emone

S ciljem, da spodbujamo bralne navade otrok med sedmim in dvanajstim letom starosti, izboljšujemo njihove bralne veščine in jih privabimo k obiskovanju knjižnice tudi med počitnicami, smo se letos že četrto leto zapored posvetili projektu **Poletavci – poletni bralci**. Naše bralne koticke smo opremili s promocijskim gradivom in izpostavili dobre knjige, vsekakor pa so bili otroci tisti, ki so izbrali, kar so brali trideset dni vsaj pol ure na dan. Pri njihovem izboru je prevladovala znanstvena fantastika, med slovenskimi avtorji Josip Vandot in Desa Muck, med tujimi Goschiny, med zbirkami vedno aktualni *Harry Potter* in *Pet prijateljev*, pri stripih *Garfield* in *Rin Tin Tin*. Pogosteje kot v preteklih letih so se na bralnih seznamih pojavile tudi knjige s starorimsko in starogrško tematiko. Kaj drugega so še brali, si lahko ogledate v drugem nadstropju Knjižnice Otona Župančiča na Kersnikovi 2 v Ljubljani, kjer vas do 30. novembra čaka razstava z naslovom **Poletavci – poletni bralci** priporočajo.

Zaključna prireditev **Dan za Poletavce** je v Ljubljani potekala v znamenju Emone. Poletavci so se lahko preizkusili v številnih rimskih družabnih igrah in ustvarjali glinene posode na modelu starega vretena. Igrali so rimski nogomet in rimsko košarko, balinčkali z orehi, se igrali s frnikolami, preizkušali svoj spomin, na voščenihih tablicah igrali olimpijske igre in klesali v kamen. Ogledali so si zaklonišče pod parkom, ki nam ga je v uporabo prijazno odstopila Mestna občina Ljubljana, mi pa smo prazne betonske prostore za en dan popestrili z rimskimi doživljaji. Obiskovalci so si lahko ogledali film *Dan v Emoni*, ki ga je za potrebe Muzeja in galerij mesta Ljubljana izdelalo podjetje CtrlArt, in razstavo *Rimske zgodbe*, ki jo je postavil Narodni muzej Slovenije. Otroci so lahko pomerjali rimska oblačila, se slikali ob rimskem legionarju in prisluhnili anekdotam iz starega Rima in sodobnega zaklonišča.

Zaključne prireditve smo pripravili tudi v drugih slovenskih mestih. Poletavci v Medvodah so se zabavali ob zgodbah knjižnih junakov, v Litiji so nastopali s svojimi skritimi in manj skritimi talenti, v Radovljici jih je začaral in očaral čarovnik Matej, logaške poletavce je zabaval klovn Žare, vrhniške pa je po pevskem in plesnem nastopu učencev OŠ Ivana Cankarja obiskal pravi policist s službenim psom, ki je s svojo cirkuško spretnostjo zabaval vse obiskovalce še dolgo po prejemu priznanj in majic. Nagrajenci so se zagotovo razveselili letošnjih nagrad, darov številnih donatorjev. Glavne nagrade – šest skirojev je za vsako nagradno žrebanje na zaključnih prireditvah ponovno darovalo podjetje Hervis, ki z nami sodeluje že od »rojstva« projekta.

Poletavci iz tujine bodo prav tako prejeli priznanja in majice. Podelili jim jih bodo učitelji dopolnilnega pouka slovenskega jezika pri pouku ali ob kaki drugi svečani priložnosti.

Za uspešen zaključek četrte sezone projekta **Poletavci – poletni bralci** se zahvaljujemo vsem otrokom, ki ste brali med počitnicami, vsem staršem, ki ste pri tem podpirali svoje otroke, vsem knjižničarjem, ki ste bralce obveščali o projektu, in vsem donatorjem, ki ste omogočili, da smo otroke obdarili.

Srečamo se spet prihodnje leto, ko bomo praznovali peti rojstni dan.

Vesel poletavski pozdrav!

Mestna knjižnica Ljubljana je nosilka projekta, sodelujejo tudi: Cankarjeva knjižnica Vrhnika, Knjižnica A. T. Linhartaradovljica, Knjižnica Jurij Vega Dol pri Ljubljani, Knjižnica Litija, Knjižnica Logatec in Knjižnica Medvode, Knjižarna Konzorcij, Muzej in galerije mesta Ljubljane in Narodni muzej Slovenije.

Odzivi staršev:

»Iskrene čestitke k tako zanimivem projektu. Sin zelo rad bere, knjige kar "požira", projekt Poletavci pa mu je dal še dodaten zagon, dodatna krila. In če kje srečate na ulici, v trgovini, na klopici ... osemletnega dečka s knjigo v rokah, vedite, da je to naš Kevin. Hvala, ker spodbujate naše otroke k branju!« Nikolina Koljanin

»Sin se je v začetku počitnic odločil, da bo zapolnil seznam. Seveda sva se takoj lotila dela in skoraj vsako prebrano knjigo zapisala na seznam. In bolj ko se je seznam polnil, bolj je postajal zadovoljen, njegove bralne navade pa so se trdno ukoreninile v najin večerni ritual, kar je pravzaprav tudi namen projekta **Poletavci – poletni bralci**. Take projekte kot mati in aktivna bralka absolutno podpiram, saj se zavedam, da je stik z materino besedo najboljše, kar otroku pri opismenjevanju lahko daš, saj krepiš jezik, znanje, hkrati pa sva midva to izkoristila tudi za druženje in povezovanje.« Špela Intihar

»Sicer pa bi se vam rada zahvalila za izvrstno idejo. Vita sama ne bere prav rada, a jo je akcija takoj potegnila in ni bilo težav z branjem, čeprav je bil okrog nje živžav, morje, počitniška svoboda ...« Renata Kišek

»Lansko šolsko leto in te počitnice so Niko knjige očarale in jih požira z očmi.« mama

»Naš Tadej, ki jeseni vstopa v 6. razred redne osnovne šole, je povsem slep že od rojstva, ima pa veliko veselje do branja: ogromno si je že sposodil zvočnega gradiva. Tudi starši mu že od malega veliko beremo. Zdaj si že pridno zapisujemo dneve in naslove prebranega.« Darja Kobal Grum

Projekt so podprli Hervis d. o. o., Grafika 3000 d. o. o., Knjižarna Konzorcij, Chupa Chups, PEZ, Mamba in Werther's Original.

Moje prve alpske rastline

Preprost določevalni ključ

Barbara Bajd

fotografije: J. Bavcon

Hart, 2014, t. v., 51 str., 14,90 €

Morskim ribam, školjkam, rakom, kopenskim polžem in listavcem v zbirki določevalnih ključev so se pridružile še alpske rastline. Njihova avtorica, prof. dr. Barbara Bajd, je preprost ključ za določanje alpskih rastlin pripravila v skladu s priporočili Prirodoslovnega društva za Proteusovo priznanje (tekmovanje iz znanja biologije za 8. in 9. razrede osnovne šole). Z željo, da bi učenci čim bolj spoznali alpske rastline, knjižica vsebuje vse omenjene vrste alpskih rastlin (alpski zvonček, živородna dresen, alpska velesa, Zoisova zvončica, avrikelj, dvočvetna vijolica, alpska mastnica, bela čmerika, Vardjanov košutnik, kuštravi oklep, skorjasti kamnokreč, mrežastolistna vrba) ter njihove značilnosti. V uvodnem delu so predstavljena tudi življenjska okolja, različne prilagoditve rastlin in kaj jih ogroža. Tovrstno spoznavanje rastlin gotovo vzbudi, tako pri odraslih kot pri otrocih, ljubezen do narave in s tem željo po znanju, potrebnem za njeno varovanje in ohranjanje. > [RENATE RUGELJ](#)

Vrt

Ivan in Marjana Esenko

ilustracije: Alenka Vuk Trotovshek

Okaši, zbirka Mala vseveda,

2014, t. v., 48 str., 15,99 €

V zadnjih letih se tudi v mladih družinah znova obuja in spodbuja pridelovanje hrane doma, pa naj bo to na domačem vrtu za hišo, v koritih na balkonu ali celo na najeti njivi ob gozdu. Da bi v pridelovanje vrtnin kar najbolj preprosto in naravno vključili tudi otroke, je potrebno le nekaj malega spretnosti in nasvetov, ki so zbrani v lično oblikovanem otroškem priročniku. Kako zabavno je lahko pridelovanje sadik, setev na prostem ali vzgajanje paradižnika na okenskih policah, nam v sliki in besedi pripoveduje priljubljeni naravovarstvenik, Ivan Esenko, ki med čudovitimi ilustracijami (Alenka Vuk Trotovshek) mimogrede navrže še veliko koristnih nasvetov o naravnem odstranjevanju vrtnih škodljivcev in skrbi za druge živali. Ali, kot je avtor že velikokrat zapisal, vrt ni samo prostor za pridelovanje zelenjave, ampak ga lahko skupaj z otroki uporabimo tudi kot učilnico življenja. > [RENATE RUGELJ](#)

... vrt lahko skupaj z otroki uporabimo tudi kot učilnico življenja ...

... vrt lahko skupaj z otroki uporabimo tudi kot učilnico življenja. > [RENATE RUGELJ](#)

Vrabček Čivi v deželi kozolcev

Darinka Kobal

ilustracije: Alenka Vuk Trotovshek

Dežela kozolcev Šentrupert,

2014, t. v., 80 str., 19 €

Knjiga kratkih zgodb je nastala z željo, da bi tudi mlajši rod razumel pomen lesenih sušilnih mojstrov – kozolcev. Pisateljica se je podala na pot po dolenskih gričkih in z vrabčkom Čivijem zapisala številne zgodbe o kozolcih in življenju okoli njih. Skozi dinamične pripovedi mlade (in tudi starejše) bralce mimogrede pouči o starih kmečkih običajih, besedah in predmetih, ki jih danes skoraj ne poznamo več. > [RENATE RUGELJ](#)

Najboljša kuharska knjiga za punce

prevod: Petra Cerar

Učila International,

2014, t. v., 160 str., 19,90 €

Ne glede na to, ali je vaša mladenka v kuhinji še popolna začetnica ali že prav spretno suče kahalnico, to je kuharski priročnik, ki ji bo hitro prirasel k srcu. Trendovsko oblikovan, z nekaj zlatimi pravili, bo kot nalašč za pripravo popoldanskih malic ali toplih prigrizkov s prijateljicami, od priljubljenih gratiniranih makaronov s sirom, umešanih jajc z gobicami, do jabolčne pite, tunove mineštre in ocvrte mocarele. Morda pa bo vaša najstnica čez vikend pripravila tudi kakšno od okusnih sladick ali nešteto kombinacij pregrešno dobrih mafinov. In če bo dobre volje, jih boste morda kaj deležni tudi vi ;) > [RENATE RUGELJ](#)

Papirnata letala

prevod: Ida Sternad

Učila International, 2014, m. v., 64 str., 16,90 €

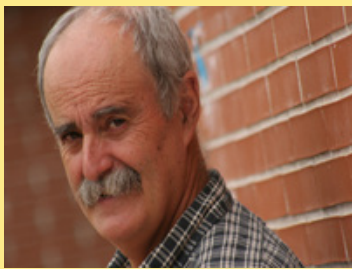

Ste pripravljeni izdelati nekaj sijajnih letal, ki vam jih bodo zavidali prav vsi prijatelji? Potem je ta tridelni komplet (ilustrativen priročnik, papirnat blok z modeli letal in fantastične nalepke) prava stvar za vas. Izdelali boste lahko od kralja neba – jumbo jeta, preko vesoljskih čolničkov in plovil iz drugih planetov, do nadzvočnih in reaktivnih letal, klasičnih raket in celo raketnih robotov. Z zgibanjem po natančnih navodilih boste ustvarili čudovite leteče predmete in sestavili čisto svojo zračno floto. Sijajna knjiga za koristno fantovsko preživljanje prostega časa. > [RENATE RUGELJ](#)

leo, leo v letošnjem šolskem letu začenjamo z obiskom

JUANA KRUIA IGERABIDA V SLOVENIJI

med 20. – 29. oktobrom 2014

Juan Kruz Igerabide sodi med zanimivejše baskovske avtorje. Čeprav piše tudi za odrasle, je njegovo ustvarjanje v prvi vrsti namenjeno otrokom in mladostnikom.

Njegove pesmi smo v založbi Malinc za slovenske bralce zbrali v reprezentativni, dvojezični slovensko-španski izdaji z naslovom *5 prstov na luni (pesniške igre) – Con un dedo en la luna (juegos poéticos)*. Za slikanico *Jona in prestrašeni hladilnik – Jonás y el frigorífico miedoso* je leta 1999 dobil baskovsko nagrado Premio Euskadi. Slovenski bralci pa o Joni, ki se spopada s strahovi, žalostjo, ljubosumjem in drugimi čustvi, lahko prebirajo še v slikanicah *Jona je žalosten – La pena de Jonás* ter *Jonova budilka – El despertador de Jonás*.

V torek, 21. oktobra 2014, ob 19. uri, vas založba Malinc in KUD Sodobnost International prisrčno vabita

v kavarno/knjigarno **Barabuk** na **KLEPET OB KNJIGI**.

Lahko pesmi skupaj z nami rastejo? Kako se z njimi igramo? Kako jih zatipamo, začutimo, kako se slišijo v španščini in baskovskem jeziku euskera? Kako lahko skozi pesmi gledamo in razumemo lasten svet, pa tudi svetove drugih?

Z moderatorko **Simono Kopinšek** bodo klepetali **Juan Kruz Igerabide**, pesnik in pisatelj, **Barbara Pregelj**, prevajalka ter **Mojca Fo**, ilustratorka.

Stekleno drevo

M. Mukundan

ilustracije: Poonam Athalye
prevod: Katja Klopčič Lavrenčič
KUD Sodobnost International,
2014, t. v., 32 str., 19,90 €

Zgodbe po navadi pripovedujejo starejši otrokom, v tej indijski pripovedi pa se zgodi ravno obratno. Deček Mutaši pripoveduje zgodbo svoji babici Uni, saj ona lahko zaspi le ob njegovih zgodbah. Tokrat je na vrsti pripoved o steklenem drevesu.

... okoljska zgodba
o lepoti narave in
spoštovanju le-te ...

Mož Kuruman običajno moli pod ogromno dišečo magnolijo. Nekega dne pa ga zmoti zahodnjak Melkoran, ki mu obljubi tako drevo, ki se ne bo nikoli postaralo in umrlo in katerega listi se ne bodo nikoli osuli. Zato poseka dišečo magnolijo in postavi novo, stekleno drevo, v katerem se lesketajo barve sončnega vzhoda in zahoda. Stekleno drevo je res občudovanja vredno, a mu manjka prav to, kar je imela magnolija – vrvenje življenja. Okoljska zgodba iz Indije govori o lepoti narave in spoštovanju le-te. > SABINA BURKELJCA

Čudovita novica

Barbara Lekše

Ocean, 2014, t. v., 18 str., 19,99 €

Če bi živeli na zvezdi Okolandiji, bi se zagotovo spoprijateljili z Lulujem, pri srčnim malim okolandcem z velikimi očmi. Njegov najboljši prijatelj Bal živi na drugem ozvezdju in ker je predaleč za obiske komunicirata preko okone-ta. Nekega dne, pa Lulu nikakor ne more doklicati prijatelja in žalosten razmišlja, kaj bi se Balu lahko zgodilo. Ko se zveza končno vzpostavi, pa Lulu izve za veselo novico. Čudovite ilustracije izdelane v kolažni tehniki dajejo občutek globine in pričarajo nepozabno fantazijsko okolje, ki bo všeč tako otrokom kot odraslim. > RENATE RUGELJ

Stari, ki ni poslušal

Nonda Chatterjee

ilustracije: Joyita Banerjee
prevod: Katja Klopčič Lavrenčič
KUD Sodobnost International,
2014, t. v., 32 str., 19,90 €

Kdor je že bil v Indiji, ve, da so tam mesta polna potepuških štirinožcev – kot v indijski zgodbi Starega in njegovih prijateljev. Strašnih šest pohajkuje po mestu, vsak dan ob isti uri imajo iste opravke – preiskovanje sledi na vlažnih tleh in uživanje slastnih dželabijev iz Mojrove slaščičarne pod indijskim figovcem. Nekega zimskega dne pa se nepredvidljivo zgodi nekaj strašnega. A strašnih šest ne bi bilo strašnih, če ne bi rešili nastalega položaja. Inovativna zgodba s ščepcem humorja, opremljena z vrhunskimi črno-belo-rumenimi ilustracijami, uči o preživetju in zavzemanju za pravičnost. > SABINA BURKELJCA

Knjigotap

Helen in Thomas Docherty

prevod: Bina Štampe Žmavc
Morfem, 2014, t. v., 32 str., 19,90 €

V Zajčji Dobravi v vsaki hiši prebirajo pravljice za lahko noč, a nekega dne začnejo knjige izginjati in razširijo se različne govorice. Pogumna Liza Rjavoglava kmalu ugotovi, da knjige krade majhen, žalosten Knjigotap, ubožec, ki je čisto sam na svetu in mu nihče ne bere pravljic. Skupaj skujeta načrt in Knjigotap mora knjige vrniti na police, v zameno pa bo lahko prihajal k vzglavju otroških postelj in tudi sam poslušal pravljice. Zares, pravljice so zelo pomembne in najlepše je, če jih beremo v naročju bližine. > SABINA BURKELJCA

Jonova budilka

Juan Kruz Igerabide

ilustracije: Mikel Valverde
prevod: Barbara Pregelj
Malinc, zbirka Še,
2014, t. v., 36 str., 15,99 €

Večkrat nagrajeni baskovski pisatelj piše tudi za odrasle, njegova dela za otroke in mladostnike pa lahko v slovenskem jeziku berno predvsem po zaslugi založbe Malinc. Glavnega junaka, triletnega dečka Jona, smo spoznali že v slovensko-španskih slikanicah: *Jona je žalosten* (2013) in *Jona in prestrašeni hladilnik* (2012), kjer se je avtor s pretanjenima zgodbama dotaknil občutljivih čustev, kot sta strah in žalost. V tretje pa se mora Jona spopasti z ljubosumjem, saj so misli njegovih staršev okupirane z novim dojenčkom v hiši. Budilka, ki jo je dobil ob rojstvu sestrice ne meri samo časa, ampak ga njeno tiktakanje pravočasno posvari tudi pred nevarnostjo. Vse knjige so oblikovane v skladu s priporočili za oblikovanje gradiv za bralce z disleksijo. > RENATE RUGELJ

... slovensko-španska
slikanica ...

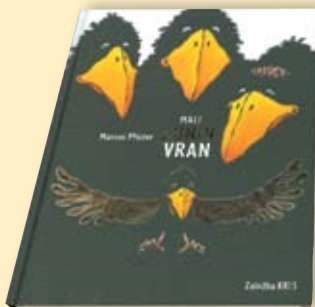
... slovensko-španska slikanica ...

Mali lunin vran

Marcus Pfister

prevod: Ina Boš
Kres, 2014, t. v., 28 str., 22,66 €

V vranjem gnezdu se izvali majhen klavrn vran, ki bi se rad igral z drugimi vrani. A kaj ko nima perja in ne zna leteti – drugačni vrani pa jasno, niso zaželeni med popolno vranjo družino. Tudi, ko mu je zraslo perje in je mali vran postal najboljši letalec v celi jati, se je vranja družina še naprej norčevala iz njega. Nekoč so od njega zahtevali celo to, da poleti na Luno. In res, mali, junaški vran se je nekega večera pogumno podal proti Luni, saj ni imel ničesar več izgubiti. Slikanica o drugačnosti, pogumu in o tem, da je najbolje ostati svoboden, svoboden s srebrnim peresom. > SABINA BURKELJCA

Miška Mimi & maček Hubert

Toni Steiner; prevod: Jana Osojnik

Kres, 2014, t. v., 25 str., 19,90 €

Maček Hubert je mišji strah in trepet! Mama je miško Mimi opozorila, da si Hubert zelo želi mišje slanine, vendar si je radovedna Mimi vseeno želela ogledati pošastnega mačkona. Na poti je srečala račke in pajske, ki so ji svetovali, da opusti svoje nespametno početje. In ko je mednje nenadoma skočil maček z gosto in sršečo dlako, so se vsi razbežali! Kako pa se bo rešila Mimi? > KLARA JARC

Gusarji se ne bojimo teme!

Maudie Powell-Tuck
ilustracije: Alison Edgson
prevod: Petra Cerar
Učila International,
2014, t. v., 26 str., 19,90 €

Tako otroci, kot plišasti medvedki si v nekem obdobju nadvse srčno želijo noč preživeti v šotoru pod zvezdami in mali Fredi pri tem seveda ni nobena izjema. Celo tako pogumen je, da svoji sestrici komaj dovoli, da mu v šotoru dela družbo. Ko pade noč in se pojavijo prve sence mali gusar zunaj pogumno bere knjigo in se igra s svetilko, dokler se ne zaslišijo čudni zvoki iz teme ... Nekdo se približuje šotoru ... > **RENATE RUGELJ**

Bela kot galeb

Zgodba o deklici z albinizmom
Aksinja Kermauner
ilustracije: Maja Lubi
Morfem, 2014, t. v., 32 str., 19,53 €

Priljubljena domača pisateljica, pesnica in profesorica je med bralci dobro znana tako po svojem obsežnem avtorskem opusu za otroke, mladino in odrasle kot po angažiranem delu s slepimi in slabovidnimi. V pričujoči slikanici nam predstavi Binco, prikupno deklico, ki se je rodila z albinizmom, dednim pomanjkanjem pigmenta v očeh, laseh in v koži. Belolasa Binca se na poletnih počitnicah pogumno sooča s svojimi težavami, ima dobro razvit sluh in vseeno uživa v svojem otroškem svetu, ki je kljub drugačnosti zaradi prijaznih ljudi lahko tudi lep. > **RENATE RUGELJ**

Moj prvi klavir

Učila International, 2014, t. v., 8 str., 19,90 €

Glasba je nekaj tako naravnega kot govor ali gibanje in ima v razvoju otrokovih izraznih spretnosti dokazano velik pomen. Preprosta klaviatura, ki je del pisane kartonke s šestimi otroškimi pesmicami, bo s preprostimi (barvnimi) notnimi zapisi tudi slovenskim malčkom približala nekatere znane otroške napeve (*Na kmetiji je lepo, Sveti, sveti zvezdica ...*) in že najmlajšim omogočila samostojen vstop v svet petja in glasbe. Če vam bo hrup res odveč, pa seveda še zmeraj lahko »zmanjka« baterije ©. > **RENATE RUGELJ**

zbirka Igrajmo se z besedami

Darinka Kobal, Ivan Esenko
ilustracije: Polona Kosec, Alenka Vuk Trotovšek
Okaši, 2014, m. v., 24 str., 5,99 €/knjigo

Zbirka šestih ilustriranih knjižic s skupnim naslovom *Igrajmo se z besedami* je namenjena bogatemu besedišču in urjenju vizualnega spomina. Avtorja Darinka Kobal in Ivan Esenko ter dve ilustratorki nam odprejo vrata v svetove povsem blizu nas. Z besedami se lahko igramo na kmetiji, na vrtu, na cesti, v gozdu, s pticami in s čebelami. Na prvi strani so vsakič narisani predmeti in osebe, ki jih bomo spoznali, nato pa se enake sličice pojavljajo v poučnih zgodbah iz vsakdanjega življenja, kjer manjkajoče besede zapolnjujejo ilustracije, mi pa moramo sestaviti celotno pripoved. Besedna zabava je primerna tako za otroke, ki že berejo sami, kot tudi za tiste, ki berejo skupaj s starši in vzgojitelji. > **ŽIGA VALETIČ**

Sara ima rada zvoke; Sara ima rada barve

Camilla Reid
ilustracije: Ailie Busby
prevod: Helena Kraljič
Morfem, 2014, t. v., 12 str., 7,90 €/knjigo

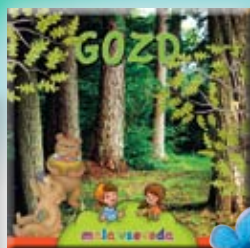
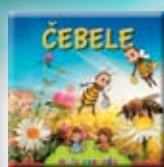
Prikupna deklica Sara, ki jo poznamo iz dveh predhodnih knjižic z zabavnimi zavihki, se vrača s svojo ljubeznijo do barv in do zvokov. Raznorazne zvoke (čivkanje ptičkov, hrskanje kosmičev, tapkanje žoge, zvonjenje zvonca, pljuskanje vode itd.) odkriva na lep sončen dan, ki ga od jutra do večera preživi z mamico, medtem ko barve spoznava med obiskom bazena, kamor se gre kopat z očkom. Zabavni in poučni kartonki sta namenjeni zares najmlajšim, saj jim na veder in dejaven način pomagata krepiti spomin ter spoznavati okolje. > **ŽIGA VALETIČ**

okaši

Dopolnjujemo zbirko:

mala vseveda

V knjigi VRT nas bodo Luka, Nina in otroški junaki iz resničnega sveta popeljali na vrtno grede, ki so jih skozi leto sami obdelovali. Knjiga GOZD nam s ilustracijami in fotografijami prikaže življenje v gozdu ter predstavi gozdarje pri delu.

01 425 13 62 • www.oka.si

Knjižničarski kongres je nekoč hiperlucidno in brutnumno nadznanstvenila gospa, ki je v naplavljeni pesek mrtvega rokava neke struge (ali stružnice?) knjižnega (kot je menila in več kot skoraj dejala) »barbarstva, veleprimitivizma in ultranekulture« zapičila črvido razlesenjenost križa z vžganim imenom; mojim imenom. Njej je bila namreč zadeva očitna in bila je prepričana, da bo tudi strokovno usposobljenemu občinstvu omniprezentna: »Oseba, ki ima akademski naziv, poučuje, se celo gre neka pisarjenja in je verjetno situacijsko prisiljena v knjižna rokovanja, vmes pa stavi še na kulturo in (takrat še predpremiersko, op.) etiko, svoje knjige podčrtuje! Vanje vpisuje črke! V njih zapisuje znake in lepi lističe! Včasih, četudi redko, priviha robove! Si morete misliti! Kako nezasišano! Vidite, tudi taki ljudje dobijo službo na univerzi! Pa smo, kjer smo.«

»Podčrtano knjižno barbarstvo«

Naratorski naskok izza hrhta: svoje lastne knjige! Tisto, kar se je še zgodilo, ko je gospa referatno nagovarjala – domnevno mednarodne – knji(žno)gokongresnike in kar je ostalo po tem, je manj pomembno in presega kontekst. Razen, morda, znanstvenega pomena njenega nastopa, ki je trajno zabeležen v sistemu COBISS in SICRIS. Pri gospe, ki ima točke in znanstveni naziv, o treh-čistih-karkoli pa ne gre dvomiti, je lahko izgubiti pike ;-)

Jasnosti spomina ne zatrjujem kategorično, a ne spomnim se, da bi si kdaj v življenju izposodil knjigo – v knjižnici. In četudi sem morda spominsko spregledal ta podatek, ne bi presegal vrednosti statistično nepomembne napake. Vse knjige sem kupoval in jih še kupujem. Strošek? V približno dvajsetih letih intenzivnega knjižnega potrošništva ... Enormen. Nič posebnega.

In vselej sem ... Aha, je pa morda bližje bibliotekarskemu posebnitvu z mojim vplivom dejstvo, da sem nedavno plačal izposojevalno zamudnino za knjigo, ki si je nisem izposodil, in račun za izposojeno in izgubljeno knjigo, ki si je nisem izposodil in je nisem izgubil. V knjižnici, kamor se nisem včlanil. Tema knjige je bila psihologija, kar je – poleg prava, politologije, filozofije, etike in športa – prevladujoč tematski okvir moje študijske zvedavosti. Idejna mati in sestavljavka računa je bila ista gospa, ki je moje knjigobarbarstvo znanstveno ovekovečila. Na univerzah se utegnejo pojaviti tudi tovrstne prigode off-limits zdravega (zdravega!) razuma. Bis nota: ne mislite, da so moje prigode z gospo na lestvici njene (naj jo nežno pogladim po osebnosti) nesimpatične prismuknjenoosti ostale v top 3. Na lestvici kraljuje kolegica, ki je ... Se opravičujem, izven konteksta je.

Andraž Teršek

Goltam knjige, ki jih berem počasi in pozorno. Vseh ne berem počasi in pozorno. Nekatere preberem deloma, le določena poglavja, le določene strani, lahko tudi po predhodnem pregledu stvarnega kazala. Marsikatero knjigo sploh nisem prebral, a jo imam, ker jo želim imeti, ker se mi zdi pomembno, da jo imam, morda jo celo nujno moram imeti. Dovolim si prebrati tudi le naključno odprte strani v knjigi. Predvsem pri esejističnih delih in pri ogrevanju pred branjem romana. Včasih se odločim, da je bilo ogrevanje neuspešno, in romana ne preberem. V tem letu (2014) treh romanov, ki sem jih bral od začetka, nisem dokončal. Šlo je za uspešno promovirana in prodajana dela slovenskih avtorjev. Branja ne bom dokončal.

Antiobiskovalec knjižnih prireditelj sem. Zanimajo me, močno jih podpiram, a jih ne obiskujem. Pogosto obiskujem knjigarne in antikvariate, ko ni prireditelj. Če vstopim v knjigarno, skoraj vselej kupim knjigo. In če grem kupit določeno knjigo, jih kupim več. Ko sem enkrat v knjižnici ali knjigarni, čas teče nezavedno in hitro. Včasih se med knjigami samo sprehajam. Videz in vonj knjigarn in knjižnic me pomirjata in navdihujeta. Včasih tam intenzivno razmišljam, kdaj tudi zapisujem. Da: nemoč, predvsem časovna, da bi prebral velik del tistega, kar bi želel prebrati ali bi celo moral, me včasih jezi. Tudi do točke, ko ne preberem ničesar. Rešitev? Ne živim učinkovite rešitve tega izobraževalnega problema, te intelektualne muke. Skrb? Da čim manjkraj ne bi prebral ničesar.

Andraž Teršek je ustavnik, pravni avantgardist, univerzitetni učitelj, publicist in športnik. Pravkar mu je izšel literarni prvenec z naslovom Brutalci.

Ekran

Več vsebin na www.ekran.si

Revija za film in televizijo

Letnik II / september-oktober 2014 / 5€

BLIŽNJI POSNETEK

**Jean-Pierre in Luc Dardenne
Tizza Covi in Rainer Frimmel**

FOKUS

Filmsko izobraževanje

ESEJ

Oblast v seriji Hiša iz kart

SLIKARSTVO

Božidar Jakac in fotografija

MALA RUBRIKA GROZE

Kurja polt: Prebudi se v grozi

KRITIKA

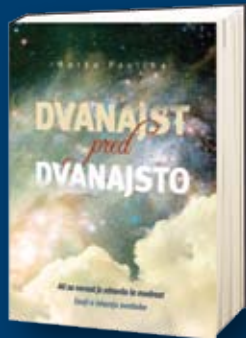
Pot v raj, Fantovska leta, Snowpiercer

Knjige, ki spreminjajo telo in duha

Zbirka Angažirano

NOVO

Marko Pavliha DVANAJST PRED DVANAJSTO

Ali za norost je zdravilo le modrost

Eseji o iskanju svetlobe

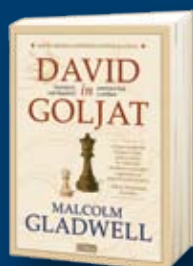
200 strani • 19,90 €

Niall Ferguson CIVILIZACIJA

Kako so vrednote Zahoda osvojile svet

Kateri so tisti razlogi, ki so privedli do prevlade zahodne civilizacije v razmeroma kratkem času od leta 1500 pa do danes.

503 strani • 28,90 €

David Eagleman PRIKRITO

Neznano življenje človeških možganov

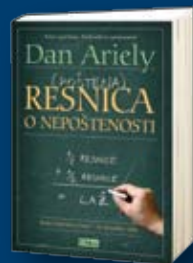
266 strani
24,90 €

Malcolm Gladwell DAVID IN GOLJAT

Outsiderji, neprilagojenci in umetnost boja z velikani

266 strani
24,90 €

Dan Ariely (POŠTEN) RESNICA O NEPOŠTENOSTI

*Kako lažemo vsem
– še posebej sebi*

469 strani
28,90 €

Jonathan Haidt PRAVIČNIŠKI UM

Zakaj dobre ljudi ločujeta politika in religija

Boštjan Videmšek, Samo Rugelj, Žiga X Gombač ULTRABLUES

Kako so se trije kompanjoni lotili ultramaratona

447 strani • 24,90 €

Karen Horney KDO SEM?

Samoanaliza za vsako glavo

Sijajna psihološka klasika za vsakdanjo uporabo.

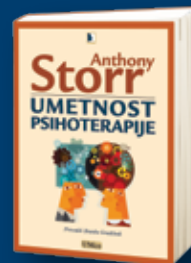
265 strani • 24,90 €

Robert Lustig MASTNA LAŽ

Grenka resnica o sladkorju

433 strani
28,90 €

Anthony Storr UMETNOST PSIHOTERAPIJE

283 strani
26,90 €

Robb Wolf PALEORECEPT

Način prehranjevanja in gibanja prednamcev, ki lahko modernemu človeku reši zdravje

388 strani
28,90 €

Thomas Szasz KRAJA ČLOVEKA

Eseji proti medikalizaciji vsakdanjega življenja

288 strani
24,90 €

Zbirka Preobrazba

30.

slovenski knjižni sejem

PER LIBROS AD LIBERTATEM

© cankarjev dom 26.–30. 11.

Gospodarska
zbornica
Slovenije

Zbornica knjižnih založnikov
in knjigotržcev